

✓
xuất bản 29/5 (ấn lần 1) ✓

ఓమ్.

పరబ్రహ్మణేనమః.

ఋ గ్వే దా ఋ క ప్రయోగము.

ఇది,

శ్రీ బృహదావన పట్టణానిసానుజ్ఞాన,
చిహ్నా నాగలింగ శాస్త్రులనారి పుత్రుడుగు

చ ల్లా ల క్షీన్య సింహ శాస్త్రీచే

సప్రయోగసహితముగా న్రాయబడి,
బ్ర॥ వెంపటి అమ్మన్న శాస్త్రీగారిచే ఒరిష్కరింపబడి,
స్వకీయ

శ్రీఋగ్వేదముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపబడియె. •

మ చి నీ పట్టణము.

మొదటికొప్పు - 500 - ప్రతులు.

Rigistedre Copy, Right.

దీనివెల 0—8—0

1917.

శ్రీ రస్తు.

శ్రీగురుభ్యోన్నమః.

ఋగ్వేదాబ్దికప్రయోగము.

శ్లో॥ అభీప్సితార్థ సిద్ధ్యర్థం పూజితోయస్సురైరపి ।

సర్వవిఘ్నాభి దేత సైగణాభి పతయేనమః॥

...ద్విరాచమ్య॥ పవిత్రం తేనకులో బ్రహ్మత్రిష్టవ్ । పవిత్రధార
ణేవినియోగః॥ ఓంపవిత్రం తేవిత్రం బ్రహ్మణస్స తే ప్రభుర్గాత్రాణి పశ్య
షివిశ్వతః । అతః పుత్రనూర్నతదామో అస్మ తే శ్రతానైశ్చద్వహం తస్త
త్సమాశత॥ (౭-౩-౮) ఇతిపవిత్రంధృత్వా॥ గయేయం గయేయం గయే
యమ్॥ శ్లో॥ దేవతాభ్యః పితృభ్యో మహాయోగిభ్యవవచ॥ నమస్స
ధాయై స్వాహాయైనిత్యమేవనమోనమః॥ ఈశానః పితృరూపేణ మహా
దేవోమహేశ్వరః । ప్రీయతాంభగవాసీశః పరమాత్మానదాశివః॥ పృథి
వ్యాఇతిసంకల్ప్య॥ ఏవంగుణవిశేషణ విశిష్టాయాం పుణ్యతిథౌ॥ ప్రాచీ
నావీతి॥ అస్మత్పితృః (మాతృః) ప్రాతీసాంవత్సరిక మృతాహఃఖ్యాన్న
ప్రశాదే॥ ఆచారదేహేంద్రియాది కర్తృభోక్తృగృహభూభాండ ఆత్మద్రవ్య
స్థల శుద్ధ్యర్థం కలశార్చనపురస్కరం ప్రాయశ్చిత్తసూక్త మంత్రపఠనం
(సవ్యం) కరిష్యే॥ ఇదంతే పాత్రం సనవీత్తమింద్రి పితౄణామమేనాశత
క్రతో । పూర్ణ ఆహూతమదరస్య మధోవ్యయం విశ్వైశ్చదభిచార్యంతదే
వాః॥ (౮-౬-౧౩) ఆక్షలశేషధావతి ప్రవిత్రేపరిషిచ్యతే । ఉక్తైశ్చక్షేష
వర్ధతే॥ (౯-౮-౭) * ఇమంమేగంగేయమునే సరస్వతీశతద్రోస్తామం స

* ఇమంమేగంగేయస్య మంత్రస్య సింధుద్వీపఋషిః । సర్వావధ్యోదేవతాత్రిష్టవ
భండః । గంగాద్యావాహనే వినియోగః॥

చత్రాపరుష్ణాన్¹ సైకాన్యమరుద్వృధే² వితస్తయాన్³ కీయేశ్వమహ్యమహా⁴
 మయా॥ (౮-౩-౬) ఇత్యుదకం తామ్రపాత్రేనిషీష్య॥ గంధద్వారాం
 దురాధరాం త్యపుష్టాం కన్విణిం॥ ఈశ్వరీం సర్వభూతానాం
 తామిహోపహ్వయైశ్రియమ్॥ (౮-౮-౩౪) పరిశిష్టం ఇతిగంధం నిషీష్య॥
 శ్లో॥ యవోఽసిధాన్యరాజోవావారుణో మధుసంయుతః॥ నిర్ణోదస్సర్వ
 పాపానాం పవిత్రమృషిభిస్సస్మృతమ్॥ ఇతియవాన్⁵ నిషీష్య॥ ప్రాచీనా
 వీతీ॥ తిలోఽసిసోమదేవశ్శో గోసవేదేవనిర్మితః ప్రత్నవద్భిః ప్రతస్సర్వధ
 యా పితౄనిమూర్ఖ్యోకాన్స్పృణయాహి సస్సర్వధానమః॥ ఇతితిలాన్⁶
 నిషీష్య॥ సవ్యం॥ శ్రరాసః కుశరాసోదరాభసస్సైర్వాక్తత॥ మఞ్జా
 లద్భుష్టావైరిణాస్సర్వేపాకంస్యలిప్సత (౨-౧-౧౪) ఇతికూర్చునిషీష్య॥
 సహిరత్నానిద్రాశుషేనువాతీసలితాభగః॥ తంభాగం చిత్రమీమహే॥
 (౮-౮-౨౧) ఇతిహిరణ్యం నిషీష్య॥ యాఃసలినీర్యా అన్తలా అపుష్పా
 యాశ్చి పుష్పిణీః॥ బృహస్పతిప్రసూతాస్తానోముంచంత్యంహసః॥
 (౮-౧-౯) ఇతిఫలం నిషీష్య॥ సతంశైలుాషిఃకల్మలబిహిషో వామదే
 వ్యోవాంహోమద్వైస్వదేవముపరిహృద్భాహ్వాతమంత్యాత్రిష్టవ్॥ ప్రా
 యశ్చిత్తసూక్తమంత్రపఠనే వినియోగః॥ ఓం సతమంశైలానమరితం
 దేవాసోఅప్సమర్త్యసజోషస్తోయమర్త్యమా॥ మిత్రోనయంతివరుణో
 అత్తిద్విషః॥ తద్ధివయంవృణీమహేవరుమిత్రార్తమా॥ యేనానిరం
 హాసోయుయంసాధనేథానమర్త్యమత్తిద్విషః॥ తేనూనంనోయమూత
 యేవరుణోమిత్రోఅర్తమా॥ నయిష్టాడినోనేషదేవషిఃస్థాడినః ప్రషణ
 ణ్యత్తిద్విషః॥ యూయంవిశ్వంపరిపాత్రవరుణోమిత్రోఅర్తమా॥ యు

స్వాక్షంశర్కణిప్రియేస్యామీసుప్రగ్రణీతయోద్ధిష్ఠిః ॥ ఆత్మిత్యాస్తోఅత్తిస్త్రి
 ధోవరుణోద్ధితోఅర్చ్యమా ॥ ఉగ్రంమరుభీర్నుద్రంహవేమేద్రమగ్నిం
 స్వస్తయేద్ధిష్ఠిః ॥ సేతారణోషుణస్త్రోవరుణోద్ధితోఅర్చ్యమా ॥ అత్తి
 విశ్వానిదురితారాజానశ్చక్షణీనామోద్ధిష్ఠిః ॥ శునమస్తభ్యన్మూతయే
 వరుణోద్ధితోఅర్చ్యమా ॥ శర్మయచ్ఛంతుప్రపఞ్చఆత్మిత్యాస్తోయదీమహే
 అత్తిద్ధిష్ఠిః ॥ యథాహుత్యద్విసవోఽర్యం చిత్వదిప్తితామముంచతాయ
 జత్రాః ॥ ఏవోహ్వాంస్తస్మృచతాస్యంహః ప్రతార్యశ్చక్షరక్షఆ
 యుః ॥ (౮-౭-౧౩) శారీరపట్నస్య ఆత్మాఋషిః ॥ సద్యోదేవతాక్రకృ
 తిపురుషంఛండః ॥ మమశరీరశుద్ధ్యశ్చేజపేవినయోగః ॥ శారీరమంతఃకరణో
 పఘాతంవాజ్ఞావిష్ణుర్భగవానశేషః ॥ శమన్నయేత్వక్తుమమహాశ్చర్మపా
 పాదనాం తేహృదిసన్నివిష్టే ॥ అంతశ్శుద్ధింబహిశ్శుద్ధిం శుద్ధోధర్మమయో
 చ్యతాం ॥ సకరేత్వమలేతస్మి శ్చుచిరేవాస్మిసర్వదా ॥ బాహ్యాప
 ఘాతాననఘాబౌద్ధాంశ్చభగవానజః ॥ శమన్నయే స్త్వసంతాత్మా విష్ణు
 శ్చేతసిసంస్థితః ॥ శారీరంమేహృషీకేశపుండరీకాక్షమానసం ॥ పాపంప్ర
 శమయూద్యత్వం వాక్మతంమమమాధవ ॥ యద్యపుపహతఃపాపై ర్యశి
 వాత్యంతమహ్మైతైః ॥ తథాపిసంస్త్రేద్విష్ణుం సర్వపాపైఃప్రముచ్యతే ॥
 అపవిత్రఃపవిత్రోవా సర్వావస్థాంగతోపిచా ॥ యస్మరేత్పుండరీకాక్షం
 సబాహ్యభ్యంతరశ్శుచిః ॥ అథ మాగ్జనమ్ ॥ శుచీవోహవ్యామరుశశ్శు
 చీనాంశుచింహినోమ్యస్త్రవరంశుచిభ్యః ॥ ఋతేనస్తత్యమృతసాప ఆయ
 చ్చుచిజన్మానశ్శుచయః పావకాః ॥ (౧-౪-౨౪) అగ్నిశ్శుచివతతమ
 శ్శుచిర్విప్రశ్శుచిఃకవిః ॥ శుచీరోచతాహుతః ॥ (౬-౩-౪౦) ఉదక్షేశు
 చయస్తవశ్రుక్రాభాజంతకరతే ॥ తనజ్యోతీంస్త్యర్పయ ॥ (౬-౩-౩౯)

ఏనోన్వింద్రస్మిన్తవామశుద్ధం శుద్ధేనసామ్నా । శుద్ధైర్దృక్తైర్వాప్తై
 ధ్వాంసం శుద్ధజీర్వాన్మమత్తు ॥ ఇంద్రశుద్ధోనతగహి శుద్ధశుద్ధాభి
 గూతిభిః । శుద్ధోరయనిధారయ శుద్ధోమమద్ధిపోమ్యః ॥ ఇంద్రశు
 ధ్ధోహినోరయం శుద్ధోరత్నానిదాశుషే । శుద్ధోవ్రతాణిజఘ్న సేశు
 ధ్ధోవాజునిషాససి ॥ (౬-౬-౩౦) అథ బ్రాహ్మణమాజ్ఞనం ॥ బ్రాహ్మణే
 స్వమృతంతాతం । యేనత్రేవానవిత్రేణాత్మానంపునత్రేనదా । తేనసహ
 స్రధారేణ పావమూన్యఃపునంతుమాం ॥ బ్రాహ్మణత్యంప్రవిత్రంత్రోద్యా
 మంహిరణ్మయం । తేనబ్రహ్మవిదోనయంపుతం బ్రహ్మపునీమహే ॥
 ఇంద్రఘ్నవీతీనహమాపునాతుసోమస్వస్త్యావరుణస్సమీచ్యాయమో
 రాజా ప్రమృణాభిః పునాతుమాజాతవేదామోర్జయంత్యా పునాతు ॥
 (౭-౨-౧౦) అనంతరం పరిశిష్టం॥గృహాణిసర్వాణిస్థలాని శుచీనిభవంతు॥
 సర్వేపాకాః శుచయోభవంతు ॥ ప్రాచీనావీతీ । సతిలజలహిరణ్యదర్భా
 శ్చతాగృహీత్వా॥బ్రాహ్మణానాంత్రిః ప్రదక్షిణం॥శ్లో॥ సమస్తసంపత్స
 మవాప్తిహేతవస్సముత్థితాపత్కులధూమకేతవః । అపారసంసారసము
 ద్రసేతవః పునంతుమాంబ్రాహ్మణపాదపాంసవః ॥ ఆపద్భవధ్వాంతసహ
 స్రభానవస్సమీహితార్ధార్పణకామధేనవః । సమస్తతీర్థాంబువవిత్రమూ
 ర్తయో రక్షంతుమాంబ్రాహ్మణపాదపాంసవః ॥ ఆధివ్యాధిహరంనృ
 ణాం మృత్యుదారిద్ర్యనాశనం । శ్రీపుష్టికీర్తిదంపందే విప్రశ్రీపాదపం
 కజం ॥ విప్రోఘదర్శనాత్సద్యః క్షీయంతేపాపరాశయః । వందనాన్మం
 గళావాప్తి రర్చనాదచ్యుతంపదం॥ అశేషేహేపరిమల్ మదీయాంవిజ్ఞాప
 నామవధార్య ॥ మయాసమర్పితామిమాంపరిషద్దక్షిణం యథోక్తదక్షి
 ణామివస్వీకృత్య । నమోబ్రహ్మణ్యదేవాయ గోబ్రాహ్మణహితాయచ॥

జగద్ధితాయకృష్ణాయ గోవిందాయనమోనమః ॥ యావత్తీర్థేవతాస్తా
 స్సర్వావేదవిద్రాహ్మణేవసంతితస్మాద్భ్రాహ్మణభ్యో వేదవిద్యోన్వివే
 దితేనమస్సుగ్ధాన్నాన్నీలంకీర్తయేదేతావదేవతాః ప్రీణాతి ॥ యజుశ్చ
 దం ॥ ద్వాసమస్కారాకృత్వా ॥ పూర్వోక్తపవంగుణ విశేషణ విశిష్టా
 యాం పుణ్యతిథౌ ॥ ప్రాచీనావీతీ ॥ అస్మత్పితృః ప్రాతిసాంవత్సరికమృ
 తాహాఖ్యాన్నశ్రాద్ధంకర్తుం ముఖ్యకాలోభూత్వామమ అధికార సంపద
 స్త్వీతి భవంతోబ్రువంతు అధికారసంపదస్తు ॥ కాలస్సముఖ్యకాలోఽ
 స్తు ॥ సవ్యం ॥ పాకాదీనాంపవిత్రతాస్తు ॥ ఇతిభవంతోబ్రువంతు పాకా
 దీనాంపవిత్రతాస్తు ॥ ఏవంగుణ.....తిథౌ ॥ ప్రా ॥ అస్మత్పితృః ప్రాతి
 సాంవత్సరిక మృతాహాఖ్యాన్నశ్రాద్ధే ॥ అస్మత్పితృపితామహా ప్రపితా
 మహానాం.....శర్మణాం.....గోత్రాణాం.....వసురుద్రాదిత్య రూపా
 ణాం (సవ్యం) పురూరవార్ద్రవసంజ్ఞకానాం విశ్వేషాందేవానాంచ ॥
 అన్నేనహవిషాపార్వణవిధానేన (ప్రా) అస్మత్పితృః ప్రాతిసాంవత్సరిక
 మృతాహాఖ్యాన్నశ్రాద్ధం యుష్మదనుజ్ఞయా అన్నాదిద్రవ్యేణసదైవం॥
 అద్య (సవ్యం) కరిష్యే ॥ కురుష్వ ॥ హస్తాదకందత్వా ॥ పురూరవా
 ర్ద్రవసంజ్ఞకానాం విశ్వేషాం దేవానాం స్థానే ఆహవనీయాధేక్షణం
 దత్వాభవద్భిః క్షణః ప్రసాదః కరణీయః ॥ అస్తుకరణీయః॥ (పా) అస్మ
 త్పితృపితామహా ప్రపితామహానాం శర్మణాం గోత్రాణాం వసురుద్రా
 దిత్యరూపాణాం స్థానేఆహవనీయాధేక్షణం దత్వాభవద్భిః క్షణఃప్రసాదః
 కరణీయః ॥ అస్తుకరణీయః ॥ అకోధనైశ్చౌచపరై స్సతతం బ్రహ్మవాదిభిః
 భవితవ్యం భవద్భిశ్చమయాచ శ్రాద్ధకర్మణి॥ శ్రాద్ధకర్మ (సవ్యం) కరిష్యే॥
 కురుష్వ గృహపూర్వాంగణే గోమయేనమండలం ॥ దేనస్థానేచతురశ్రం
 పితృస్థానేవర్తులం కృత్వా ॥ పురూరవార్ద్రవ సంజ్ఞకానాం విశ్వేషాం
 దేవానాం పాద్యస్థానే ఇదమిదమాసనం దైవేక్షణః క్రియతాం ॥ అర్చత

ప్రార్చత | అమీగంధాః పుష్పాగ్ధాః ఇమే అక్షతాః | అమీకుశాః | సకలారాధనై స్స్వచ్ఛితమస్తు | (పా) పితృపితృమహా ప్రపితృమహానాం పాద్యస్థానే ఇదమిదమాసనం | శ్రాద్ధేక్షణః క్రియతా | అర్చతప్రార్చత | అమీగంధాః పుష్పాగ్ధాః ఇమే తిలః | అమీకుశాః | సకలారాధనై స్స్వచ్ఛితమస్తు | (సవ్యం) పుహరవాద్వివసంజ్ఞితా విశ్వేదేవాః స్వాగతం సుస్వాగతం విశ్వేదేవాః ఇదం వః పాద్యం సుపాద్యం | పవిత్రం విస్సృజ్య | శంసోదేవీసింధుద్వీప ఆపోగాయత్రీ | మండగోపరిపాదప్రత్యుశనే వినియోగః || ఓం శంసోదేవీనభిష్టం ఆపోధవంతు పీతయే | శంయోర్భిస్రవంతునః || (౭-౬-౩) చరణం ప్రవిత్రిం వితతం పురాణం యేన పూతస్తరి దుష్కృతాని | తేన ప్రవిత్రేణ శుద్ధేన పూతా అశిప్రాష్టామరాతింతరేమ | యజుర్వేదం నారాయణం | నమో బహుగ్యదేవాయ గోబ్రాహ్మణసితాయచ | జగద్ధితాయ కృష్ణాయ గోవిదాయ నమోనమః || పృథివ్యాం యానితీర్థానితాని తీర్థాని నాగ రే | సాగ రే సర్వతీర్థాని పదేవిప్రస్యదక్షిణే | పవిత్రం దృత్వా | యదీచ్ఛసి మహారాజ | సర్వతీర్థావగాహనం | విప్రపాదవిరుక్తతోయం శిరసిధారయ || (పా) అస్మత్పితృపితృమహా ప్రపితృమహాః | స్వాగతం సుస్వాగతం | పితృపితృమహా ప్రపితృమహాః | ఇదం వః పాద్యం సుపాద్యం | పవిత్రం విస్సృజ్య ప్రత్యుశనాదికం పూర్వవత్ | పవిత్రం త్యజేత్ (సవ్యం) కర్తాపాదాప్రత్యుశ | ఆచమ్య ప్రవిత్రవంతః పరిచాచమాసతే పితృమహం ప్రత్యోఽభిరక్షతి వ్రతం | మహస్సముద్రం పరుణస్తిరోదదే ధీరా ఇచ్ఛేక్తుం నుణేష్వారధం || (౭-౭-౨౮) ఇతి పవిత్రం ధారయేత్ || వాయుధారణం కృత్వా || ఓం ఓం ఓం అద్యపూర్వోక్త + + తిథౌ || (పా) అస్మత్పితృః ప్రాతిసాంవత్సరిక మృతాహుభ్యాన్న శ్రాద్ధే ధవదనుజ్ఞయా ప్రత్రాంతం శ్రాద్ధకర్మ (సవ్యం) కరిష్యే || కురుష్వ || (పా) అప

మాతా అనురారతుంసి పీజాచాయేక్షయంతి. పృథివీమను. అన్యత్రేతో
 గచ్ఛంతు యత్రైషాంగతంమనః ॥ తిలావికిరేత్ (సవ్యం) ఉదీరతా
 మవరఉత్పరాసఉన్యధ్యమాః పితరస్సోమ్యాసః|అస్తుయ ఈయరవృకా
 ఋత్స్వాస్తీనోవంతు పితరోహవేషు|| (2-౬-౧౭) ఇతిజపేత్ ॥ మండలం
 కృత్వా ఓంభూర్భువస్స్వః ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యంభగ్గోదేవస్యభీమహి|
 ధియోయోనః ప్రవోదయాత్ || (3-౪-౧౦) ఇతిపాకప్రక్షణం విశ్వే
 దేవస్థానే గాయత్రాప్రోక్ష్య చతురశ్రమండలంకృత్వా ఓంభూర్భు
 వస్స్వః ఓంతత్సవి + + యాత్ ॥ అపవిత్రః పవిత్రోవాసర్వావస్థాం
 గతోపివా | యస్మరేత్పుండరీకాక్షం సబాహ్యభ్యంతరశ్శుచిః|| శ్రాద్ధా
 ర్థం సంపాదితాః పదార్థాః దేశతఃకాలతశ్చ శ్రాద్ధయోగ్యా భవంత్యితి
 భవంతో బ్రువంతు| శ్రాద్ధయోగ్యాభవంతు|| శ్రాద్ధకాలేగయాం ధ్యా
 త్వా ధ్యాత్వా దేవంజనార్దనం|వస్వాదీంశ్చపితౄణాంధ్యాత్వా తతశ్శ్రాద్ధం
 ప్రవర్తయే|| ప్రవర్తయ|| పురూరవార్ద్రావసంజ్ఞకానాం విశ్వేషాం దేవా
 నాం ఇదమిదమాసనం | సుభాసనం| విశ్వేదేవదైవేక్షణః క్రియతాం|ఓం
 తథా | ప్రాఘ్నవంతుభవంతః | ప్రాఘ్నవామ| పురూరవార్ద్రావ సంజ్ఞ
 కా విశ్వాదేవా భవత్సుభవత్సుచరివాహయిష్యే|ఆవాహయ||
 విశ్వేదేవాస ఆగత శ్శ్రుతామ ఇమంహవం | ఏదం బ్రహ్మిషీదత||
 (౪-౫-౧౫) ఇత్యావాష్యా ॥ విశ్వేదేవాశ్శ్రుతేమం హవంమేయే
 అంతరిక్షేయ ఉపద్యవిష్ట| యేలగ్నిజహ్వ ఉతవాయజత్రాఅసద్యాస్మిన్
 బర్హిషీమాదయధ్వం|| (౪-౫-౧౬) ఇతిజపిత్యా ఆగచ్ఛంతు మహాభా
 గావిశ్వేదేవా మహాబలాః | యేలత్రవిహితా శ్రాద్ధసావధానా భవం

తుతే॥ ఇత్యుపస్థాయ॥ సావధానాస్సృజ॥ అర్హ్యపాత్రే ఆసాద్యప్రోక్ష్య॥
 ఉద్ధృత్య॥ ఉత్తానేప్రోక్ష్య॥ యవాన్వికీర్య॥ ఉదకమాపూర్య॥ శంనోదేపి
 రితిసకృదభిమంత్ర్య॥ శంనోదేపిరభిష్టయ॥ ఆపోభవంతుతీతయే॥ శంయో
 రభిస్రవంతునః॥ (౭-౬-౫) యవోసిధాన్యరాజోవా వారుణో మధుసం
 యుతః॥ నిర్ణోదస్సర్వపాపానాం పవిత్రంఋషిభిస్సృతం॥ దివ్యః॥ అర్హ్యపా
 త్రయోః॥ అర్చితప్రోర్చిత॥ అమీగంధాః॥ పుష్పార్థాశమే అక్షతాః॥
 అమీకుశాః॥ ఇమానిశ్రీతులసీదర్భపత్ర తృణానిచ॥ కూర్చోదకేనైవ
 అష్టైర్జ్యైః సుంపూర్ణార్చనమస్తు॥ దేవపాత్రేసంపనే॥ సుసంపన్నే॥ పాత్రో
 పరిదర్భాన్ బ్రాహ్మణాయదధ్యాత్॥ అధోదర్భాన్ స్వయంగృహీత్యా॥
 స్వాహార్హ్య స్వాహార్హ్య స్వాహార్హ్యః॥ సంత్వర్హ్యః॥ హస్తోదకం
 దత్వా॥ హస్తోదకం గృహీత్వా॥ పురూరవసంజ్ఞికా విశ్వేదేవా ఇదంవో
 అర్ఘ్యం స్వాహానమః॥ అస్త్యర్ఘ్యం॥ తతశ్శుద్ధోదకం॥ హస్తోదకందత్వా
 హస్తోదకంగృహీత్వా॥ ఆర్చ్యవసంజ్ఞికా విశ్వేదేవా ఇదంవోఅర్ఘ్యం
 స్వాహానమః॥ అస్త్యర్ఘ్యం॥ తతశ్శుద్ధోదకం॥ యాదివ్యాఆప్తః పయసా
 సంబభూవుర్యాఅంతరిక్షో ఉతపార్థివీర్యాః॥ హిరణ్యవర్ణాయజ్ఞయాస్తావ
 ఆపశ్శివాశ్శం సోనాభవంతు॥ ఇత్యభిమంత్ర్య॥ విశ్వేదేవేభ్యః పాత్రే
 ఘానేఢ్యః॥ సుఘానమసి॥ తతశ్శుద్ధోదకం॥ అర్చనం॥ అర్చితప్రోర్చితప్రియ
 మేధాస్తోఅర్చిత॥ అర్చంతు పుత్రీకాఉతపురన్దుర్ధృష్ట్యర్చిత॥ (౬-౫-౬)
 గంధర్వారాం దురాధర్వాం నిత్యపుష్టాం కరీషీణీం॥ ఈశ్వరీం సర్వభూ
 తానాం తామిహోపహ్వయై శ్రియం॥ (౪-౪-౩౪) పరిశిష్టం॥ పురూర
 వార్చ్యవసంజ్ఞికా విశ్వేదేవాః యథాభాగశః అమీవోగంధాః॥ సుగం
 ధాః॥ ఆయనేతే పురాయతై దూర్వారోహంతుపుష్పిణీః॥ హృదాశ్చ

పుండరీకాణి సముద్రస్య గృహఞ్మే॥ (౮-౭-౩౦) పుష్పాగ్ధాఞ్మే అక్ష
 తాః॥ సుపుష్పాణి ఉదకద్రవ్యేనైవసాంకల్పికోహోధూపః॥ సుధూపః॥
 ఉద్దిప్యస్వజాతవేదోప్సుం నిర్ఘృతమమ॥ ప్రశూగ్శ్చమహ్యమా
 వహాజీవనంచ దిశోదిశ॥ యజుర్వేదంనారాయణం॥ జ్వాలాభేదేనదేవ
 పూజాస్థితంవోజ్యోతిః॥ సుజ్యోతిః॥ యువాసువాసాః పరివీత ఆగ్రత్య
 ఉశ్రేయాన్భవతి జాయమానః॥ తంధీరాసః కవయఉన్నయంతిస్త్వాగ్గో
 క్తమనసాదేవయంతః॥ (౩-౧-౩) అంతః ప్రావరణార్థం ఇదంవస్త్రం॥
 ఆచ్ఛాదనార్థం పవిత్రార్థం అలంకరణార్థం సాక్షతాఞ్మేకుశాః॥ అర్చనం
 సంపూర్ణం॥ సంకల్పసిద్ధిర్ స్త్వితి భవంతోబ్రువంతు॥ అస్తుసంకల్పసిద్ధిః॥
 యుష్మదనుజ్ఞయా పితృద్యర్చనం కరిష్యే॥ కురుష్వ॥ (ప్రా) అస్మత్పితృ
 పితామహప్రపితామహానాం॥ ఇదమిదమాసనం॥ సుఖాసనం॥ అస్మత్పి
 తుః ప్రాతీసాంవత్సరిక మృతాహాభ్యాన్నశ్రాద్ధేక్షణః క్రియతాం॥ ఓం
 తథా॥ ప్రాప్నువంతుభవంతః॥ ప్రాప్నువామ॥ అస్మత్పితృ పితామహ
 ప్రపితామహా శరణః గోత్రా వసురుద్రాదిత్యరూపాః॥ భవత్సుచ
 భవత్సుచ భవత్సుచ ఆవాహయిష్యే॥ ఆవాహయ॥ ఉశంతస్త్వానిధీ
 మహావ్యాశంతస్సమిధీమహి॥ ఉశన్తుశత ఆవహపితౄ హవిషే
 అత్తవే॥ (౭-౬-౨౨) ఇత్యావాహ్య॥ ఆయంతునః పితరస్తాన్సమ్యాసోగ్ని
 స్వాతాః ప్రథిధ్దేవయానైః॥ అస్మి యజ్ఞస్త్వధయామదంత్యధిబ్రువం
 తుతేవంత్యస్మాం॥ ఇత్యుపస్థాయ॥ సావధానాభవంతుతే॥ సావధానా
 స్సృణుః॥ అర్ఘ్యపాత్రాణ్యాసాద్య॥ ప్రోక్ష్య ఉభృత్య ఉత్తానానిప్రోక్ష్య
 తిలాన్వికీర్య ఉదకమాపూర్య॥ శంనోదేవీరితిసకృదభిమంత్య॥ ఓంశంనో
 దేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతుపీతయే॥ శంయోరభిసప్రవంతునః॥ (౭-౬-౨౩)తి

లోసిసోమదేవత్యోగోసవేదేవనిర్మితః। ప్రత్నోపద్భిఃప్రత్యస్వధయాపిత్యాని
 మార్జిల్లోకాస్త్రిణయాహిన స్వధానమః॥త్రిః॥ అర్ఘ్యపాత్రేషు। అర్చిత
 ప్సార్చిత। అమీగంధాః। పుష్పార్ధాఇమేతిలాః। అమీకుశాః। ఇమాని
 భృంగరాజదర్భపత్రతృణానిచ। కూరోచ్చదకేనైవ అప్తార్ఘ్యై స్సంపూర్ణా
 ర్చనమస్తు। పితృపాత్రం సంపన్నం। పితామహపాత్రం సంపన్నం।
 ప్రపితామహపాత్రం సంపన్నం। స్వధార్ఘ్యై స్వధార్ఘ్యై స్వ
 ధార్ఘ్యైః। సంత్వర్ఘ్యైః। హస్తోదకందత్వా। హస్తోదకంగృహీ
 త్వా। అస్మత్పితరీదంతేర్ఘ్యం స్వధానమః। అస్త్యర్ఘ్యం తతశ్శు
 ధోదకం। హస్తోదకందత్వా। హస్తోదకంగృహీత్వా। పితామహ
 ఇదంతేర్ఘ్యం స్వధానమః। అస్త్యర్ఘ్యం। తతశ్శుధోదకం। హస్తోద
 కందత్వా హస్తోదకంగృహీత్వా। ప్రపితామహఇదంతేర్ఘ్యం స్వధా
 నమః। అస్త్యర్ఘ్యం తతశ్శుధోదకం॥ యాదివ్యాఆప్తః పయసాసంబభూ
 పుర్యా అంతరిత్యో ఉతపార్థినీర్యాః। హిరణ్యవర్ణాయజ్ఞయాస్తాన ఆపశ్శి
 వాశ్శం స్తోత్రనాభవంతు॥ పితృపితామహ ప్రపితామహేభ్యః। పాత్రాణి
 స్థానానిథా సుస్థానమసి। తతశ్శుధోదకం సంస్రవాన్ సమవసీయతాభి
 రద్భిః పుత్రకామోసవ్యేనముఖమనక్తి। అర్చనం అర్చితప్రార్చితప్రియ
 మేధాస్తోఅర్చితః। అర్చంతు పుత్రీకా ఉతపుత్రన్నధృన్వర్ణృత॥ (౬-౧-౬)
 గంధద్వారాండురాధర్వాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీం। ఈశ్వరీం సర్వభూతా
 నాం తామిహోపహ్వయైశ్రియం॥ పరిశిష్టం॥ పితృపితామహ ప్రపితా
 మహః। యథాభాగశః। ఆమీవోగంధాః। సుగంధాః। ఆయనేతేప్తరా
 యతై దూర్వారోహంతు పుష్పిణీః। హృదాశ్చపుండరీకాణి సముద్రస్య
 కృహేమి॥ ౮-2-30॥ పుష్పార్ధాఇమేతిలాః। సుపుష్పాణి। ఉధక

ద్రవ్యేణైవ సాంకల్పికోవోధూమః । సుధూమః । ఉద్దీప్య స్వజాతవేదో
 పఘ్నుంనోఽఘ్నుత్తిమమ్ । ప్రతూగ్నోఽఘ్నుమామహా జీవనంచదిశోదిశః॥
 జ్వాలాభేదేనదక్షిణ స్థితంవోజ్యోతిః । సుజ్యోతిః । యువాస్తువాప్తాపరి
 వీత్రాతాత్మస్త్రేయోస్థనవిజాయమానః । తంధీరాసః క్షవత్తుడన్నయంతి
 స్వాధ్యోక్తేమనసాదేవయంతః (3-౧-3) అంతఃప్రావరణార్థం ఇదంవస్త్రం ।
 ఆచ్ఛాదనార్థం పవిత్రార్థం అలంకరణార్థం । సాక్షతాత్మమేకుశాః । సుకు
 శాః । అర్చనసంపూర్ణం । సంకల్పసిద్ధిరస్త్వితి భవంకోబ్రువంతు । అస్తు
 సంకల్పసిద్ధిః (సవ్యం) యుష్మదనుజ్ఞయా । మండలపాత్రా నాదనాదికం
 (సవ్యం) కరిష్యే । కురుష్వ ॥ ప్రా ॥ దర్భైశ్చిలైర్వైదిక భస్మనాపరి
 స్తీర్య (సవ్యం) దర్భైశ్చిరక్షైర్వైదిక భస్మనాచ । పాత్రానాదనం ॥ ప్రా ॥
 పీతంగభృష్టిమంభృణం పిశాచిమింద్రసమృణ । సర్వంరక్షోనిబహా
 య ॥ ౨-౧-౨౨ ॥ (సవ్యం) రక్షోణోఅగ్నేతవరక్షతే భీరారక్షాణస్సు
 ముఖప్రీతానః । ప్రతిష్ఫురవిరుజన్త్యం హోజహిరక్షో మహిచిద్వావృథా
 నం ॥ (3-౪-౨౨) బ్రహ్మత్సమక్షత్తి భృద్వృద్ధవృష్టియం త్రిష్టభాజ
 శ్శుభితముగ్రవీరం ఇంద్రస్తోమేనపంచదశేనమధ్యమిదంవాతేనసగరేణర
 త్న (౨-౨ లోపరిశిష్టం) యథాచక్రాయుధంవిష్ణోః త్రైలోక్యంపరిరక్షతు ।
 భస్మనామండలందద్యాత్ భూతేభ్యఃపరిరక్షతు ॥ సర్వేషాంపాపదృష్టేనాం
 చక్షుర్భధ్నామికేశవ ॥ ఓం అద్యపూర్వోక్త.....తిథౌ ॥ పా ॥ అస్మత్పితృః
 పాతీనాంవత్సరిక మృతాహాఘ్నాన్నశ్రాద్ధేభవదనుజ్ఞయా ఘృతాక్తమ
 న్నంభవత్పాణావేవపాణిహారామం (సవ్యం) కరిష్యే ॥ ప్రా ॥ పితృస్తా
 నే । బ్రాహ్మణస్య హస్తోదకందత్వా । దర్భాఃపరిస్తీర్య । చత్వారిశ్యం
 గావామదేవో జాతవేదాగ్నిప్రీప్తువే । అగ్నిమూర్తిభ్యానేవినియోగః ।

చత్వాశ్శిశ్మంత్రాయోఅస్యపానాద్వేషేస్తప్తహస్తాసోఅస్య । త్రిథాబ
 ధోవృషభోరోరపితి సుహృదేవోమర్త్యాంఽవివేక (3-౪-౧౦) అన్న
 మభిఘోర్య ॥ అన్నంద్వేధావిభజ్య । భాగద్వయమభిఘోర్య ॥ ఇదంసో
 మాయపితృమతే । ఇదమగ్నయేకవ్యవాహనాయ । సోమాయపితృమ
 తే (సవ్యం) స్వధానమః ॥ ప్రా ॥ సోమాయపితృమత ఇదంనమను । అ
 గ్నయేకవ్యవాహనాయ (సవ్యం) స్వధానమః ॥ ప్రా ॥ అగ్నయేకవ్య
 వాహనాయేదంనమను ॥ తూష్ణీమప్రదక్షిణంపరిషిచ్య ॥ సవ్యం ॥ చ
 తుస్సాగరపర్యంతం.....అభివాదయే ॥ భోజనపాత్రేష్వభిఘోర్య । హు
 తశేషమన్నం పితృపాత్రే స్వధేయమితి నిషీద్య ॥ ప్రా ॥ స్వధేయంస్వ
 ధేయం స్వధేయం । అస్తుస్వధా । పునరభిఘోర్య । హస్తోదకందత్వా
 సవ్యం ॥ విశ్వేదేవబ్రాహ్మణస్యచపాత్రే అభిఘోర్య । హస్తోదకందత్వా
 ఓం అద్యపూర్వోక్త.....తిథా ॥ ప్రా ॥ అస్మత్పితృః ప్రాతిసాంవత్సరిక
 మృతాహఃఖ్యాన్నశాద్ధే । అన్నశుద్ధ్యర్థం ॥ ఆఘాణదోష నిహారణా
 ర్థం । రాక్షసోఘ్నాన్ వైష్ణవాన్ పాపమాన్యాన్ పైతృకాన్ మహాజ
 వైస్సహ అన్నసూక్తమంత్రపఠనం ॥ సవ్యం ॥ కరిష్యే ॥ ఆశ్రావయిష్యే ॥
 ఆశ్రావయ । అన్నంగాయత్ర్యాప్రోక్ష్య । ఓం నమోబ్రహ్మణేనమో
 అస్త్యగ్నయేనమః పృథివ్యైనమః ఓషధీభ్యః । నమోవాచే నమోవాచస్ప
 తయేనమోవిష్ణవేమహాతేకరోమి ॥ ఓం శాంతిశాంతిశాంతిః ॥ అన్నా
 దికం పరివేష్య ॥ అన్నసూక్తం ॥ ఓం మూర్ధానందివోఅరతిం పృథివ్యా
 వైశ్వానరమృత ఆజాతమగ్నిం । కవింసమాజమతిథిం జనానామూస
 న్నాపాత్రం జనయంతదేవాః ॥ ౪-౧౧ ॥ ఆమాసుప్రక్షవైరయ ఆసూ
 ర్యంరోహయోద్దివిః । ఘర్భన్నసామంతపతాసుప్రక్షిరుష్మంగిర్వణశేఖ్ర

హత్ ॥ ౬-౬-౧౩ ॥ ఉపస్వయేసుదుఘాంధేనుమేతాంసుహస్తాగోధు
 గుతదోహదేనాం । శ్రేష్ఠంనవంసనితాసావిషన్వోభీర్ధోఘర్మస్తగుఘ
 ప్రహోచం ॥ ౨-౩-౧౯ ॥ హింక్ష్మన్వితీవసుపత్నీవసూనాం నత్సమి
 చ్ఛంతీమనసాభ్యాగాత్ । దుహనుశ్వీభ్యాంపయో అఘ్నేయయా
 వర్ధతాం మహాతేసాభగాయ ॥ ౨-౩-౧౯ ॥ ఇంద్రదృహ్య యామకో
 శా అభూవన్యజ్ఞాయశిక్షగృతేసఖభ్యః । గుర్గాయవోదురేనామర్త్య
 సోనిషంగిరోపరోహంత్యాసః ॥ ౩-౨-౩ ॥ వాశీమంత ఋష్టిమంతో
 మనిసిణస్సుధన్వాన ఇషుమంతోనిషంగిణః । స్వశ్వాన్తస్సురధాఃపుశ్వి
 మాతరస్స్వాయుధామమతోయాధనాశుభం ॥ ౪-౩-౨౧ ॥ చతుష్క
 పర్దాయనతిస్సుపేశాఘృతప్రతీకానయునానివస్తే । తస్యాంసుప్తర్ణావృష
 త్తానిషేదశ్చుర్యతదేవాదధిరేభాగ్ధేయం ॥ ౫-౬-౧౬ ॥ ఏకస్సుప్తర్ణస్స
 సముద్రమావివేశసగ్ధం విశ్వంభువనంవిచప్తే । తంపాకేనమనసాపత్య
 మంతితస్తంమూతారేహీసఉరేహీమూతరం ॥ ౪-౬-౧౬ ॥ సుప్తర్ణంవి
 ప్రాః క్షవయోవచోభిరేక్షం సంతంబహుధాకల్పయంతి । ఛందాంసిచదధ
 తో అధ్వరేషుగ్రహా తోసేమస్యమిమతేద్వాదశ (౫-౬-౧౬) పితృ
 స్వన్నస్తతిగ్రాయత్రంత్యాద్యానుష్టుప్ - గర్భాశృతీయాంజ్యేపంచమ్యా
 ద్యాశ్చైత్రసోనుష్టుభౌ అంత్యాబృహతీహి - పితృన్నస్తోషంస్తు హే
 ధర్మాణాంతవిషీం । యస్యత్రితోవ్యోజసావ్రతం వికర్షమర్దయత్ ॥
 (౨-గీ-౬) స్వాదోపిహోమధోపిహోనయంత్యావవృమహే (౨-గీ-౬)
 అస్మాకమవితాధవ । ఉపనఃపితవాచరశ్చివశ్చివాభిరూతిభిః । మయోభు

రద్వి పేణ్యస్సభాను శేనోఅద్వయాః (౨-౧-౬) తనత్యేపిహోరసారసాం
 స్యురువిష్టితాః । దివివాతా ఇవశ్శితాః (౨-౧-౬) తనత్యేపిహోదదతస్త
 వస్వాదిష్ట తేపిహో । ప్రస్తాద్వానోరసానాంతున్రివాఇవేరతే (౨-౧-౬)
 త్యేపిహోమహసాంప్రేవానాం మనోహితం । అకాద్రిచారుకేతునాతవాహి
 మవసావఫీత్ (౨-౧-౬) యదదోపిహో అజగన్వివస్వపర్వతానాం ।
 అత్రాచిన్నోమహోపిహో రంభతాయగమ్యాః ॥ (౨-౧-౭) యదపా
 మోషఫీనాం పరింశమాశామహే । వాతాపేషీవ ఇద్భవ ॥ (౨-౧-౭)
 యత్యేహామగవాశిహో యవాశిగ్రోభజామహే । వాతాపేషీవ ఇద్భవ ॥
 (౨-౧-౭) కరంభటషధేభవ పిహోవృక్కఉదాగ్ధిః । వాతాపేషీవ ఇద్భవ ॥
 (౨-౧-౭) తంత్యావయం పిసృర్వనోభిర్గానోనహవ్యాసుమూదిమ । దేవే
 భ్యస్తావసగమాదమసృభ్యంత్యా సగమాదం ॥ (౨-౧-౭) కయానశ్చిత్ర
 అభవదూతీసదా వృథస్సభా । కయాశచిష్టయావృతా ॥ (౩-౬-౨౪)
 కస్తావసోమదానాం మంహిస్తోమశ్చదంభసః । దృవభృచిదారు
 శేవసు ॥ (౩-౬-౨౪) అభీషణ సుభీనామన్తజరిత్రాణాం । శతంభవా
 స్త్యుతిభిః ॥ (౩-౬-౨౪) స్వాహోరభక్షివయసస్సుమేధా స్వాహోవరి
 నోవిత్తరస్య । విశ్వేయం దేవాఉతమర్త్యాసోమధుబృవంతో అభిసంచ
 రంతి ॥ అంతశ్చపాగ్రా అదితిర్భవాస్య వయాతాహరసోదైవ్యస్య । ఇంద్ర
 వింద్రస్య సఖ్యంజపాణ శ్శౌష్ఠీనధురమనురాయ ఋభ్యాః । అపాహ
 సోమమమృతాఅభూమాగన్వజ్యోతి రవిదామదేవాః । కింనూనమస్మా

స్కృణ వదరాతిః కిముఘ్నైరమృతమర్త్యస్య ॥ శంనోభవన్మృద ఆపీ
 తథిందోపితేవ సోమసూనవేసుశేవః । సఖేనసఖ్యాడుశంసధీరః ప్రణ
 ఆయుర్జీవసేసోమతారీః॥ ఇమమూషీతాయశస ఉనువ్యనోరథం నగావస్స
 మనాహపర్వసు । తేమారతుంతు వినసశ్చరిత్రాదుతమా సామాద్య
 వయంత్యిందవః॥ (౧) అగ్నిం నమామథితం సంధిదీప్తః ప్రచక్షయకృణు
 హివస్యసోనః । అథాహితేమద ఆసోమమస్యేరేవారిథవప్రచరా పుష్టి
 మచ్చ । ఇషిరేణ తేమనసా ముతస్య భక్షీమహిపిత్ర్యస్యేవరాయః॥ సోమ
 రాజన్మద ఆయాంషితానీరహానీవ సూర్యోవాసరాణి । సోమరాజన్మ
 శయాన స్వస్తితవస్మసిన్విత్యాత్రైస్తస్యవిధి । అల్లదక్షక్షతమన్య
 రిందోమానో ల్లరియోలనుకామంపరాదాః । త్వంహిన్ స్వస్యసోమ
 గోపాగాత్రేగాత్రే నిప్తనద్ధాన్వచతుః । యత్రేనయంప్రమినామన్వితాన్
 సనోమృశసు షఖాదేవవస్యః । ఋదూదరేణసఖ్యాసచేయయో మాన
 రిష్యేధర్వశ్వప్రీతః । ఆయంయస్యోమోన్యధాయ్య సైతస్మాల్లం
 ప్రతిరమేమ్యాయః॥ (౨) అప్తత్యాల్లసురనిరాల్లమివానిరత్రస్తంత
 మిషీచీరభైః । ఆసోమోల్లస్మాల్లమహుద్విహాయా అగన్తస్మయత్ర
 ప్రతిరంతరాయః । యోనథిందుః శితరోహృత్సు పీతోమర్త్యోమర్త్యారి
 ల్లఆవివేశ । తస్మైస్సోమాయ హవిషావిధేమమ్మలీకేల్ల అస్యసుమతౌ
 స్యామ । త్వంసోమపితృభిస్సం విదానోనుద్యావా పృథివీల్లతతంభ
 తస్మైత్తల్లథిందోహవిషా విధేమనయం స్యామఫతయో రయ్యాణాం
 త్రాతారోదేవా ల్లఅధివోచ తానోమానోన్మిదా ఈశతమోతజల్పి ।

వయంసోమస్య విశ్వహస్త్రియా సస్సుపీరాసోవిదశమావదేమ । త్వం
 నసోమ విశ్వతోవయోధాస్త్వం స్వర్విదావిశాస్త్రచక్షాః । త్వంనఽ
 ఇందఃఉతిభిస్సజోమాః సాహిపశ్చాతాదుతవా పురస్తాత్ ॥ 3॥ ౬-౪-
 ౧౧-౧౨-౧౩ ॥ నవాఽఉదేవాః తుధమిన్వధం దదుగుతాశితముప
 గచ్ఛంతి మృత్యుషః । ఉతోరయః పృణతోనోపదస్యమృతా పృణస్త
 ర్దితారం నవిందతే । యఽఽథాయచక మానాయప్రితోన్నవాస్తస
 పితాయోపజగ్ముషే । స్థిరంమనఃకృణాతేసేవతేపురోతోచిత్సమర్దితారం
 నవిందతే । సఽఇద్యోజోయో గృహవేదదాత్యన్న కామాయుచరతే
 కృశాయ । అరమన్మేధవతియామహూతాఽఉతాప్రీమ కృణాతేసఖా
 యం । నససఖాయోనదదాతి సఖ్యేనచాభువేసచ మానాయప్రిత్వః । అహ
 స్మాత్ప్రేయాన్న తదోకోలస్తిప్రణంతే మన్యమరణం చిదిచ్ఛేత్ ॥ ప్రణీ
 యాదిన్నాథ మానాయ తన్వాన్ద్యాఘ్నియాంస మనుపశ్యేతపంథాం ।
 ఓహివర్తంజే రథ్యేవచక్రాన్య మన్యముపతిష్ఠంతరాయః ॥ ౧ ॥ మోస్తు
 మన్నంవిందతే ఽలప్రచేతాస్త్యత్వం బ్రవీమివశఽఽత్యతస్య । నార్యమ
 ణం పుష్యతి నోసఖాయం కేవలాఘోధవతి కేవలాదీ । కృషంనితాల్ల
 ఽఽశితం కృణోతియన్నధ్వా ప్రమపవృజ్జేచరిత్రైః । వదన్ప్రహ్లా వద
 తో వనియాస్తృణన్నాపిరపృణంత మభిష్యాత్ ॥ ఏక ప్రాధూయో
 ద్విపదోవిచక్రమే ద్విపాత్త్రిపాదమభ్యేతిస్తాత్ । చతుష్పాదేతి ద్విప
 దామభిస్త్వరే సంవశ్యస్తం కీరుపతిష్ఠమానః । సమాచిద్ధస్తానస్తమం
 వినిష్ఠస్సమాతరా చిన్నస్తమందుహతేయమయోశ్చిన్న స్తమవీర్యాణి

యథాభాగం హవ్యంతత్సత్ స్వాహాస్వాహాస్వాహానమః ॥ నమమ |
 గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదాది సమస్తపాదేషు సర్వతీర్థేషు దత్తమస్త్వితి
 భవంతోబ్రువంతు గయాయాందత్తమస్తు । యేదేవాసోద్దివ్యేకాదశస్థ
 పృథివ్యామధ్యేకాదశస్థః । అపుక్షితోమహినైకాదశస్థతే దేవాసోయజ్ఞ
 మిమంజుషధ్వం (౨-౨-౪) ఇత్యుపస్థాయ ॥ విశ్వేదేవాస్తుష్టా వరదాభ
 వంతు ॥ ప్రా ॥ హస్తాదకందత్వా । అప్రదక్షిణం । ప్రసువ । వామజా
 న్వాచ్య । వామహస్త ఉపరి । దక్షిణోధః । ప్రథివీజేపాత్రం ద్యౌరిషి
 ధానం బ్రాహ్మణస్త్వాముఖేఽమృతం జహూమి బ్రాహ్మణానాంత్యా
 విద్యావతాం ప్రాణాపానయోర్జుహూమ్యక్షితమసిమామేక్షేష్టాము
 త్రాముష్కిణోకే । ఇత్యభిమంత్రిత్య । ఇదంవిష్ణువ్యచక్రమేక్షేధానిద
 ధేప్రదం । సమూహ్యమస్యపాంస్తురే ॥ ౧-౨-౭ ॥ స్వధా । అంగుష్ఠం
 నివేశ్య । శ్రీవిష్ణోకవ్యంరక్షస్వ । పితృపితామహ ప్రపితామహః - శర్మా
 ణః + గోత్రాః + వసురుద్రాదిత్యరూపాః । ఏతద్వ్యంకవ్యంసపరికరంపితృ
 పితామహ ప్రపితామహః - శర్మాణః - గోత్రాః - వసురుద్రాదిత్యరూ
 పాః । ఇదమన్నంకవ్యంబ్రాహ్మణాహవసీయాధేదత్తం దాస్యమానం
 చ । ఆతుష్టేః । తత్సర్వం । గయేయంభూర్గదాధరోభోక్తా । అన్నంబ్ర
 హ్మ అహంచబ్రహ్మ భోక్తాచబ్రహ్మ రజితమయంపాత్రం అక్షిర్యా
 వలచ్ఛాయేయం । పితృపితామహ ప్రపితామహేభ్యః + శర్మభ్యః +
 గోత్రేభ్యః - వసురుద్రాదిత్యరూపేభ్యః - ఇదమిదమన్నం । ఆమృతస్వ
 రూపం । ఆతుష్టేః । పరివిష్టం పరివేక్ష్యమానమక్షిర్యాతుష్ట్యర్థం య
 థాభాగంకవ్యంతత్సత్ । స్వధా స్వధా స్వధా నమః ॥ నమమ | గయా
 యాం శ్రీవిష్ణుపాదాది సమస్తపాదేషు సర్వతీర్థేషు దత్తమస్త్వితి భవం
 తోబ్రువంతు ॥ గయాయాందత్తమస్తు ॥ యేదేవాపితరో యేచనహాయాం

శ్రీచంద్రయా ౨ ఉచనప్రద్య - త్వంవేత్తయగ్నితేజాతవేదస్వధాభిర్య
జ్ఞంసుకృతంజుషస్వ॥ ౨-౬-౧౯॥ ఇత్యుపస్థాయ (సవ్యం) ముత్రలోపపా
యశ్చిత్తార్థం దశగాయత్రీమంత్రజపంకరిష్యే ॥ ప్రాప్తిమ్ ॥ సప్తవ్యా
ధాదశాశ్నేషు మృగాఃకాలాంజనేగిరా । చక్రవాకాశ్శరద్విపే సాంసా
స్సరసిమానసే ॥ యేస్మజాతాః కురుక్షేత్రే బ్రాహ్మణావేదపారగాః ॥
ప్రస్థితాద్విర్లుమధ్వానం యూయంతేభ్యోవసీదత । అమూర్తానాంచమూ
ర్తానాం పితౄణాందీప్తతేజసాం । నమన్యామిసదాతేహం ధ్యాయినాం
యోగచతుషాం ॥ చతుర్భిచ్ఛచతుర్భిచ్ఛ ద్వాభ్యాంపంచభిరేవచ ।
హూయతేచపునర్ద్వాభ్యా సమేవిష్టుఃప్రసీదతు ॥ బ్రహ్మర్పణంబ్రహ్మ
హవిర్భుహ్మశ్చబ్రహ్మణాహుతం । బ్రహ్మైవతేనగంతవ్యం బ్రహ్మక
ర్మసమాధినా ॥ (భగవద్గీతా) యజ్ఞేశ్వరోహవ్యసమప్తకవ్య భోక్తావ్య
యాత్మాహారిశ్వరోత్ర । తత్సన్నిధానా దపయాంతిసద్యో రక్షంస్యశే
షాణ్యసురాశ్చసర్వే ॥ త్వాయోగినశ్చింతయంతి త్వాయజంతిచయ
జ్వసః । హవ్యకవ్యభుగేక స్త్వం పితృదేవస్వరూపభృతీ ॥ కర్తాక్రియా
ణాంససభ్యతేక్రతు స్సవవతత్కర్మఫలంచతస్య । స్మగాదియత్సాధన
మప్యశేషం హరేర్నకించిద్వ్యతిరిక్తమస్తి ॥ దేశకాలపాత్రమంత్రతంత్ర
కర్తృభోక్తృస్థలహవిర్ద్రివ్యాదిభ్య స్సర్వంన్యూనాతిరిక్తాభ్యా మచ్ఛిద్ర
మస్త్వితి భవంతోబ్రువంతు । సర్వంన్యూనాతిరిక్తాభ్యా మచ్ఛిద్రమస్తు॥
గయేయం గయేయం గయేయం । ఏవంగుణ.....పుణ్యతిథౌ ॥ ప్రా ॥
అస్మత్పితృః ప్రాతిసాంవత్సరిక మృతాహఃఖ్యాన్నశ్రాధే । అస్మత్పితృపి
తామహప్రపితామహా - శర్మణః - గోత్రా - వసురుద్రాదిత్యరూ
పా - (సవ్యం) పురూరవార్ద్రవసంజ్ఞకా విశ్వా దేవా ఉద్దిశ్య
మయాక్రియమాణేన అనేన - ప్రా - అస్మత్పితృః ప్రాతిసాంవత్సరికమృ
తాహఃఖ్యాన్నశ్రాధేన అస్మత్పితృపితామహప్రపితామహానాం - శర్మ
ణాం - గోత్రాణాం - వసురుద్రాదిత్య రూపాణాం ఏతేహం - సర్వంఫగు

ణీభూత్వా । గయాన్మశ్రాద్ధేనైవ అక్షయశ్చైవ ప్రిద్వారా ఘనరావృత్తి
 రహిత శాశ్వత బ్రహ్మలోకే నివాసస్థిర స్త్వితీ భవంతోబ్రువంతు । శా
 శ్వతబ్రహ్మలోకే నివాసస్థిరస్తు సమోదేవేభ్యః । స్వధాపితృభ్యః । యథా
 కాలదత్తమస్తు । సర్వం సగుణమస్తు । మధుమతీః శ్రావయిష్యే । శ్రావ
 య । మధువాతాఋతాఋతే మధుక్షరం సింహవః । మాక్ష్యర్షస్తం
 త్వోషధీః । మధున క్షుశోషస్తా మధుమత్పార్థివం రజః । మధుశ్చార
 స్తునః పితౄః । మధుమాన్వోవనస్పతిర్మధుమా అస్తు సూర్యః । మాన్వీ
 గ్రావోభవంతునః ॥ ౧౬-౧౮ ॥ మధు మధు మధు సర్వంచ ద్యస్తు ॥ నివీతీ
 ఈశానవిష్ణుకమలాసనకార్తికేయవహ్నిత్రయార్కరజనీశగణేశ్వరాణాం
 క్రాంచామరేంద్రకలశోద్భవకశ్యపానాం పాదానమామి సతతం పితృము
 క్తిహేతూన్ ॥ సవ్యం ॥ అయం భూమిగ్గయావతే బ్రాహ్మణాస్తు గదాధరాః ।
 అక్షయ్యా వటచ్చాయేయం పితృరూపోజనార్దనః ॥ వాసుదేవః ప్రీయ
 తాంతత్సత్ । ఆపోశనానిదత్వా ॥ పరిషేచనక్రమః ఓం సూర్యవ్రస్సవ్యః ।
 ఓం తత్సత్ పితృర్వరేణ్యం భగ్తోదేవస్యోధీమహి । ధియోయోనః ప్రచోద
 యాత్ ॥ సత్యఋతాభ్యంత్యాపర్యతామి పితృభ్యః । అమృతమస్తు ॥
 దేవేభ్యః । అమృతమస్తు । ఓం ప్రాణాయస్వాహా ॥ ఓం అసానాయ
 స్వాహా । ఓం వాయునాయస్వాహా । ఓం ఉదానాయస్వాహా । ఓం సమా
 నాయస్వాహా । ఓం బ్రహ్మచైస్వాహా ॥ బ్రహ్మణిమత్తత్కామృతత్వాయ ॥
 యజుర్వేదం - నారాయణం ॥ యథాసుఖం జుషభ్యం జుషావహే ॥ కతా
 కలికృతాదోషా ద్రవ్యదేహత్మసంభవాన్ । సర్వాహరతిచిత్త
 స్థో భగవాదేవకీసుతః ॥ మంత్రమధ్యేక్రియామధ్యే విష్ణోస్సృరణపూ
 ర్యకం । యత్కించత్క్రియతేకర్మ తత్కర్మ సఫలం భవేత్ ॥ యదశ్వస్య

క్రమిస్తోమశ్చీత్యాగ్రయన్వాన్వితౌ స్వధితౌ నిప్తమస్తే । యద్ధస్తయోశ్చమి
తుర్యన్వశ్చేతి సన్వాతాతే అపిదేవేష్వస్తు ॥ ౨-౩-౮॥ మక్షికబాధాని
వృత్తిరస్తు॥ అపీక్షితం యాచితవ్యంత్యాజ్యం వైవానపీక్షితం ఉపవిశ్య
సుఖేనైవ భోక్తవ్యం స్వస్థమానసైః॥ అస్మత్పితుః ప్రాతీసాంవత్సరిక మృ
తాహఃఖ్యాన్నశ్రాద్ధే బ్రహ్మణై స్సహ అధిశ్రవణమంత్రపఠనంకరిష్యే॥
పురుషసూక్తం । ఉదీరతామవర ఉత్పరాస ఇత్యాదిసూక్తాని యాజు
మాధి శ్రవణమంత్రాంశ్చపఠేత్॥భోక్తృభోజనాంతే॥ గాయత్రీంబ్రవీమి॥
అనుబ్రూహి । ఓంభూర్భువస్స్వః । ఓం తత్సవితు + + యాత్॥మధు
మతీః శ్రావయిష్యే । శ్రావయ॥ మధునాతాముతాయతే మధుక్షరంతి
సింధనః । మాధ్వీర్నస్సంతోషధీః॥మధునక్తముతోషసో మధునుత్ప
ద్ధివరజః । మధున్వారస్తుసః పితా॥ మధుమాంసో వనస్పతిర్మధుమారి
అస్తు సూర్యః॥ మాధ్వీన్ద్రావోభవతునః॥ ౧-౬-౧౮॥ మధు మధు మధు
సర్వంమధ్యస్తు ॥ అక్షున్నం మీమదంత హ్యవప్రియాఅధూషత । అస్తో
షత స్వభానవో విస్తానవిష్టయాచుతీయో జాన్వింద్రతేహరీ॥ ౧-౬-౩॥
మయాకృతం శ్రాద్ధంసంపన్నం । సుసంపన్నం । ఏతచ్ఛాన్ధాధేషు
పదార్థేషు॥ మధ్యేయదిప్తం తద్వాచ్యతాం । సర్వం సంపూర్ణం॥ పా॥
పితృపితామహప్రపితామహః॥తృప్తాస్సతృప్తాస్థతృప్తాస్సద్ధిః॥అసంస్కృత
ప్రమితామేత్యాగిన్యాయాః కులస్త్రియః । దాస్యామితేభ్యో వికిరం
అన్నంతాభ్యశ్చ పైత్తృకం॥ అప్రదక్షిణంపరిషిచ్య॥ ౧ సవ్యం॥ పురూర
వార్ద్రీవ సంజికావిశ్వేదేవాః । తృప్తాస్సతృప్తాస్థతృప్తాస్సద్ధిః॥(౧)సోమ
ప్రాశ్చయేదేవాయజ్ఞభాగ వివర్జితాః । తేమామన్నం ప్రదాస్యామివికిరం
వైశ్వదే వికం॥ పరిషిచ్య । దేవపితృమధ్యేప్రోక్ష్య । తిలదర్భానాస్తీర్య

తేషుతిలోదకంనినీయ । యేఅగ్నిదగ్ధశ్శంఖతరప్రిష్టుః । ఉచ్ఛిష్టపిండ
ప్రదానేవినియోగః । యేఅగ్నిదగ్ధాయేనగ్నిదగ్ధమధ్యేనివస్సస్వధయా
మాదయంతే । తేభిస్సస్వరాశ సునీతిమేతాం యథావశంతస్వం కల్ప
యస్వ ॥ ౭-౬-౧౯ ॥ అగ్నిదగ్ధేభ్యః । అనగ్నిదగ్ధేభ్యః । అస్మత్కులప్రసూత
మృతేభ్యః । ఏషపిండస్వధానమః । అగ్నిదగ్ధశ్చ అనగ్నిదగ్ధశ్చ మార్జ
యంతాం । ఏతద్వస్తిలోదకం । పాదాప్రత్యక్షావమ్య । శేషముచ్ఛిష్ట
భాగోభ్యైన్మం దీయతాం । యజమానకులేజాతాదాసాదాస్యైన్
న్నకాంక్షిణః । తేసర్వేతృప్తిమాయాంత మయాదత్తేనభూతలే ॥ సవ్యం ॥
అస్తుతాపిధానమసి । రారవేపుణ్యనిలయే పద్మార్బుదనివాసినాం । అర్థి
నాముదకం దత్తమత్యయ్య ముపతిష్ఠతు ॥ ఆచమ్య ॥ పాణినాయమ్య ।
అధ్యపూర్వోక్త + + పుణ్యతిథౌ ॥ పాణి అస్మత్పితృః ప్రాతిసాంవత్సరిక
మృతాహఃఖ్యాన్న శాగ్ధీయ తిలోదకపిండప్రదానాని । సవ్యం । కరిష్యే ॥
పాణి ॥ యేరూపాణి ప్రతిముంచమానా అసురాస్సంత స్వధయాచరంతి
పరాపురోని పురోయేభరంత్యగ్నిష్టా ల్లోకాత్రణుదాత్మస్వాత్ । ఇతి
మంత్రేణ మనసాగ్నింధ్యాత్వాగ్నోమయేనోపలిప్య ॥ అపహతా అసురార
తుంసి పిశాచావేదిషదః । ఇతిమంత్రేణ కుశమూలేనాగ్నేయాభిముఖాం
లేఖాముల్లిఖ్య ॥ తామద్భిరభ్యుత్య ॥ సకృదాచ్ఛిన్నంబర్హిరాస్తీర్య । శుంధం
తాంపితరః । శుంధంతాంపితామహః । శుంధంతాంప్రపితామహః । ఏతద్వస్తి
లోదకమ్ ॥ ఇతితిలోదకానిదత్వా ॥ ఏతత్తే అస్మత్పితృః... శర్మణ్... గోత్ర...
వసురూప । యేచత్వామత్రాను । ఏతత్తే అస్మత్పితృతే + శర్మణే
+ గోత్రాయ + వసురూపాయ + యేచతమనుగచ్ఛంతి తేభ్యశ్చా
యంపిండస్తస్మైతే స్వధానమః । గయాయాందత్తమస్తు । ఏతత్తే అస్మ
త్పితామహ + శర్మణ్ + గోత్ర రుద్రరూప । యేచత్వామత్రాను ।
పితామహాయ శర్మణే గోత్రాయ రుద్రరూపాయ । యేచత్వామను
గచ్ఛంతి తేభ్యశ్చాయంపిండస్తస్మైతే స్వధానమః । గయాయాం దత్త

మస్తువతతైలస్మత్ప్రపితామహః...శర్మ...గోత్రాదిత్యరూపయేచత్వా
 మత్రానువతతైలస్మత్ప్రపితామహః...శర్మ...గోత్రాయాదిత్యరూ
 పాయయేచత్వామనుగచ్ఛంతి తేభ్యశ్చైయంషిండ్స్తస్మై తేస్వధానమః॥
 గయాయాండత్తమస్తు॥ శేషాన్నం పిండానాముపరినిధాయ॥ అత్రపితరో
 మాదయధ్వంసకృదనుమత్ర్యసన్యావృద్దంగావృత్య॥ ఆయతప్రాణః॥
 ప్రత్యావృత్య॥ అహిమదంతపితరో యథాభాగమాన్యమాయావతాపునర
 భిమంత్ర్య(సవ్యం)తచ్ఛేషమాఘాయ॥ చరోఃప్రాణభక్షంభక్షయేత్॥ కర్తా
 పాదాప్రత్యశ్శృః॥ ఆచమ్యపవిత్రేభృత్వా॥ ప్రిచీనావీతీ॥ ఉదకేన॥ శుంధం
 తాం పితరః॥ శుంధంతాం పితామహః॥ శుంధంతాం ప్రపితామహః॥
 ఏతద్వస్త్రోదకంవతతైలస్మత్ప్రపితః...శర్మ...గోత్ర వసురూప(ఘృతేన)
 (దర్భైః) అభ్యంక్ష్య-పితామహ- శర్మ-గోత్ర-రుద్రరూప-అభ్యంక్ష్య
 ప్రపితామహ- శర్మ- గోత్ర- ఆదిత్యరూప- అభ్యంక్ష్య॥ ఏతతైలస్మ
 త్ప్రపితః- శర్మ- గోత్ర- వసురూప- ఆంక్ష్య॥ పితామహ- శర్మ-
 గోత్ర- రుద్రరూప- ఆంక్ష్య॥ ప్రపితామహ- శర్మ- గోత్ర-
 ఆదిత్యరూప- ఆంక్ష్య॥ ఆంక్ష్యభ్యంక్ష్య పితరః॥ ఏతద్వఃపితరోవా
 సామానోతోన్యత్పితరోయుజ్ధ్వంపితామహాయుజ్ధ్వం॥ ప్రపితామహ
 యుజ్ధ్వం॥ ఇతివత్ప్రందత్వా ఉపవీతీ ఉత్థాయ॥ నమస్కారా ఏతేమం
 త్రాః॥ ప్రాంజలిః॥ నమోవః పితరశ్శుషే॥ నమోవః పితరశ్శుషే॥ నమోవః
 పితరశ్శుషాయ॥ నమోవః పితరోఘోరాయ॥ నమోవః పితరోజీవాయ
 నమోవః పితరో రసాయస్వధావః పితరోనమోవః పితరోనమః॥ ఏతా
 యుష్మాకం పితర ఇమాఅస్మాకం జీవావోజీవంత ఇహసంతస్యామ॥ మ
 నోన్వాసావామహే నారాశంసేనసామేన॥ పితృణాంచమన్యభిః॥ ఆ
 తపతుమనువునఃక్రత్వేదతాయజీవసే॥ జ్యోత్స్వసూర్యందృశే॥ పునర్నః
 పితరోమనోదదాతుదైవ్యోజనః॥ జీవంత్రాతంసచేమహి॥ ౧౫-౧-౧౫॥

మస్తువతతైలస్మత్ప్రపితామహః...శర్మ...గోత్రఆదిత్యరూపయేచత్వా
మత్రానువతతై అస్మత్ప్రపితామహః...శర్మ...గోత్రాయఆదిత్యరూ
పాయయేచత్వామనుగచ్ఛంతి తేభ్యశ్చాయంపిండస్తస్మై తేస్వధానమః॥
గయాయాండత్తమస్తు। శేషాన్నం పిండానాముపనిధాయ। అత్రపితరో
మాదయధ్వంసకృదనుమంత్ర్యసన్యావృదోదంగావృత్య। ఆయతప్రాణః।
ప్రత్యావృత్య। అమీమదంతపితరో యథాభాగమాన్యమాయీషతాపునర
భిమంత్ర్య(సవ్యం)తచ్ఛేషమాఘాయ। చరోః ప్రాణభక్షంభక్షయేత్॥ కర్తా
పాదాప్రత్యాశ్య। ఆచమ్యపవిత్రేభ్యత్వా। ప్రాచీనావీతీ। ఉదకేన। శుంధం
తాం పితరః। శుంధంతాం పితామహః। శుంధంతాం ప్రపితామహః।
ఏతద్వస్త్రోదకంవతతై అస్మత్ప్రపితః...శర్మ...గోత్ర వసురూప(ఘృతేన)
(దధైభిః) అభ్యంత్య-పితామహ- శర్మ-గోత్ర-రుద్రరూప-అభ్యంత్య
ప్రపితామహ- శర్మ- గోత్ర- ఆదిత్యరూప- అభ్యంత్యఏతతై అస్మ
త్ప్రపితః- శర్మ- గోత్ర- వసురూప- ఆంత్వ। పితామహ- శర్మ-
గోత్ర-రుద్రరూప- ఆంత్వ। ప్రపితామహ- శర్మ- గోత్ర-
ఆదిత్యరూప- ఆంత్వ। ఆంత్వభ్యంత్య పితరః। ఏతద్వఃపితరోవా
సామానోతోన్యత్ప్రపితరోయజ్జధ్వంపితామహాయజ్జధ్వంప్రపితామహ
యజ్జధ్వంఇతివస్త్రందత్వా ఉపవీతీ ఉత్థాయ॥ నమస్కారా ఏతేమం
త్రాః॥ప్రాంజలిః। నమోవః పితరః॥ నమోవః పితరః॥ నమోవః
పితరశ్శుష్మాయ। నమోవః పితరోఘోరాయ। నమోవః పితరోజీవాయ
నమోవః పితరో రసాయస్వధావః పితరోనమోవః పితరోనమః। ఏతా
యష్మాకం పితర ఇమాఅస్మాకం జీవావోజీవంత ఇహసంతస్యామ। మ
నోన్వాహువామహే నారాశంసేనసోమేన। పిత్రాణాంచమన్మభిః। ఆ
తేవశ్రుమనుఃపునఃక్రత్వేదతాయజ్జీవసే। జ్యోత్స్నూర్యంత్యశే। పునర్నః
పితరోమనోదదాతుదైవ్యజనః। జీవంత్రాతంసచేమహి॥ ౮-౧-౧౫॥

ఇతి తిస్రభిరుపస్థాయ । పరేతనవితరస్సమ్మోసాగంభీరేభిః ప్రథిభిః పూ-
 ర్విణేభిః । దత్వాయాస్సభ్ర్యం ద్రవిణేహభద్రం రయించన సుర్వవీరం నియ-
 చ్చత ॥ పిండా యుగపత్ ప్రవాహయేత్ ॥ వీరంధత్తపితరః । ఇతి మ-
 ధ్యమపిండం పత్నైశ్చ దద్యాత్ ॥ అగ్నేతమద్యేత్యేసాసనాగ్నిం ప్రత్యే-
 త । ఓం అగ్నేతమద్యా శ్వం సస్తామైః క్రతున్నభద్రం హృత్తిస్పృశం ।
 ఋధ్యామాతః ఓహైః ॥ 3-౫-౧౦ ॥ యదంతరిక్షం పృథివీ ముతద్యాం
 యన్తాతరం పీతరం వాజహింసిమ । అగ్నిర్మాతస్మాదేనస్తాగామాపత్యః
 ప్రమయంచతు । దురితాయాని చక్రమ । కరోతు మామనేహసం ॥ ఇతి
 జపిత్వా ॥ అగ్నిం దృష్ట్వా । గయాయాంధర్మపృష్ఠేషు సదసి బ్రహ్మణ
 స్సృతేః । గయాశీర్షేవచ్ఛవై పితౄణాం దత్తమక్షయం ॥ కులాభివృ-
 ధ్యర్థం సవ్యేన పార్థివపూజాంకరిష్యే ॥ పిండపితౄ దేవతాభ్యోనమః ।
 కుశతిలాత్కతాః సమర్పయామి । ధ్యాయామి । ఆవాహయామి । ఆస-
 నం సమర్పయామి । పాదయోః పాద్యం సమర్పయామి । హస్తయోర్ఘ్రియం
 సమర్పయామి । ముఖే ఆచమనీయం సమర్పయామి । స్నానం సమర్ప-
 యామి । పుష్పాణి పూజయామి । నైవేద్యం ఓం భూర్భువస్స్వః ఓంతత్స-
 వితుర్వరేణ్యం భగ్గోదేవస్యధీమహి । ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ।
 సత్యంత్యైరేన పరిపించామి । అమృతమస్తు । అమృతోప్తస్తరణమసిపిం-
 డపితౄదేవతాభ్యోనమః । నైవేద్యం । అపూపహరనైవేద్యం సమర్పయామి ।
 ఓం ప్రాణాయస్వాహాః । ఓం అపానాయస్వాహాః । ఓం వాయునాయస్వాహాః । ఓం
 ఉదానాయస్వాహాః । ఓం సమానాయస్వాహాః । మధ్యేమధ్యేపానీయం
 సమర్పయామి । ఉత్తరాపోశం సమర్పయామి । హస్తాప్రత్యక్షయామి ।
 సాక్షాప్రత్యక్షయామి । శుద్ధాచమనం సమర్పయామి । తాంబూలం సమర్ప-

యామి! సువర్ణపుష్ప దక్షిణం సమర్పయామి । యస్యస్మృత్యాచనా
 మోక్షాత్కృతః పూజాక్రియాదిషు । న్యూనంసంపూర్ణతాం యాతినద్యో
 వందేతమచ్యుతం । మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం జనార్దన!
 యత్పూజితం మయాదేవ పరిపూర్ణం తదస్తుతే ॥ అద్యపూర్వోక్తవనం
 + + తిథౌ । పౌ । అస్మత్పితృః పౌత్రసాంవత్సరిక మృతాహాభ్యాన్ను
 శ్రాద్ధీయతిలోదక పిండప్రదానే పితృపితామహా ప్రపితామహాశరణః
 గోత్రా వసురుద్రా దిత్యరూపా ఏతానుద్దిశ్యమయాదత్తః పిండా
 గయాపిండసదృశా భవంత్యితిభవంతోబ్రువంతు । గయాపిండసదృశా
 భవంతు ॥ సవ్యేన పిండాన్న మస్కృత్యపౌ...తీ! పిండానుద్ధారయిష్యే!
 ఉద్ధారయ! సవ్యం! అయోధ్యామధురామాచూకాశీకాంచీలవంతికా! పు
 రీద్వారవతీచైవస పైతామోక్షదాయకా! అహంకాశీంగమిష్యామిత్రై
 వనివసామ్యహం । ఇతిబ్రువాణస్సతతం కాశీనాసఫలంభేత్ । శమీ
 పుత్రప్రమాణేన పిండందద్యాద్గయాశీరే । ఉద్ధరేత్సప్తగోత్రాణి కులమే
 కోత్తరంశతం ॥ పిండస్థానే శాంతిరస్తు! పుష్టిరస్తు! తుష్టిరస్తు! వృద్ధిరస్తు!
 అవిఘ్నమస్తు! ఆరోగ్యమస్తు! ఆయుష్యమస్తు! స్వస్తిశోభనంహవి! స్వస్థా
 నేవాసః । తతఃబ్రాహ్మణాః పాణిపాదముఖప్రత్యేశనం శుద్ధాచమనంచ
 కృత్వా ॥ ప్రాదప్రత్యేశన మండలే ఆగత్య । పౌచీనావీతీ । పితృస్థానే
 ఏకం దేవ్యే । త్రిణిఉపవీతీ విశ్వేదేవస్థానే ఏకం । దేవ! త్రిణి! బ్రాహ్మ
 ణపాణౌ హస్తోదకందత్వా । సవ్యం । దేవాఃపితరఃపితరోదేవాః । దేవ
 తాపితృప్రసాదేన అస్మగ్గోత్రం వర్ధతాం । స్వస్తివర్ధతాంగోత్రం । విశ్వే
 దేవప్రసాదోస్తు! పితృపితామహప్రపితామహప్రసాదోస్తు! దేవాశ్చపితరః!
 ఉత్తానం పాత్రం స్వస్తితిబ్రూతస్వస్తితిబ్రూత! ఇత్యాపాదత్వా భోజన
 పాత్రాణ్యుచ్చాలయిష్యే । ఉచ్చాలయ । పురూరవార్ద్రీవ సంజ్ఞికా
 విశ్వేదేవాః మయాదత్తంశ్రాద్ధమన్న మక్షయ్యోదక మస్తితిబ్రూత! ।
 అస్త్విక్షయ్యోదకం! పౌ...తీ! పితృపితామహా ప్రపితామహా! మయాద

తం శాగ్ధమన్న మక్షయోదకమ స్త్వితిబుధ్వితల స్త్వక్షయోదకం ఇతి
 బ్రాహ్మణహస్తేజలందద్యాత్ । స్వధాంవాచయిష్యే । స్వాహంవాచ
 యిష్యే । వాచ్యతాం । ధామంతేవామదేవ ఆపోజగతి । కూర్చవిసర్జనే
 వినియోగః । ఓం ధామంతే విశ్వంభువన మధిశ్రితమంతస్సముద్రేహృద్య
 రంతరాయుషి । అపామనీకేసమిధేయ ఆభృతస్తమన్యామ మధుమంతత
 ఊర్జిం॥ 3-౧-౧౧॥ పితృభ్యస్సవధోచ్యతాం । పితామహేభ్యస్సవధో
 చ్యతాం । ప్రపితామహేభ్యస్సవధోచ్యతాం । అస్తుస్వధా సంచద్యం
 తాం ధూమాజలంసించేత్॥ సంచద్యంతాం విశ్వేదేవాః॥ విశ్వేదేవాశ్చ
 ప్రీయంతాం । ప్రీయంతాం విశ్వేదేవాః । ఉపవిప్తేభ్యో బ్రాహ్మణాభ్య
 శ్శాగ్ధసాగ్ధ్యాగ్ధందక్షిణాఃపాతు పాతుదక్షిణాః॥ సవ్యం । వాజేవాజే
 త్యస్య మంత్రస్య వసిష్ఠఋషిః । వాజినోదేవతాః । త్రిష్టప్తఛందః । ఆవా
 హిత పితౄనుద్వాసనేవినియోగః । వాజేవాజేవతవాజినో నోధనేషు
 విప్రాలమృతా ఋతజ్ఞాః । అస్యమధ్వః పిబతమాదయధ్వం శ్రుస్తా
 యాత ప్రధిభిద్వేవయానైః॥ ౧-౪-౧॥ ఉత్తిష్ఠతపితృపితామహ ప్రపితా
 మహః । అనుఉత్తిష్ఠంతు సవ్యేనవిశ్వేదేవా విష్ణునాసహ । ప్రదక్షిణం ।
 ఆమ్రావాజస్య ప్రసవోజగన్మూదాద్యావా పృథివీవిశ్వశంభూ । ఆమా
 గంతాం పితరామాతరాచామాసోమో అమృతత్వాయగమ్యాత్॥ ఇతి
 బ్రాహ్మణాంస్త్రోః ప్రదక్షిణీకృత్యపవిత్రగ్రంథి ముత్సృజ్యమండలేవిస్సృ
 జేత్॥ దాత రోనోభివర్ధంతాం వేదాస్సంతతిరేవనః । శ్రద్ధాచనోమావ్యగ
 యాచితామద్భహుధేయంచనోస్తు అన్నంచనోఽహుభవేదతిథీంశ్చలభేమ
 హి॥ రశ్చనస్సంతు మాచయాచిష్కంచన॥ ఇతికర్తా॥ దాతరోనోభి వర్ధం
 తాం వేదాస్సంతతిరేవనః । శ్రద్ధాచనోమావ్యగమద్భహుధేయంచనోస్తు

అన్నంచవో బహుభవేదశ్చిన్నలభధ్వం యాచితారశ్చవస్సంతుమాచ
యాచిద్వంకంచన । ఇతిబ్రాహ్మణాః॥ అన్న శేషః క్రియతాం । ఇష్టే
స్సహభుజ్యతాం స్వాదృషంసదః పితరోవయోధాః కృచ్చ్రేశితశ్శక్తీవం
తోగభీరాః । చిత్రసేనాఇషు బలాఅమృధాస్ససితో వీరాఉరవోవాత
సాహః॥ ౫-౧-౨౦॥ బ్రాహ్మణాస్తః పితరస్సామ్యా సశ్చివేనోద్యావా
పృథివీలజేహసా । పూషానః పాతుదురితా దృతావృధోరతామాకిర్షీ
లఘుశింసఘశతః॥ ఇతికర్తా ఇహైవస్తం మావియాప్తంవిశ్వమాయుర్వ్య
శ్శుతం క్షీణంతేపుత్రైర్నిష్ప్వభిర్మౌడమానౌ స్వేగృహే॥ ౮-౩-౨౮॥
సర్వస్యాప్త్యై సర్వస్యజప్త్యై సర్వమేవ జేనాబ్ధీతినర్వంజయతి । శతమా
నంభవతి శతాయుః పురుషశ్చ తేంద్రియ ఆయుష్యేవేంద్రియేప్రతితిష్ఠతి
శ్లో॥ ఆయుః ప్రజాంధనంవిద్యాంస్వర్గంమోక్షం సుఖానిచ । ప్రయచ్ఛంతుత
ధారాజ్యం ప్రీతాన్మాణాంపితామహః॥ సత్యావతాఆశిషస్సంతు । గోత్రా
భివృద్ధిరస్తు । వంశాభివృద్ధిరస్తు । ఇతిబ్రాహ్మణాః॥ అద్యమేసఫలంజన్మభవ
త్పాదాభివందనాత్ । అద్యమేవంశజాస్సర్వేయాతావోనుగ్రహాద్భవం ।
పత్రశాకాదిదాసేన క్లేశితాయూయమీదృశాః । తక్లేశజాతంచిత్రేషు
విస్మృత్యక్షంతుమర్హథ ॥ వసిష్ఠవామదేవాది మునిభిస్తుల్యతాంగతాః ।
పితౄణామనుగృహ్లాంతుబ్రహ్మణశ్శాశ్వతంపదం॥ అద్యపూర్వోక్త...తిథా॥
ప్రా॥ అస్మత్పితృప్రాతిసాంవత్సరికమృతాహఃఖ్యాన్న శ్రాద్ధేపితృపితామహ
ప్రపితామహా...శర్మణః-గోత్రా-వసురుద్రాదిత్యరూపాః ఉద్దిశ్యమ
యాకృతాస్యేతాని పాణిఘోమబ్రాహ్మణభోజన పిండప్రదానానియథో
క్తమస్త్వితిభవంతోబ్రువంతు । యథాశాస్త్రీయమస్తు । గయాశ్రాద్ధఫలిత
మస్తు । సవ్యేన బ్రాహ్మణైభ్య స్తాంబూలానిదత్వా । (అత్రవైశ్వదేవం)
ఆసీమాంతమనువ్రజే । అనువ్రజ । వశిష్ఠాసః పితృవద్వాచమత్రతదేవాం

ఈశానాఋషివత్స్వస్తయే । ప్రితాశివజ్ఞతయః కామమేత్యాస్తేదే
 వాసావధూనుతావసు ॥ ౮-౨-౧౦౮ ॥ దేవాన్వశిష్టామృతాన్వ వందే
 యేవిత్వాభురనాభిప్రతస్థుః । తేనోరాసంతామురుగ్రాయనుద్యయాయం
 పాత స్వస్తిభిస్సదానః ॥ ౮-౨-౧౦౯ ॥ ఇదంపితృభ్యోనమో అస్వద్యేతి
 నమస్కారవతీ మంతతశ్శం సతి । తస్మాదంతతః పితృభ్యో నమస్కీ
 యతే । తదాహుర్వాహవంపితృభ్యం సేత్ వ్యాహవాఅర్చ ౩ ఇతి ।
 వ్యాహవమేవశంసేదసంస్థితంవై పితృయజ్ఞస్యసాభ్యసంస్థితంవా । ఏష
 పితృయజ్ఞం సంస్థాప్రయశ్చియోవ్యాహవంశంసతి । తస్మాద్వాహవమే
 వశంస్తవ్యం* యంత్వాద్యావాపృథివీ యంత్యాప్ర స్వప్తాయంత్యాసు
 జనిమాజుజాన । పంథామనుబ్రవిద్వాః పితృయాణాంద్వ్యమదగ్నే సమి
 ఛానోవిభాహి ॥ ద్వేశుగ్రీతి అశ్రుణవం పితౄణానుహం దేవానాముతమ
 ర్త్యానాం, తాభ్యమిదం విశ్వమేతియదంతరా పితరంమాతరంచ । నా
 నుదేవాయనమోక్షేస్తాయ నమశ్చేస్తాయ నమోరుద్రాయనమః కా
 లాయనమః కలవికరణాయ నమోబలవికరణాయ నమోబలాయ నమో
 బలప్రమథనాయ నమస్సర్వభూత దమనాయ నమోమనోస్మనాయన
 మః । వితృయజ్ఞస్సాంగోఽభూత్ ॥ దీర్ఘాయుష్యమస్తు ॥ వంశాభివృద్ధి
 రస్తు ॥ యజ్ఞసమృద్ధాభవంతు ॥ వాశీమంతఋషిమంతో మనీషిణస్తు
 ధన్వాస్త ఇషుమంతోనిషంగిణః । స్వశ్వాస్థసురధాః పృశ్నిమాతరస్సాన్వి
 యుధామరుతో యాధనాశుధమ్ ॥ పితరస్సవదేశంగచ్ఛత అపరాధాః
 మమ్యంతాం । ఇతికర్తా । తత్సత్ బ్రహ్మర్షణమస్తు॥

ఋగ్వేదాద్భికప్రయోగస్సమాప్తః.

శాస్త్రాం గతర్పణమ్.

కర్తాపాదాప్రత్యయశ్చ|ఆచమ్య|కేశవ...శ్రీకృష్ణాయనమః|పవిత్రం
ధృత్వా| పృథివ్యాఇతి సంకల్ప్య...పుణ్యతిథౌ||ప్రా|| అస్మత్పితృః ప్రాతి
సాంవత్సరిక మృతాహాఘ్నాన్న శాస్త్రాద్ధాన్యపరేహని కర్తవ్యం| తిలతర్పణం||
దేశకాలవైపరీత్య శంకయాసద్యః(సవ్యం) కరిష్యే ఇతిసంకల్ప్య||ప్రా||
అస్మత్పితరం + శర్మాణం + గోత్రం + వసురూపం - స్వధానమస్తర్ప
యామి | ఏవంత్రిః || అస్మత్పితౄణామహం + శర్మాణం + గోత్రం - రుద్ర
రూపం - స్వధానమస్తర్పయామి|| ఏవంత్రిః || అస్మత్ప్రపితౄణామహం +
శర్మాణం + గోత్రం + ఆదిత్యరూపం స్వధానమస్తర్పయామి|| ఏవంత్రిః||
నివీతి || యేకేచాఽస్మత్కులేజాతా అపుత్రాఃపుత్రాణామృతాః|| తేగృ
హ్ణాంతు మయాదత్తం సూత్రనిష్ఠీడనోఽకమ్||

శ్రీరామరామరామ || ఉపవీతిపునః ఆచమ్య|| తతః పితృదేవతా
ప్రీత్యర్థం బంధుభోజనంకుర్యాత్ || బ్రాహ్మణా సంతుష్టయేత్ ||

ఇతి శాస్త్రాద్ధాన్యతర్పణంసమాప్తమ్.

అధిశ్రవణమ్.

సహస్రశీర్షా నారాయణ పురుషోత్తమోనుష్టుప్| అంత్యాత్రిష్టుప్|
అధిశ్రవణమంత్రపఠనేవినియోగః | ఓంసహస్రశీర్షాపురుషః సహస్రా
క్షః సహస్రపాత్ | సభూమింవిశ్వతోవృత్వాత్మతిష్ఠద్దశాంగులం || పురు
షస్తవేదంసర్వంయద్భూతంయచ్ఛభవ్యమ్ | ఉతామృతత్వస్యేశాజ్ఞో
యదన్నేనాతిరోహతి | ఏతావాసస్యమహిమాఽహోహ్యాయాంశ్చపురు

మః॥ పాదోస్త్వవిశ్వాభూతాని॥ పాదస్యామృతందివి॥ త్రిపాదూర్ధ్వ
 ఉదైత్పురుషః పాదోప్యేహ భవత్పునః॥ తతోవిష్వజ్ పృథక్రామతాన్
 శనానశనేఽభి॥ తస్మాద్విరాళజాయతవిరాశోఽధిపూరుషః॥ సజాతో
 లత్యరిచ్యత ప్రశ్నాద్భూమిమథోపురః॥ యత్పురుషేణహవిషాదేవాయ
 జ్ఞమతన్వత॥ నసంతోఽస్యాస్తీవాజ్యం శ్రీష్మశ్చెద్మశ్శరద్ధవిః॥ తంయ
 జ్ఞంబ్రహ్మసిప్రాక్షన్పురుషంఽతమగ్రతః॥ తేనదేవాలయజంతసాధ్యా
 ఋషయశ్చయే॥ తస్మాద్ద్యజ్ఞతన్వహుశస్సంభృతంపుషదాజ్యం॥
 ప్రశూన్తాంఽక్రేవాయవ్యానారణ్యాన్ద్రామ్యాశ్చయే॥ తస్మాద్ద్యజ్ఞ
 తన్వహుశః ఋచస్సామానిజజ్ఞశే॥ ఛన్దాంసిజజ్ఞశేతస్మాద్ద్యజ్ఞస్తస్మా
 దజాయత॥ తస్మాద్ద్యజ్ఞా లజాయతయేకేహోభయూదతః॥ గావోహజ
 జ్ఞశేతస్మాత్తస్మాద్ద్యజ్ఞతా లజావయః॥ యత్పురుషంవ్యదధుఃకతిథావ్య
 కల్పయన్॥ ముఖింకిమస్యకౌశాహూ కాఙ్గిరూపాదాఙ్చేతే॥ బ్రా
 హ్మణోస్యముఖమాసీద్బాహూరాజస్యఃకృతః॥ ఙ్గిరూతదస్యయద్వై
 శ్యఃప్రద్యాభింశూద్రోఽలజాయత॥ చన్ద్రమామససోజాతశ్చక్షోఃస్సూర్యో
 లజాయత॥ ముఖాదిష్టోఽచ్చగ్నిశ్చ ప్రాణాద్వాయురజాయత॥ నాభ్యత్రీ
 దస్తరితం శీర్షోఽఙ్గా స్సమవర్తత॥ ప్రద్యాభ్యంభూమిర్దిశః శోశ్రాత్ర
 ధానోకాఽరిలకల్పయన్॥ సప్తాస్యాసస్పరిధయస్త్రి సప్తప్రసమిధః కృ
 తాః॥ దేవాయద్యజ్ఞం తన్వానాలబధన్పురుషం ప్రశుమ్॥ యజ్ఞేనయజ్ఞ
 మయజన్త దేవాస్తాన్వి ధర్మాణిప్రథమాన్యాసన్॥ తేహనాకంమహిమా
 నస్సచన్తయత్రపూర్వేపాధ్యాః సన్దిదేవాః॥ ౮-౪-౧౭-౧౮-౧౯॥

ఓం అతోదేవా అవస్తుతో విష్ణోర్విష్ణుచక్రమ్! పృథివ్యాస్సప్తదామ
 భిః॥ ఇదం విష్ణు ర్విచక్రమేతేధానిదధేప్రదం । సమూహృమస్యపాంసురే ।
 త్రేణిప్రదావిచక్రమే విష్ణుగోపాలదాభ్యః । అహోధర్మాణి ధారయన్ ।
 విష్ణోఃకర్మాణిపశ్యతయతోవ్రతానిపస్పశే । ఇంద్రస్యయుజ్యస్సఖా॥
 తద్విష్ణోఃపరమంప్రదం సదాపశ్యంతిసూరయః॥ దీప్తచక్షురారతతం తద్వి
 ప్రాసోవిప్రస్యహోజాగ్రవాంసస్సమింధతేవిష్ణోర్యత్పరమంప్రదం॥ ౧-౨-౨॥
 విశ్వతశ్చక్షురుత విశ్వతోముఖో విశ్వతోబాహుగుతవిశ్వతస్పాత్ । సం
 బ్రాహ్మభ్యాంధమతి సంపతతైర్ద్వానాభూమీ జనయందేవ ఏకః ॥
 ౫-౩-౧౬ ॥ సంస్కృష్టంధనముభయంసమాకృతమస్మభ్యందత్తాం వరుణ
 శ్చనున్యః । భిరుందధానా హృదయేషు శత్రవః పరాజితాహో అప్రని
 లయంతాం॥ ౫-౩-౧౮ ॥ కృణుష్వపాజః ప్రసీశిన్నప్రథ్వీం యాహిరా
 జేవామనాన్రిషభేన । తృప్సీమరుప్రసీతిందూన్రణోస్తాస్తివిధ్యరక్షస
 స్తపిష్ఠైః ॥ ౧॥ తవభ్రమాస ఆశుయాపతంత్యమస్పృశ ధృష్తతాశోశు
 చానః । తపూంష్యగ్నేజుహ్వపతంగానసందితోవిస్మజ విష్వగుల్కాః ॥
 ౨ ॥ ప్రతిస్పశోవిస్మజతూర్ణితమోభవాప్రాయుర్ద్విశో అస్య అదభః
 యోనోదూరే అఘశంసోయో అంత్యగ్నేమాకిత్తేవ్యధిరాదధర్షిత్ ॥
 ౩ ॥ ఉదగ్నేతిష్ఠప్రత్యాతమష్వన్యంమిత్రం ఓషతాత్తిగ్మహేతే ।
 యోనోఅరాంతి సమిధానవక్రే నీచాతంధత్యుతసన్నశుష్కం ॥ ౪ ॥
 ఊర్ధ్వభవప్రతివిధ్యాధ్యస్మదావిష్కృణుష్వదైవ్యాన్యగ్నే । అవస్థిరా

తనుహియాతుజానాం జామి మజామింప్రత్యుణిహితృత్వా ॥ ౧ ॥
 సతేజానాతిసుతుతియవిప్లయః ఈవతేబ్రహ్మణేగ్రాతుమైరత్ । విశ్వ
 స్యస్తైస్తుదినానిరాయాన్యమాన్యైర్యోవిదురోఽభిద్యాత్ ॥ ౨ ॥
 సేదగ్నేఽలస్తుసుభగస్సుదానుర్యస్తాన్వనిత్యేన హనిషాయఉక్తైః । పిప్రీ
 షతిస్వఽఆయుషిదురోణే విశ్వేదస్తైస్తుదినాసాసద్దిప్తిః ॥ ౩ ॥ అర్చమి
 తేనుతుతిం ఘోప్యర్వాకసం తేనావాతాజరతామియంగీః । స్వశ్వాస్తా
 నురథామర్జ యేనూస్తేక్షత్రాణి ధారయేరనుద్యూత్ ॥ ౪ ॥ ఇహత్వా
 భూర్యాచరేదుప్తత్వద్దోచావస్తద్దివాంసమనుద్యూత్ । క్రీశంతస్తాస్సు
 మనసస్స పేమాభిన్యమా తస్థివాంసోజనానాం ॥ ౫ ॥ యస్తాస్వశ్వస్సు
 హిరణ్యోఽఅగ్నః ఉప్రయాణివసుమాతారధేన । తస్యత్రాతాధవస్తి
 తస్యసఖాయస్తఽఆతిథ్యమానుషదృజోషత్ ॥ ౬ ॥ మహేవారు
 జామిబంధుతావచోభిస్తన్మాప్రితుగ్గోతమాదన్వియాయ । త్వంనోఽఅస్య
 వచసశ్చిక్తిహాతర్యవిత్సమక్రణోదమూనాః ॥ ౭ ॥ అస్వష్టజస్తరణ
 యస్సుశేనాఽఅతంప్రదాసోన్మకాఽఅశ్రమిష్ఠాః । తేనాయవస్సద్ర్యం
 చోనిషద్యాగ్నేతవసఃసాంత్యమూర ॥ ౮ ॥ యేనాయవోమామతే
 యంతేఽఅగ్నేపశ్యంతోఽఅంధందురితాదరక్షత్ । రరక్షతాన్తుకృ
 తోవిశ్వవేదాదిష్సంత్రాద్రిపవనాహజేభుః ॥ ౯ ॥ త్వయానయంసధ
 న్యంస్తాస్తాస్తప్రణిత్యశ్యామవాజాత్ । ఉభాశంసానూదయసత్యతా
 తేనుష్టుయాకృణుహ్యహియాణ ॥ ౧౦ ॥ అయాతేఽఅగ్నేసమిధావిధే
 నుప్రతిస్తామం శస్యమానంగృభాయ । దహశసోరక్షసః సాహ్యంస్యా

నృహోవిదోమిత్రమహోఽలనద్యాత్ ॥ ౧౫ ॥ 3-౪-౨3-౨౪-౨౫॥
 రక్షోహణంనాజనమాఽఘర్మిమిత్రం ప్రథిష్ఠముపయామిశర్మ । శిశా
 నోఽఽగ్నిః క్రతుభిస్సమిద్ధ ససోదినాసగమః పాతునక్తమ్ ॥ ౧॥ అయో
 దంష్ట్రోఽఽర్చిషాయాతు ధానానుపస్పృశజాతవేదసమిద్ధః । ఆహ్వా
 యా మూరదేవానభస్వక్రవాదోవృక్ష్యస్య పితౄన్సస్ ॥ ౨॥ ఉభోభ
 యావిన్నుపధేహిదంష్ట్రోహిసః శివా నోవరం పరంచా ఉతాంతరిక్షే
 పరియా హిరాజ్జఞ్ఞ భైస్సృ ధేహ్యభియాతుధానా ॥ 3॥ యజ్ఞేషూ
 సస్సమమానో ఽలగ్నేనాచాన్త్యాన్తశనిభిర్హిహసః । తాభిర్విధ్య
 హృదయేయాతు ధానాన్ప్రశీనో భాహూన్ప్రతిభజ్ఞేషామ్ ॥ ౪॥ అగ్నే
 త్వచం యాతుధానస్య భింధిహింసాశనిర్హరసాహంత్యేనమ్ । ప్రపర్వాణి
 జాతవేదశ్శుణిహిక్రవాత్రక్రవిష్ణువిచిన్తోతున్తృక్ ॥ ౫॥ యజ్ఞేదాన్తిం
 పశ్యసిజాతవేదస్త్రిష్ఠంత మగ్నఽఉతనాచరంతం । యద్వాంతరిక్షేప్రథిభిః
 పతంతమస్తా విధ్యశర్వాశిశానః ॥ ౬॥ ఉతాలబ్ధంస్పృణుహిజాతవేదఽలలే
 భానాద్వస్త్రిభిర్యాతుధానాత్ । అగ్నేపూర్వో నిజహిశోశుచానఽఽ
 మాదః క్షిప్వంకాస్తమధంత్యేనః ॥ ౭॥ ఇహప్రబూహియతమస్స ఽల
 గ్నేయోయాతుధానోయ ఽగ్నదంక్రతోతి । తమారభస్వ సమిధాయ
 విష్ణవృచక్షుశ్చక్షుషే రంభయేనమ్ ॥ ౮॥ త్రీక్ష్యేనాగ్నేచక్షుషా రక్షయజ్ఞం
 హింసం వసుభ్యః ప్రణయప్రచేతః । హింసంతంస్యభిశోశుచాన్తం
 మాత్వాదభన్యాతుధానాన్పచక్షుః ॥ ౯॥ స్తృచక్షురక్షుః పరివశ్యవిక్షుత

స్య త్రిణి ప్రతిసృజీహ్యగ్రాతస్యాగ్నే ప్రవృష్టా రసాశృణీహి కేధా
 మూలం యాతుధానస్యవృశ్చ ॥ ౧౦ ॥ త్రిరాతుధానః ప్రసీతిం తపతత్త్వ
 తం యోఽలగ్నే అన్యతేన హంతి । తనున్విమాన్సున్భజ్యజ్ఞాత వేదస్స
 ముక్షమేనం గృహతేనీవృధి ॥ ౧౧ ॥ తదగ్నే చక్షుః ప్రతిధేహి రేభేశ ఛారు
 జంయేన పశ్యసియాతుధానం । అనర్వవజ్జ్యోతిషాదై వ్యేన సత్యం ధూ
 ర్వం తనుచితం న్యోష ॥ ౧౨ ॥ యదగ్నే ఽలద్యమిషునాశపాశో యద్వా
 చస్తృప్తం జనయంతరేభాః । మన్యోర్మన సశ్శరవ్యా ॥ ౧౩ ॥ బాయజే యాత
 యావిధ్యవృదయే యాతుధానా ॥ ౧౪ ॥ పరాశృణీహితపసాయాతు
 ధానాన్సరాగ్నే రక్షోహరసాశృణీహి । పరాన్విహో మూరదేనాఞ్శృణీ
 హి । పరాసుతృహో ఽలభిశోశుచానః ॥ ౧౫ ॥ పరాద్యదేవా వృజినం
 శృణంతు ప్రత్యగేనం శపధాయంతు తృప్తాః । నాచాస్తేనం శరవః
 ఽఋచ్ఛంతు మర్మన్విశ్వసైతృతు ప్రసీతిం యాతుధానః ॥ ౧౬ ॥
 యః పౌరుషేయేణ క్రివిమాసమజ్ఞే యోఽలశ్వేన ప్రశునాయాతుధా
 నః । యోఽలధ్వాన్యూధరతిశీరమగ్నే తేహం శీర్వాణిహరసాపి వృ
 శ్చ ॥ ౧౭ ॥ సంవత్సరీణం పయఽక్రస్రియాయాస్తస్యమాశీ ద్యాతు
 ధానోన్యచక్షుః । పీయూషమగ్నేయతమస్తీతృప్తాన్తం ప్రత్యంచనున్వి
 మావిధ్యమర్మ ॥ ౧౮ ॥ విషంగవాంయాతుధానాః పిబంత్యావృశ్చ్యం
 తామదితయేనురేవాః । పరైనాన్దేవస్సవితాదదాతు పరాభాగమో
 షధీనాంజయంతాం ॥ ౧౯ ॥ సనాదగ్నే మృణసియాతు ధానాన్సత్వా

రతుంస్తిపృతనాసుజగ్యః । అనుదహస్తహమూరాన్మాన్వాన్మోమా
తేహేత్యాముతుశ్చదైవ్యాః ॥ ౧౯ ॥ త్వన్నోఽలగ్నేఽలశరాదుద
క్తాత్వం ప్రశ్చన్నతరహపురస్తాత్ । ప్రతితేతేఽలజరాస్తస్పిష్టాఽల
ఘశంస్తంశోశుచతోదహంతు ॥ ౨౦ ॥ ప్రశ్చన్నపురస్తాదధరాదుదక్తాశ్శవిః
కావ్యేన పరిపాహిరాజః । సశైసఖాయనుజరోజస్థేన్నేమర్తాఽల
మర్త్య స్త్వంసః ॥ ౨౧ ॥ పరిత్వాన్నేపురంస్తయం విప్రంసహస్యధీమహి
ధృషద్వర్ణం చివేదవేహంతారంభంగురావతాం ॥ ౨౨ ॥ విషేణభంగు
రావతః ప్రతిష్ఠర్తునాదహ । అగ్నేత్రిగ్మేనశోచిమాతపురగ్రాభి ఋక్ష్మి
భిః ॥ ౨౩ ॥ ప్రత్యగ్నేమిఘనాదహ యాతుధానాకిమీదినా । సంత్యాశిశా
మిజాగ్రహ్యదబ్ధంవిప్రమన్నభిః ॥ ౨౪ ॥ ప్రత్యగ్నేహరస్తాహరః శృణో
హివిశ్వతఃప్రతి । యాతుధానస్యర్తుస్తో బలంవిరుజన్ర్యం ॥ ౨౫ ॥ ౧-౪-౨౫ ॥

విష్టోర్ముకంస్తీర్యాప్రిప్రవోచం యఃపార్థివానివిమమే రజాంసి ।
యోఽలస్కభాయదుత్తరంస్తధస్థం విచక్రమాణస్తేధోరుగ్రాయః ॥ ౧ ॥
ప్రతద్విష్ణుస్తవతేవీర్యణమృగోనభీమఃకుచరోగిష్ఠాః । యస్త్యరుషు
త్రిమిషుక్రమణేష్వధిక్షీయంతిభువనానివిశ్వా ॥ ౨ ॥ ప్రవిష్ణువేశూషమే
తుమన్మగిర్జిహితేఽఉరుగ్రాయాయవృష్టాయశ్చిదందీర్ఘం ప్రయతం స్తధస్థ
మేకోవిమమేత్రిభిరిత్పదేభిః ॥ ౩ ॥ యస్యత్రీపుర్ణా మఘనాపదాన్య
క్షీయమాణాః స్వధయామదంతి । యఽఉత్రిభాతుపృథివీముతద్వా
మేకోద్రాధార్థువనానివిశ్వా ॥ ౪ ॥ తదస్యప్రియమభిపాథోఽలశ్వాంస.

గోయత్రదేవయనోమదంతి । ఉరుక్రిమస్యసహిబాధురితా విష్ణోఃపదే
 పరమేమర్వఽఉత్పః ॥ ౧ ॥ తానావాస్తూన్యశ్శస్తిగమధ్యేయత్రగిగా
 వోభూరిశ్మంగాఽఅయాసః । అత్రాహతదురుగాయప్రవృష్టః పరమం
 సదమవభాశిభూరి ॥ ౨ ॥ ప్రవఃపాంతమంధసోధి యాయతేనుహేశూ
 రాయవిష్ణవేచార్చిత । యాసానుపర్వతానామదాభ్యానుహస్తస్థతుర
 ర్వతేవసాధునా ॥ ౩ ॥ శ్వేషుస్థాసమరంబిశిమివనోరింద్రావిష్ణూ
 సుతపానామురువ్యతి । యామర్త్యయప్రతిశీయమానమిత్కృశానోర
 స్తురసనామురువ్యధః ॥ ౪ ॥ తాఽఈంవర్ధంతిమహ్యస్యపాంస్యం ని
 మ్రాతరానయతి రేతసేభుజే । దధాతిపుత్రోగిసరం పరం పితౄన్నామ
 త్రతీయమధిరోచనేదివః ॥ ౫ ॥ తత్తదిదస్యపాంస్యం గృణీమసీ
 నస్యత్రాతురవక్రస్యమిహ్మహః । యః పార్థివానిత్రిభిరిద్విగామభి
 రురుక్రమిష్టోరుగాయయజీవసే ॥ ౬ ॥ ద్వేఽథదస్యక్రమణే స్వర్ద్రుశో
 భిఖ్యాయ మర్త్యోభురణ్యతి । త్రతీయమస్యనకిరాదధర్షతి వయశ్చస
 పతయంతః పతత్రిణః ॥ ౭ ॥ చతుర్భిస్తాకం సనతించనామభిశ్చక్రం
 నస్పృతం వ్యతీరిఽరపీవిపత్ । బ్రహ్మచ్ఛరీరోవిమిమానఋక్వభిర్మువా
 కుమారః ప్రత్యేత్యాహవః ॥ ౮ ॥ భవానితోగిసశేవోస్తుతాసుఽద్వి
 భాతద్యుమ్నఽవసయాఽఉసప్రథాః । అథాతేవిష్ణోవిదుమాచిదర్ధస్యః
 స్తోమోయజ్ఞశ్చరాధ్యోహవిష్కృతా ॥ ౯ ॥ యః పూర్వావ్యయవేధసేన
 వీయసే సుమజ్జానయే విష్ణవేదదాశతి । యోజాతమస్యమహతోమహి

బ్ర॒హ్మే॒నుశ్ర॑వో॒భిరు॑జ్య॒హిభ్య॑సత్ ॥ ౧౪ ॥ త॒ముస్తా॑తారః పూ॒ర్వ్యం
 యథా॑విదముతస్యగర్భంజనుమాపివర్తన । ఆస్యజానంహోనామచిద్వివక్త
 ననుమాస్తేవిష్ణోసుచుతింభజామహే ॥ ౧౫ ॥ త॒మస్య॑ రాజావరుస్తమ
 శ్వీసాక్రతుం సచంశమాతుతస్యవేదసః । గ్రాధాదక్షముత్తమమహా
 ద్విదంప్రజంశవిష్ణుః సఖవారిలహోస్తుతే ॥ ౧౬ ॥ ఆయోవివాయ సచ
 థానుదైవ్యైః ఇంద్రానువిష్ణుస్తుకృతేసుకృత్తిరిః । వేధాఽఅజన్వత్తి
 షధాస్తఽఆర్యుతస్యభాగేయజమానమాభజత్ ॥ ౧౭ ॥ ౧-౧-౧౪-
 ౧౫-౧౬- ॥ సం॒వాంక॑ర్మదాసనిమాహినోమింద్రావిష్ణూఽఅపసస్పారే
 లస్య । జ॒షే॒థాం॒నుజ్ఞం॒ద్రవి॑ణం॒చ॒ధత్త॑మరి॒ష్టైర్మః॒సథి॑భిః । ప్రారయంతా ॥
 ౧ ॥ యా॒హి॒శ్వాసాం॑జ॒వితా॑రా॒మశీ॑నామింద్రావిష్ణూలశాసోనుధానా ॥
 ప్ర॒వాంగి॑రః॒నస్య॑మానాఽఅవంతుప్రస్తామాసోగ్రియమానాసోఽల్పరైః ॥
 ౨ ॥ ఇంద్రావిష్ణూనుదపతీమదానామాసోమం యాతంద్ర విష్ణోదధా
 నా । సం॒వామంజం॑త్వమృభిర్మనీనాం సంస్తామాసః॒నస్య॑ మానాసఽఉ
 త్తైః ॥ ౩ ॥ ఆనామశ్వాసోఽఅభిమాశిషాహాఽఇంద్రావిష్ణూసధమా
 దోవహంతు । జ॒షే॒థాం॒విశ్వా॑హ॒వనా॑మశీనాముప్రబ్రహ్మణి శృణుశంగి
 రోమే ॥ ౪ ॥ ఇంద్రావిష్ణూతత్పనయాయ్యం వాంసోమస్యమదఽఉరు
 చక్రమాథే । అ॒కృ॒ణు॒తను॑తరితుం॒వర్త॑యోప్రథతంజీవసేనోరజాంసి ॥ ౫ ॥
 ఇంద్రావిష్ణూహవిషావావృథానాగ్రాద్వానాసమసారాతహవ్యా । ఘృ
 తాసుతీద్రవిణంధ త్రమస్మై సముద్రఃస్థః కలశస్సోమధానః ॥ ౬ ॥ ఇంద్రా

విష్ణుపిబతం మధోఽఽస్యసోమస్యదప్రాజితం పృథేకాం । ఆనామం
 ధాంసిమన్తిరాణ్యగ్న్యన్నుప్రబ్రహ్మణి శృణుతంహవంమే ॥ ౭ ॥ ఉభాజిగ్య
 ధుర్నపరాజయేథేన పరాజిగ్యేకశరశ్చనైనోః ॥ ఇంద్రశ్చవిష్ణోయదప
 స్పృథేకాంతేధా సహస్రం వితదైరయేథాం ॥ ౮-౧-౧-౧౩ ॥ పురో
 మాత్రయాతన్వావృధానతేమహిత్యమన్వశ్నువంతి । ఉభేతేవిద్రజసీ
 పృథివ్యా విష్ణోదేవత్వం పరమస్యవిశ్వే ॥ ౧ ॥ సతేవిష్ణోజాయమానోస
 జాతోదేవ మహిమ్నుః పరమంతమాప । ఉదస్తభాన్ నాకన్మృత్వం
 బృహంతంనాధగ్ధప్రాచీంకకుభం పృథివ్యాః ॥ ౨ ॥ ఇరావతీధేనుమతీ
 హి భూతంసూయనసిన్తి మనుషేదశస్యా । వ్యస్తభాన్రోదసీ విష్ణువేతే
 దాదర్శపృథిన్నుభితోనుయూతైః ॥ ౩ ॥ ఉరుంనుజ్ఞాయ చక్రధురోకం
 జనయంతా సూర్యముపాసన్తుగ్నిః । దాసస్యచిద్వృషశ్చిప్రస్యమా
 యాజన్ముధుర్నరాపత్రనాజ్యేషు ॥ ౪ ॥ ఇంద్రావిష్ణరాద్భంహితాశ్శం
 బరస్యననపురోన వతించ శ్నధిష్ఠం । శతంవర్షిన స్సహస్రంచసాకం
 హధోఽలప్రత్యసురస్య నీరా ॥ ౫ ॥ ఇయంమనీషా బృహతీ బృహం
 తో రుక్రమాతవ సావర్ధయంతీ । రరేనాంస్తామం విదధేషు విష్ణోపివ్వత
 మిషాన్వజనేష్వింద్ర ॥ ౬ ॥ వషత్తైవిష్ణవ్రాసఽఽకృణోమి తన్మేజాష
 స్వశిపివిష్టహవ్యం । వర్ధంతుత్వాసుష్టుతయోగిరోమే యూయంపాతస్వ
 స్తిభిస్సదానః ॥ ౭ ॥ సూమర్తోదయతేన నిష్యన్యోవిష్టవఽఽఽరుగ్రాయా
 యదాశతే ॥ ప్రయస్సత్రాచామనసా యజాతఽవతావంతం నర్యమా

వివాసాత్ ॥ ౮ ॥ త్వం విష్ణోసుతుతిం విశ్వజన్యామప్రయుతామేతయా
 వోసుతిందాః । పర్ష్యయథానస్సు వితస్యభూరేరశ్వావతః పురుషం ద్ర
 స్యరాయః ॥ ౯ ॥ త్రిరేవః పృథివీమేషఽవతాం విచక్రమేత తర్హసం
 మహిత్యా । ప్రవిష్ణురస్తుతవస్తవీయాన్వేషం హ్యస్యస్థవిరస్యనామ ।
 ౧౦ ॥ విచక్రమే పృథివీమేషఽవతాం త్షేత్రాయ రిష్ణుర్మనుషేదశస్య ॥
 ధువాసోఽఅస్య కీరయో జనానఽఉరుక్షీతిం సుజనిమాచకార ॥ ౧౧ ॥
 ప్రతక్షేఽఅద్యశిపివిష్టనామార్యశ్శం సామివయునానివిద్వా ॥ తంత్వ
 గృణామితవస్తవతవ్యాన్య యంతమస్యరజసఃపరాకే ॥ ౧౨ ॥ కిమిత్తేవిష్ణో
 పరిచక్ష్యంభూత్ప్రియద్వవత్షేశిపిష్టోఽఅస్మి । మావరోఽఅస్మదప
 గూహఽవతద్యదస్యహపస్సుమిథేబభూశ ॥ ౧౩ ॥ వషత్ప్రవిష్టనాసఽఆ
 కృనోమితన్నేజషస్వశిపివిష్టనావ్యం । వర్ధంతుత్వాసుషుతయోగిరోమే
 యూయంపాతస్వస్తిభిస్సదానః ॥ ౧౪ ॥ ౧౬-౨౪ ॥

ఇంద్రాసోమాతపతం రక్షఽఉబజ్జతన్యర్పయతం వృషణాతమో
 వృధః । పరాశ్రవేతనుచిన్తోన్యోషతంహతంనుదేహాంనిశిశీతనుత్రిణః ॥ ౧ ॥
 ఇంద్రాసోమాసమఘశంసమభ్యర్చితుం త పుర్యయస్తుచదురగ్ని వారిఽ
 ఇవ । బ్రహ్మద్విషేక్రివ్యాదేష్టైరచక్షసేద్వేషో ధత్తమనవాయంకి
 మీదిశ ॥ ౨ ॥ ఇంద్రాసోమాదుష్కృతోవతేఽఅంతర నారంభశత
 మస్తిప్రవిద్యతం । యథానాతః పునరేకశ్చనోదయత్తద్వామస్తు సహసే
 మన్యుమచ్ఛవః ॥ ౩ ॥ ఇంద్రాసోమావర్తయతందివోవధంసంపృథివ్యా

౭ అసుశంసాయత్స్వణం । ఉత్తతుతంస్వర్వర్వతేభ్యో యేనరత్నో
 వావృథానంనిజూర్వభః ॥ ౪ ॥ ఇంద్రాసోమావర్తయతంసవస్సర్వగ్నిత
 ప్రేభిర్వ్యవమశ్మహస్మభిః । తపుర్వధేభిరజరేభిరత్రిణోనిపర్శాన విభ్యతం
 యంతునిస్వరం ॥ ౫ ॥ ఇంద్రాసోమాపరివాంభూతువిశ్వతః ఇయం
 మతిః కత్యోశ్వేవవాజినా । యాంవాంహూత్రాం పరిహినోమిమేధ
 యేమాబ్రహ్మణిన్ప్రపతీవజన్వతం ॥ ౬ ॥ ప్రతిస్మరేథాంతుజయద్భిరే
 నైవతంద్రాహూరతుసోధంగురావతః । ఇంద్రాసోమా ద్దుష్కృతే
 మాసుగంభూద్యోనః కదాచిదభిదానతిద్రుహః ॥ ౭ ॥ యోమాపాకేవ
 మనసాచరంతమభిచప్తే అన్యతేభిర్వహోభిః ఆపఃఇవకాశినా సంగృభీ
 తాః అసన్నస్త్వాసతః ఇంద్రవక్తా ॥ ౮ ॥ యేపాకశంసవిహరంతః
 ఏవైశ్వేవాభద్రందూషయంతిస్వధాభిః । అహయేవాతాన్ప్రదదాతు
 సోమఃఆవాదధాతునిఋతేరుపస్థే ॥ ౯ ॥ యేనోరసందిప్పతిప్తిహ్వోః
 అగ్నేయోఽఅశ్వనాం యోగవాయుస్తనూనాం । రిపుస్తేనఃస్తేయ
 కృద్దభిమేతునిషహియతాంతన్వాతేతనాచ ॥ ౧౦ ॥ పరస్సోఽఅస్తుత
 న్వాతేతనాచత్రిసః పృథివీరథోఽఅస్తువిశ్వః । ప్రతిశుష్యతుయశోఽ
 అశ్యదేవాయోనోదివాదిప్పతియశ్చసక్తం ॥ ౧౧ ॥ సువిజ్ఞానంచీతు
 పేజనాయసచ్చాసచ్చవచసీపస్పృథాతే । తయోర్యత్సత్యంయతర
 దృజీయస్తదిత్యోమోవతిహంత్యాసత్ ॥ ౧౨ ॥ నవాఽఉసోమోవృజి
 సంహినోతిసక్షుత్రియంమిథుయాధారయంతం । హంతిరత్నోహంత్యాసద్వ

దంతముభావిద్రస్య ప్రసేతశయాతే ॥ ౧౩ ॥ యదినాహమస్మతదేవ
 ౭ఆసమోఘం వాదెవారి౭లపూహే౭లగ్నే । కిమస్మధ్యం జాత
 వేదో హృణీషేదోఘవాచస్సైనిఋథం సంచంతాం ॥ ౧౪ ॥ అద్యామ
 రీయయదియాతుధానో ౭లస్మియదివాయుస్తతప పూరుషస్య । అథా
 సప్తైర్వశభిర్వియూయామోమామోమం యాతుధానేత్యాహ ॥ ౧౫ ॥
 యోమాయాతుం యాతుధానేత్యాహ యోవారతృశ్చిరస్మిత్యాహ ।
 ఇంద్రస్తం హంతుమహతావధేవ విశ్వస్య జంతోరథమస్పదీప్త ॥ ౧౬ ॥
 ప్రయోజగాతి ఖర్గలేవన క్తమపదుగ్రహతన్వం ౧గూహమానా వ్రవారి
 ౭లసంతారి౭లవసాపధీప్త గావాణోఘ్నుంతు రక్షస౭ఉప్తదై ॥ ౧౭ ॥
 వితిష్ఠద్వం మరుతోవిత్వీ చ్చతగృభాయత రక్షసస్సంపినప్తన । వయో
 యేభుఃత్వీప్తతయంతి నక్తభిర్యేనా రిపోదధిరేదేవే౭లధ్వరే ॥ ౧౮ ॥ ప్రవ
 ర్తయదివో౭లస్మాన మింద్రోసామశితం మఘవస్తస్సంశిశాధి । పాక్తాద
 పాక్తాదధరాదుదక్తాదభి జహిరక్షసః పర్వతేన ॥ ౧౯ ॥ ఏత౭ఉత్త్యే పత
 యంతిశ్వయాతవ౭ఇంద్రందిప్పంతి దిప్పవోదాభ్యం । శిశితేశక్రః పిశు
 నేభ్యోవధం నూనంస్మజదశనియాతుమధ్య ॥ ౨౦ ॥ ఇంద్రోయాతూనామ
 భవత్పురాశరోహ విర్మధీనామభ్యాత్రేవివాసతాం । అభీదుశక్రః పరశు
 ర్యథావనం పాతే వభిందస్తత౭ ఏతిరక్షసః ॥ ౨౧ ॥ ఉలూకయాతుం
 శశులూకయాతుం జహిశ్వయాతు ముతకోకయాతుం । సుప్తక్రియాతు
 ముతగృధ్రయాతుం దుగ్రవదేవప్రమృణరక్ష౭ఇంద్ర ॥ ౨౨ ॥ మానోరత్నో

అభినద్యాతు మావతామపోచ్చతు మిధునాయాకిమిడిసా । ప్రథి
 వీః పార్థివాత్పాత్వం హసోంతరిక్షం దివ్యాత్పాత్వస్మాక్ ॥ ౨ ॥
 ఇంద్రజహిపుమాంసం యాతుధానముత స్త్రియంమాయయాశాశదా
 నాం । విగ్రీవాస్తోమూరదేవా ఋదంత మతేద్యశస్తూన్యముచ్చ
 రంతం ॥ ౨౪ ॥ ప్రతిచత్వవిచత్వేంద్రశ్చ సోమజాగృతం । రక్షోభ్యోవధ
 మస్యత మశనియాతుమద్యుః ॥ ౨౫ ॥ ౫-౭-౫॥

మం డ లాం త శ్లోక ములు.

హరిః॥ ఓమ్ ॥ శ్లో॥ విశ్వేశ్వరభిరూపాక్ష విశ్వరూపసదాశివ శర
 ణంభవభూతేశ కరుణాకరశంకర ॥ హరశంభోమహాదేవ విశ్వేశామర
 వల్లభ । శివశంకరసర్వాత్మా నీలకంఠనమోస్తుతే ॥ మృత్యుంజయా
 యరుద్రాయ నీలకంఠాయశంభవే । అమృతేశాయశర్వాయ మహాదే
 వాయ తేనమః ॥ ఏతానిశివనామాని మండలాంతేషుయఃపఠేత్ । నాస్తి
 మృత్యుభయంతస్య పాపరోగాదికించన ॥ భవాయభవనాశాయ మహా
 దేవాయధీమతే । రుద్రాయనీలకంఠాయ శర్వాయశశిమాళినే ॥ ఉగ్రా
 యోగ్రాఘనాశాయ భీమాయభయహరిణే । ఈశానాయనమస్తుభ్యం
 పశూనాంపతయేనమః ॥ యజ్ఞేశాచ్యుతగోవింద మాధవానంతకేశవ ।
 కృష్ణవిష్ణోహృషీకేశ వాసుదేవనమోస్తుతే ॥ కృష్ణాయగోపినాథాయచ
 క్రీణేమురవైరిణే । రుక్మిణీశాయనాథాయ వాసుదేవాయ తేనమః ॥ రా
 మాయరామభద్రాయ రామచంద్రాయవేదసే । రఘునాథాయనా
 థాయ సీతామూపతయేనమః ॥ దశసప్తచనామాని మండలాంతేషు
 యఃపఠేత్ । సశివస్యపదంగత్వా శివలోకేమహీయతే ॥ శివశంకరవి
 ఘ్నేశ్వరవిశ్మలముకుంద వామనవాసుదేవ॥

నాసదాసీన్నోసదాసీత్తదానీనాసీద్రక్షోనోవ్యమాపరోయత్ .
 కిమాపరివైకుచాకస్యశర్మన్నంభః కిమాస్తద్గహనంగబీరం ॥ ౧ ॥ సమ్మ
 త్యురాసీదమృతంసతహిణనరాశ్యాఽలహ్నఽఽసీత్ప్రకేతః ॥ ఆసీదనాతం
 స్వధయాతదేకం తస్మాద్ధాన్యన్న పరఃకించనాస ॥ ౨ ॥ తమఽఽసీత్తమసా
 గ్రూహ్యచుగ్నే ప్రకేతంసలిలం సర్వమాఽఽద్రవం । తుచ్ఛేనాభ్యపిహీ
 తంయదాసీత్తపస్తస్మహీనాజాయతైకం ॥ ౩ ॥ కామస్తదగ్రేసమవర్త
 తాథిమనసోరేతః ప్రశమంయదాసీత్ । సతోబుధుమసతినిరవిందాహృ
 దిప్రతిహ్యక్తవయోమనీమా ॥ ౪ ॥ తిరశ్శీనోవితతోరస్మిరేమామధస్స్విదాసీ
 ౩ దుపరిస్విదాసీత్ । గ్రేహోధాఽఽసన్మహీమానఽఽసన్స్వధాఽఽలవ
 స్తాత్ప్రయతిః పరస్తాత్ ॥ ౫ ॥ కోఽఽలద్ధావేదకఽఽఽద్రవాప్రవోచత్కుత
 ఽఽఽజాతాకుతఽఽఽద్రయం విస్ఫుప్తిః । అర్వాగ్దేవాఽఽలశ్యవిసర్జవేనాధా
 కోవేదయతఽఽఽబభూవ ॥ ౬ ॥ ఇయంవిస్ఫుప్తిర్యతఽఽఽబభూవ యదివా
 దధేయదినాన । యోఽఽలస్యాధ్యక్షః పరమేవ్యోమన్తోఽఽలంగవేద
 యదినానవేద ॥ ౭ ॥ యోయజ్ఞోవిశ్వతస్తంతుభిస్తతఽఽవశతం దేవకర్మే
 భిరాయతః । ఇమేవయంతి పితరోయఽఽఽయయుః ప్రవయాపనయేత్య
 సతేతతే । పుమాఽఽఽవసంతనుతఽఽఽత్కృణత్తిపు మాన్వితతైఽఽఽలధినా
 కేఽఽఽస్మిన్ । ఇమేమయూహాఽఽఽపసేదు రూసదస్సామానిచక్రుస్త
 సరాణ్యోతవే ॥ ౮ ॥ కాసీత్ప్రమాప్రతిమాకిం నిదానమాజ్యం కిమాసీ
 త్పరిధిః కఽఽఽసీత్ । ఛందః కిమాస్తీత్ప్రఽఽఽగం కిముక్థం యద్దేవాక్షేవ
 మయజంతవిశ్వే ॥ ౯ ॥ అగ్నేగ్గాయత్ర్య భవత సయగ్నోష్ణిహయా సవి

తా సంబధావ అనుష్టుభాసామ ౭ ఉక్తైర్మహాస్వాస్పృహస్పతేబృహతీ
వాచమావత్ ॥ ౧౧॥ విరాజితావరుణయో రభిశీరింద్రస్య త్రిష్టభి
హభాగో ౭ అహ్నః । విశ్వాన్తేవాజ్ఞగత్వా వివేశతేనచాక్లప్తౌ ౭ ఋష
యోమనుష్యాః ॥ ౧౨॥ చాక్లప్తేన ౭ ఋషయోమనుష్యా యజ్ఞజాతే
ప్రితరోనః పురాణ । పశ్యన్మన్వేమనసాచక్ష సాతాన్య ౭ ఇమం యజ్ఞమ
యజంతపూర్వ ॥ ౧౩॥ సహస్తామాస్సహఘండస ౭ ఆవృతస్సహస్రమా
౭ ఋషయస్సప్తదైవ్యాః ॥ పూర్వేషాం పంథామనుదృశ్యధీరా ౭ అన్వా
లేభిరేరథ్యోత్రనగ్న్యై ॥ ౧౪ ॥ ౮-౭-౧౭-౧౮॥

అగ్నేహంసిన్యగ్రిణందీర్వస్మత్యేష్యా హ్వా స్వేక్షయేశుచివ్రత ॥
౧ ॥ ఉత్తిష్టస్వాహుతోఘృతాన్విప్రతిమోదసే । యత్వాసుచస్సమ
ధిరన్ ॥ ౨ ॥ స ౭ ఆహుతోవిరోచతేగ్నిరీశన్యోగిరాసుచా ప్రతీకమ
జ్యతే ॥ ౩ ॥ ఘృతేనాగ్ని సమజ్యతేమధుప్రతీక ౭ ఆహుతః । రోచ
మానోవిభావస్సు ॥ ౪ ॥ జరమాణస్సమిధ్యసేదేవేభ్యోహవ్యవాహన
తంత్యాహవంతమర్త్యాః ॥ ౫ ॥ తంమర్తా ౭ అమర్త్యంఘృతేనాగ్నింస
పర్యత । అదాభ్యంగృహపతిం ॥ ౬ ॥ అథాభ్యనశోచిమాగ్నేరక్షస్త్వం
దహ । గోపా ౭ ఋతస్యదీదిహి ॥ ౭ ॥ సత్వమగ్నేప్రతీకేన ప్రత్యోష
యాతుధాన్యః ॥ ఉరుక్షయేషుదీద్యత్ ॥ ౮॥ తంత్యాగ్నిర్భురుక్షయాహవ్య
వాహంసమీధిరే । యజ్ఞంమానుషేజనే ॥ ౯॥ ఇతివా ౭ ఇతిమేమనో
గామశ్వం సనుయామితి । కువితోమస్మాప్రామితి ॥ ౧౦॥ (దీనినేముందు

ఋక్కులకుఁగూడా చెప్పవలయును) ప్రవాతాఽఇవదోధతఽఉన్మాప్తీతా
 ఽలయంసతః కు...తి॥ ౧౧॥ ఉన్మాప్తీతాఽలయం సశర ధమశ్వాఽఇ
 నాశవః । కు...తి॥ ౧౨॥ ఉపమానుతిరస్థితవాశాః పుత్రమివప్రియం ।
 కు...తి॥ ౧౩॥ అహంతప్తేవనంధురం పర్యచామిహృదామతిం । కు...తి॥
 ౧౪॥ నహిమేఽలక్షీపచ్చనాచ్ఛాన్తుః పంచకృష్ణయః । కు...తి॥
 ౧౫॥ నహిమేరోదసీఽఉశేఽఽన్యంప్రక్షంచనప్రతి । కు...తి॥ ౧౬॥ అభి
 ద్యాం మహినాభవనుభిరేమాం పృథివీమహీం । కు...తి॥ ౧౭॥ హం
 తాహంపృథివీమహం నిదధానీహవేహవా । కు...తి॥ ౧౮॥ ఓషమిత్పృ
 థివీనుహం జంఘనానీహవేహవా ॥ కు...తి॥ ౧౯॥ నివిమేఽన్యఃప్రత్నోఽ
 థోఽన్యమచీకృషం । కు...తి॥ ౨౦॥ అహమ్స్మినుహానుహోభి నభ్యముదీ
 షితః । కు...తి॥ ౨౧॥ గృహణోయామ్యరం కృతోదేవేభ్యోహవ్యవాహ
 నః । కు...తి॥ ౨౨॥ ౮-౬-౨౪-౨౫-౨౬-౨౭॥

ఉదీరతామవరఽఉత్పరాస ఉన్మధ్యమాఃపితరస్సోమ్యాసః । అసుంయ
 ఈయరన్తృకాఋతజ్ఞాస్తేనోవంతు పితనోహవేషు॥ ౧॥ ఇదంపితృభ్యోన
 మో అస్త్విధ్యయేపూర్వాసోయ ఉపరాసఈయః । యేషార్థివేరజన్యా
 నిషత్తో యేవానునంసున్తృజనాసువిత్సు ॥ ౨॥ ఆహంపితృన్తువిద
 త్సాం అవిత్సినపాతంచవిక్రమణంచవిష్ణోః । బహిషదోయేస్త్విధయా
 సుతస్త్విధజస్తపితృస్తత్తహగమిషాః ॥ ౩॥ బహిషదపితరఃసోమ్యా
 గ్నిమావోహవ్యాచకృమాజుషధ్వమ్ । తలగతావసాశంతమేనాధానః

శంయోరరపోదధాత॥ ౪ ॥ ఉపహూతాః పితరస్సామ్యాసోబహుః ప్యే
 మునిధిషుప్రియేషు । తతగమస్తుతఇహాశ్రువస్త్వధిబువస్తుతేవస్త్వస్థా॥
 ౧॥ ఆచ్యజానుదక్షిణతోవైషద్యేమంయజ్ఞమభిగ్రహీతవిశ్వే । మాహిం
 సిష్టపితరః కేనచిన్నోయద్వాఅగఃపురుషతాకరామ ॥ ౬ ॥ ఆసీనాసో
 అశ్రుణీనాముపస్థేరయింధత్తదాశుషేమర్త్యయ । పుత్రేభ్యఃపితరస్తస్య
 వస్యః ప్రయచ్ఛతతఇహోర్జందధాత ॥ ౭ ॥ యేనః పూర్వేపితరస్సామ్యా
 సోనూహిరేసోమప్రీధంవసిష్ఠాః । తేభిర్వమస్సంరరాణోహవింశ్యుశన్ను
 శద్భిః ప్రతికామమత్తు ॥ ౮ ॥ యేతాత్వషుర్దేవతాః జేహమానాహూ
 తానిదః స్తోమతప్తాసోఅర్కైః । ఆగ్నేయాహిసువిద్రతేభిర్వర్వాజ్నత్యైః
 క్షవ్యైః పితృభిర్ఘృత్సద్భిః ॥ ౯ ॥ యేసత్యాసోహవిరదోహవిష్వాగస్త్రేణ
 దేవైః సరథందధానాః । ఆగ్నేయాహిసహస్రందేవన్ద్యైః పరైః పూ
 ర్వైః పితృభిర్ఘృత్సద్భిః ॥ ౧౦ ॥ అగ్నిష్వాత్తాః పితరవహగచ్ఛతసదస్సద
 సదతసుప్రణీతయః । అత్తాహవింశిప్రయతాని బర్హిష్యధారయం సర్వ
 వీరందధాతన ॥ ౧౧ ॥ త్వమగ్నః ఈతితోజాతవేదోవాడ్ధవ్యానిసురభీణి
 కృత్వా । పాదాః పితృభ్యః స్వధయాతే అక్షన్నధిత్వం దేవప్రయ
 తాహవింషి ॥ ౧౨ ॥ యేచేహపితరోయేచనేహయాంశ్చవిద్యయాంఉచ
 నప్రవిద్యౌత్వంవేత్థయంతేజాతవేదస్స్వధాభిర్వజ్ఞంసుకృతంజషస్వ॥
 ౧౩ ॥ యేఅగ్నిదగ్ధాయేఅనగ్నిదగ్ధామధ్యేదివః స్వధయామూదయన్తే ।
 తేభిస్త్యరాశసునీతిమేతాంయధావశం తస్వంకల్పయస్వ ॥ ౧౪ ॥ ౭-౬
 ౧౭-౧౮-౧౯॥

 తాగ్నిస్సంవిదానో రత్నోహబాధతామితః । అమివా
 యస్తేగర్భంస్తుర్ణామామోనిమాశయే ॥ ౧ ॥ యస్తేగర్భమమివాదు
 ర్ణామామోనిమాశయే । అగ్నిష్టంబ్రహ్మణాసహ నిష్క్రవ్యాదమసిన
 శత్ ॥ ౨ ॥ యస్తేహంతిప్రతయంతం నిష్కత్సుంయస్సరీప్రపం జాతం
 యస్తేజిఘాంసతితమితో నాశయామసి ॥ ౩ ॥ యస్తేఽఙ్గరూచిహరత్యం
 తరాదంపతీశయే । యోచింయోఽఽంతరాదేస్థితమితో నాశయామ
 సి ॥ ౪ ॥ యస్తాభ్రాతాపతిర్భూత్వాజూరోభూత్వాచిపద్యతే । ప్రజాం
 యస్తేజిఘాంసతితమితో నాశయామసి ॥ ౫ ॥ యస్తాస్వప్నేనతమసా
 మోహయిత్వాచిపద్యతే । ప్రజాయస్తేజిఘాంసతితమితో నాశయామసి ॥
 ౬ ॥ ౮ - ౮ - ౨౦ ॥

దేవానాంపత్నీశ్చ సత్యనూచీరగ్నింగృహపతిం తస్మాదనుచీ
 పత్నీగాహాపత్యమాస్తే । తదాహూరాకాంపూర్వాంశం సేజ్జామ్యైవై
 పూర్వపేయమితి తత్తన్నాదృత్యం । దేవానామేవపత్నీఃపూర్వాః శంసే
 దేషహవా ఏతత్పత్నీషు రేతోదధాతి । యదగ్నిగ్రాహాపత్యోఽగ్నినై
 వాసుతత్ గాహాపత్యేనపత్నీషు ప్రత్యక్షద్రేతోదధాతి । ప్రజాత్యై
 ప్రజాయతే ప్రజయాపశుభిర్యవంవేదా తస్మాత్సమానోదర్యా । స్వసా
 న్యోదర్యామైజాయాయాలనుజీవినీజీవతి । రాకాంశంసతిరాకాహవా ఏ
 తాంపురుషస్య సేవనీంసేవ్యతి । యైమాశిశ్నేఃపుమాంసోస్యపుత్రజాయం
 తేయ ఏవంవేదా పావీరవీంశంసతి । వాగైస్సరస్వతీపావీరవీవాచ్యేవతద్వా
 చందధాతి । తదాహూర్యామిం పూర్వాంశంసే ౩ త్పిత్ర్యాం ౩ ఇతి
 యామిమేవపూర్వంశంసేత్ । ఇమంయమప్రస్తరమాహిసీదేతిరాజ్ఞో
 వై పూర్వపేయం । తస్మాద్వామిమేవపూర్వంశంసేత్ । మాతలికవ్యై

ర్యమోఽ అంగిరోభిరితి కావ్యానామనూచీ శంసత్వవరే శ్రేవనైదేవా
 న్నావ్యాః పరేనైవపితౄన్ సస్మాత్కావ్యానామనూచీం సంసతి । ఉదీ
 రతామవర ఉత్పరాస ఇతిపితౄఃశంసతి । ఉన్మధ్యమాః పితరః సోమ్యా
 సఇతియేచైవావమాయేచపరమాయేచ మధ్యమాస్తాస్తస్త్వాననంతరా
 యంప్రీణాతి । ఆహంపితౄన్ సువిదత్రాన్ అవిత్సీతి ద్విత్వీయాంశంసతి ।
 బహిషదోయేస్వధయాసుతస్యేతేతథహ ఏహంప్రియంధామ । యద్బ
 హిషద ఇతిప్రియేణైవైన్ సస్మాత్కావ్యానామనూచీం సంసతి । ప్రియేణాధామా
 సమృధ్యతేయవంవేద । ఇదంపితౄభ్యోనమోఅస్త్యద్యేతి నమస్కార
 వతీమంతతఃశంసతి । తస్మాదంతతః పితౄభ్యోనమస్మియతే । తదాహు
 ర్వాహవంపితౄః శంసే 3 త్ అవ్యాహవారై 3 ఇతివ్యాహవమేవ
 శంసేదసంస్థితం వైపితౄయజ్ఞస్య సాధ్యసంస్థితంవా ఏషపితౄయజ్ఞం స
 ఘాపయతియోవ్యాహవంశంసతి । తస్మాద్వాహవమేవశంస్తవ్యం ॥
 3-32 ॥ స్వాదుష్కిలాయం మధుమాన్ 2 ఉతాయమితేంద్రస్యైంద్ర
 రనుపాసీయాః శంసత్యేతాభిర్వాఇంద్రస్తృతీయసవనమన్వసిబత్తదనుపా
 సీయానామను పాసీయాత్వం । మాధ్యంతీవనైతహిదేవతాయ దేతా
 హాతాశంసతి । తస్మాదేతాసుమద్వత్ప్రతిగీర్త్యం । యయోరోజనాస్క
 భితారజాంసీతి । వైష్ణవాదుణీమృచంశంసతి । విష్ణుర్వైయజ్ఞస్యదురిష్టం
 పాతివరుణస్త్విష్టంతయోరుభయోరేవశాంత్యై । విష్ణోర్నుకంపీర్యాణి
 ప్రవోచమితి వైష్ణవీంశంసతి । యథావైమత్యమేనంయజ్ఞస్యవిష్ణుస్త
 ద్యథాదుష్కృష్టందుర్మతికృతం । సుకృష్టంసుమతీకృతం కుర్వన్నీతియ
 దేవమేవైతద్యజ్ఞస్యదుష్టుతందుఃశస్తం । సుష్టుతంసుశస్తం కుర్వన్నీతియ
 దేతాంహాతాశంసతి । తంతుంతన్వనజసాభానుమన్విహీతి ప్రాజాప
 త్యాంశంసతి ప్రజావైతంతః ప్రజామేవాస్మావతత్సంతనోతి । జ్యోతి
 ష్మతః పథోరతుభియాకృతాసీతి దేవయానావైజ్యోతిష్మంతః పంథాన
 స్తానవాస్మా ఏషద్వితనోత్యనుబ్బణం వయతజోగువామపోమనుర్బవజన

యాదైవ్యజునమిత్యేవై శాశ్వతస్థనోః ప్రజయాసంతనోతి । ప్రజాత్యై
 ప్రజాయతే ప్రజయాపశుభిర్య ఏవంవేద । ఏవాన ఇంద్రోమఘవావిరప్
 శీత్యుత్తమయాపరిదధాతీయంవా ఇంద్రోమఘవావిరప్శీ । కరత్యత్యా
 చ్చర్షణీభృదనర్వేతీయం వైసత్యాచర్షణీభృతనర్వా । త్వంరాజాజనుమాం
 ధేహ్యాస్మే ఇతీయంవై రాజాజనుమా మధిశ్రవోమాహినం యజ్జరిత్ర ఇతి
 యం వైమాహినంయజ్ఞశ్రవో యజమానోజరితా । యజమానాయైవై
 తామాశషమాశాస్తే । తదుపస్పృశంభూమిపరిద ధ్యాత్రధ్యన్యామేవ
 యజ్ఞంసంభరతి । తస్యామేవైసంతదంతతః ప్రతిష్ఠాపయతి । అగ్నేమ
 రుద్భిః శుభయద్భిః ఋక్వభిరిత్యాగ్ని మారుతముక్థం శస్త్యాగ్ని మారు
 త్యాయజతి యథాభాగం తద్దేవతాః ప్రీణాతి ప్రీణాతి ॥ 3 - 3౮ ॥ త్రీ
 ణోనైయజ్ఞేక్రియంతే । జగంగీర్ణంవాంతం । తథై తదేవజగంయదాశం
 సమానమార్విజ్యంకారయత । ఉతవామేదద్యాదుతనామావృణీతేతి
 తత్తత్తరాజేవ యథాజగంనహౌవతద్యజమానంభునక్త్యశహై తదేవగీ
 ర్ణంయద్భిభ్యదార్విజ్యంకారయత । ఉతవామానబాధేతాత వామేన
 యజ్ఞవేశసంకుర్యాదితి తత్తత్తరాజేవయథాగీర్ణం । నహౌవతద్యజమా
 నంభునక్త్యశహైతదేవవాంతం యదభిశస్యమాన మార్విజ్యంకారయ
 తే । యథాహవాఇదంవాంతాన్సమన్యాబీభత్సంత । ఏవంతస్సాదేవా
 స్తత్తత్తరాజేవ యథావాంతంనహౌవ తద్యజమానం భునక్తిసపతేహం
 త్రయాణాం మాశాంనేయాత్తం యద్యేతేహంత్రయాణామేకం చిదకా
 మమభ్యాభవేత్తస్యాస్తివామదేవ్యస్యస్తాత్రే ప్రాయశ్చిత్తిరిదంవా ఇదం
 నామదేవ్యం । యజమానలోకోఽమృతలోకః । స్వగ్లోలోకస్తత్ । తి)
 భిరక్షరైర్నానం । తస్యస్తాత్ర ఉపస్పృష్యత్ । త్రేథాత్మానంవిగృ
 హ్ణీయాత్పురుష ఇతిసపతేహలోకేష్వాత్మానం దధాత్యస్మిన్ యజమా
 నలోకేస్మిన్న మృతలోకేస్మిన్స్వగ్లోలోకేస సర్వాండురిష్టి మత్యేత్యపి
 యదిసమృత్థా ఇవఋత్విజఃస్మృతి హస్మాహాధహౌజజపేదేవేతి ॥ 3-౪౬ ॥

చతుర్థారణ్యకం ప్రాశస్త్యం.

(1)

విదామఘవన్విదాగాతు మనుశంసిహోదితః । శిక్షాశచీనాంపతే
 పూర్వీణాంపురూపసో ॥ అభిష్టమభిష్టిభిః ప్రచేతనప్రచేతయ । ఇంద్ర
 ద్యుమ్నాయనభిషవవాహిశక్రః । రాయేవాజాయవజ్రవశ్మ విప్రవజ్ర
 న్నృంజనే । మంహిష్ఠవజ్రన్నృంజనే ఆయాహిపిబమత్స్వ । విదారా
 యస్సునీర్యంభునోవాజానాంపతిర్వశాం అను । మంహిష్ఠవజ్రన్నృంజనే
 యశ్వవిష్ఠఃశూరాణాం । యోమంహిష్ఠోమఘోనాంచికిత్వోఅభినోనయ ।
 ఇంద్రోవిదేతముస్తుపేవశీహిశక్రః । తమూతయేహవామహే జేతారమ
 పరాజితం । సహపర్షదతిద్విషః । క్రతుశ్చౌదయుతంబృహత్ । ఇంద్రం
 ధనస్యసాతయేహవామహే జేతారమపరాజితం । సహపర్షదతిద్విషస్సహః
 పర్షదతిస్రిభః । పూర్వస్యయజ్ఞే అద్రినస్సుమ్న ఆధేహినోవసో । పూ
 ర్తిశ్శవిష్ఠశస్యత ఈశేహిశక్రః । నూనంతన్నవ్యంసస్యసేప్రభోజనస్యవృ
 త్రహా । సమన్యేషుబ్రవావహైశూరోయోగోషుగచ్ఛతి । సఖాసుశే
 వోఅద్వయాః । ఏవాహ్యేనైవాహ్యగ్నౌ 3 ఇ ॥ ఏవాహ్యేనైవాహీం
 3 ద్రం॥ ఏవాహ్యేనైవాహివిష్ణో 3 ఉ॥ ఏవాహ్యేనైవాహిపూష 3 ౯॥
 ఏవాహ్యేనైవాహిదేవా 3 : ॥ ఏవాహిశక్రోవశీహిశక్రోవశాం అను॥
 ఆయోమన్యాయమన్యవ ఉపోమన్యాయమన్యవే ॥ ఉపేహివిశ్వధ వి
 దామఘపణవిదో 30 ॥ చతుర్థారణ్యకం॥

అధిశ్రవణమంత్రా స్సంపూర్ణాః.

(12) యజ్ఞోపవీతధారణప్రయోగః.

కేశవాయస్వాహా.....శ్రీకృష్ణాయనమః || పృథివ్యామేరో
 వృష్టఋషిః...వవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ + + శ్రౌ
 తస్మాద్గ్రనిత్యకర్మానుష్ఠాన యోగ్యతా సిద్ధ్యర్థం | ధర్మార్థకామమోక్ష
 చతుర్విధ పురుషార్థఫలావాప్త్యర్థం | నూతనయజ్ఞోపవీతధారణం కరి
 ష్యే|| యజ్ఞోపవీతేత్యస్య మంత్రస్య పరమేష్ఠీపరబ్రహ్మణిః | పరమా
 త్మాదేవతా | వైవిగాయత్రీస్థాదః | యజ్ఞోపవీతధారణే వినియోగః|
 ఓం యజ్ఞోపవీతం పరమం పవిత్రం ప్రజాపతేర్యత సహజం పుస్తాత్ ||
 ఆయుష్యమగ్న్యో ప్రతిముచశుభ్రం యజ్ఞోపవీతం బలమస్తుజేజః ||
 పునరాచమ్య|| కేశవాయస్వాహా.....శ్రీకృష్ణాయనమః||

ఇట్లు ప్రతియజ్ఞోపవీతమునకును ఆచమనముజేసి మంత్రము చెప్పి కుడిబాహువు
 యెత్తితద్వాగాసన్యబాహువుపైన అనగానెడమబాహువునందు యజ్ఞోపవీతమును ధరించ
 వలయును తుదకు తిరిగి యాచమనము జేయవలెను ఒకటికంటె నెక్కువ యజ్ఞోపవీతము
 లను ధరించునపుడు ద్వితీయ, తృతీయ, చతుర్థ, పంచమ, యజ్ఞోపవీతధారణం కరిష్యే||
 అనిసంకల్పముజేయవలెను. మంత్రపఠనసమయములో కుడిబాహువెత్తి శరీరమునంటకుండ
 యజ్ఞోపవీతమును పట్టియుంచి మంత్రాంతమందు ధరించవలెను.

పరిషేచనక్రమః.

ఓంభూర్భువస్స్వః|| ఓంతత్సనితుర్వరేణ్యం భగ్గోదేవస్యశీమహి|
 ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ || ఇత్యన్నం గాయత్ర్యా ప్రోక్షేత్
 సత్యర్తాభ్యంత్యా పర్యుత్సామి|| అహని| ఋతసత్వాభ్యంత్యా పర్యు
 త్సామి|| రాత్రేఇతిపర్యుత్స||

అమృతమస్తు | అమృతోపస్తరణమసి| ఇత్యుదకంప్రాశ్య || ఓం
 ప్రాణాయస్వాహా | ఓంఅప్రాణాయస్వాహా| ఓంవాయాయస్వాహా| ఓం

ఉదానానృన్వాహః । ఓంసప్తమానానృన్వాహః ॥ ఇతి కిర్తిత్యంబిడన్న
కణాకాపాశయేత్ ॥ ఉత్తరాహాశనమ్ ॥

భోజనాంతే ॥ అమృతాప్తిధానమసి ॥ ఇత్యుదకం ప్రాశయేత్ ॥
శ్లో॥ రావవేపుణ్యులయే పద్మాగ్బుదనివాసినాం । అగ్నినాముదకం
దత్తమక్షయ్య ముపతిష్ఠతు ॥ ఇత్యుదకశేషం దక్షిణభాగేవిస్మజేత్ ॥

ఇతి పరిషేచనం ససమాప్తః,

ఋగ్వేదాద్వికధర్మ

శ్లో॥ దంతధానమభ్యంగం సఖకేనీకృతనం ।

కర్తాకుర్వీత పూర్వేద్యుర్భౌతాచైవపరేహని ॥ ౧॥

తా॥ పండ్లతోమకొనుట, తొలంటికొనుట, గోళ్లుతీసికొనుట, వపనముచేయుదు
కొలుట, యీకృత్యములు అద్వికమునకు పూర్వదినమందు కర్తవ్యమువలయుననియు అద్వి
కమునకు పరదినమందు భోక్తవ్యమువలయుననియు చెప్పిరి.

శ్లో॥ ఆమశాగ్ధంతుపూర్వాహ్నే ఏకోద్దిష్టంతుమధ్యమే ।

పార్వణంచాపరాహ్నే న్యతాప్రితర్వర్ధినిమిత్తకమ్ ॥ ౨॥

తా॥ ఆమశాగ్ధము, పూర్వాహ్ణమునందు (అనగా రెండుజాములకు పూర్వము)
జేయవలయును. ఏకోద్దిష్టము మధ్యాహ్నకాలంబున జేయవలయును. అన్నముచేనాచ
రింపబడు అద్వికములను రెండుజాములకువైన్దిజేయవలయును. అదియేవిధమనగా. అప్పు
దుండు అహాప్రమాణము నయిదుభాగములుచేసి రెండవభాగములో నామశాగ్ధము
మూడవభాగములో ఏకోద్దిష్టము నాల్గవభాగములో నన్నశాగ్ధ ముచరింపవలయును,
ఇట్లు పాశ్చాత్యకాలము మొదలు క్రమంబున వృద్ధిగా జెప్పబడినది.

శ్లో॥ మృతాహంచసపిండంచగయాశాగ్ధం మహాలయం ।

ః ఆపన్నోపినకుర్వీత శాగ్ధమామేనకర్షాచిత్ ॥

3॥

తా॥ శ్రీశైలికము, సపిండికము, గయాశాద్ధము, మహాలయాశాద్ధము, యాశాద్ధములను తానెంత యాపత్తులలోనుండినను అమపదార్థముచే, డేయగూడదు. అన్న శాద్ధముగా జేయవలయును.

శ్లో॥ దంతిథావనతాంబూలం తౌరాభ్యంగమభోజనం ।

రత్యైషధంపరాన్నంచ శాద్ధకర్తావివర్జయేత్ ॥ ౪॥

తా॥ పండ్లతోముకొనుట, తాంబూలముచేసికొనుట, తైలము, అభ్యంగము, భోజనముచేయకుండుట, సంభోగము, ఔషధము, ఇతరులయన్నము భుజించుట, యాకృత్యములను శాద్ధమును వెట్టునుజమానుడు అట్టికదినంబున విడువవలయును.

శ్లో॥ పునశ్భోజనమగ్ధావనం భారాభ్యయనసంగమం ।

దానంప్రతిగృహం హోమం శాద్ధభోక్తాప్తపర్జయేత్ ॥ ౫॥

తా॥ శాద్ధమునందు భోక్తగానుండునట్టి పురుషుండు శాద్ధదినమునందు, రెండవసారి భుజించుట, మార్గంబుననడచుట, బయలువెయ్యుట, అభ్యయనముజేయుట, సంభోగము, దానమిచ్చుట, దానముపుచ్చుకొనుట, హోమముజేయుట, ఈయెనిమిది కృత్యములను విడువవలయును.

శ్లో॥ ముక్తకచ్ఛాతు యానారీముక్తకేతితైవచ ।

హసంతీపచతి శాద్ధేనిరాశాః పితరోగతాః ॥ ౬॥

తా॥ శ్రీవస్త్రపహీనముగాగాని తలవెట్టుకలను నుడివేసికొనకగాని నవ్వుచుగాని వంటజేసినయెడల పితృదేవతలు ఆకారహితులై వెల్లిపొందురు.

శ్లో॥ ఆమంత్రితస్తుయో విప్రోభోర్తుమన్యత్రగచ్ఛతి ।

నరకానాంశతం పాప్యచరిడాతేష్వభిజాయతే ॥ ౭॥

తా॥ ఏభాగ్విష్ణుఁడు శాద్ధమునకు భోక్తగానియమింపబడి తిరిగి మతేయొక ప్రదేశమునకు భుజించుటకు వెళ్లునో అట్టివాడు నూలునరకములననుభవించి పిమ్మటచండాలు వంశమునందు బుట్టును.

శ్లో॥ నిమంత్రణంకారయిత్వా నివారయతియోద్విజం ।

బ్రహ్మహత్యామవాప్నోతి శూద్రయోనాచజాయతే ॥ ౮॥

తా॥ శాద్ధకర్తయొక భాగ్విష్ణునిభోక్తగా నియమించి తిరిగి వద్దనిచెప్పి నీనియతండు బ్రహ్మహత్యాదోషమునుబొంది జన్మాంతరంబున శూద్రవంశమునందుబుట్టును.

శ్లో॥ నిమగ్నత్రిశస్రస్యైవ కుర్యాచ్ఛాన్ధ్రవిలంబనం । (1)

చిరకాలంధవేద్దోహీపచ్యతే సరకాన్నినా॥ ౯॥

తా॥ శ్రాద్ధమునందు భోక్తగానియమింపఁబడినవాడు శ్రాద్ధముగాదిరుగుచు చాల సేపు యాలస్యముజేసినయెడల అట్టివాడు దోహముచేసినవాడై సరకమునైనయన్నిచే దహింపఁబడును.

శ్లో॥ శ్రాద్ధేగ్రాహ్యస్త్రయస్సాగ్రాః కుశాస్సుప్తాడశాంగుళాః ।

ద్విమూలమేకతఃకుర్యాత్పవిత్రం చాగ్రమేకతః॥ ౧౦॥

ద్వ్యంగుళంమూలపలయం గ్రంథిరేకాంగుళంతథా ।

చతురంగుళమగ్రం స్యాత్పవిత్రస్య ప్రమాణకం॥ ౧౧॥

తా॥ శ్రాద్ధమునందుపవిత్రము నిమిత్తము పదియంగుళములుపొడవుగల మూడు దర్భలను తీసికొని వానిలో రెండుదర్భల మొదళ్ళు యొకప్రక్కకు నొకదర్భయొక్క మొదలు మఱియొకప్రక్కకునుండులాగున సమయముగానుంచి ముడిక యంగుళము పొడవుండునట్లుగాను ముడికిందవలయును రెండంగుళములుండునట్లుగాను ముడిపైని కొనలు నాలుగంగుళములు పొడవుండు నట్లుగాను పవిత్రమును కట్టవలయును.

శ్లో॥ సంకల్పాదాచయేదర్భాస్త్యాజ్యా విప్రాగ్నిఃశ్రోధనే ।

అగ్నినాదాధృతాయేచత్యాజ్య శ్రాద్ధవిసర్జనే॥ ౧౨॥

త్యాగేషట్సుపవిత్రాగ్ని యజమాంశ్రోధకర్మణి ।

బహ్వృచానాం ద్వయోవై చనవిధిరేషడదాహృతః॥ ౧౩॥

తా॥ శ్రాద్ధమును పొగిరంభించుటకు సంకల్పముజేయునప్పుడు ధరించిన దర్భలను శ్రాహ్మణపాదప్రక్షాళనముజేసిన పిమ్మట విడిచిపెట్టవలయును పిమ్మట అర్చనజేయుటకు ముందుగా ధరించినదర్భలను శ్రాద్ధాంతమునందు విడువవలయును ఈదర్భల విసర్జన విషయమైయజుర్వేదములకు నాడుస్థలములుచెప్పిరి. ఋగ్వేదులకు రెండుస్థలములనియు చెప్పదురు. వీనివిషయమై నాచేవ్రాయఁబడిన యాజుషస్మార్తానుక్రమణికయందుఁ జూడదగును.

శ్లో॥ ప్రథమాదేపంచదరైభిః ప్రత్యదేసప్రభిస్తథా ।

తీర్థేమహాలయేచైవ నవదరైభిస్తుకూర్చకః॥ ౧౪॥

తా॥ మొదటిసంవత్సరమున యాద్వికమునందు అయిదుదర్భలచేతను అటుపిమ్మట ప్రతిసంవత్సరమున పెట్టబడు ఆద్వికమున యేడుదర్భలచేతను తీర్థశ్రాద్ధము మహాలయములయందు తొమ్మిదిదర్భలచేతను కూర్చును కట్టవలయును.

శ్లో॥ ద్విభిర్మృత్యునామృత్యునా దేవతాభ్యశ్చైత్రమాత్ ।

నమశ్చత్యాదిభిర్మృత్యై స్సవ్యేనై వద్విజస్తుతే॥ ౧౧॥

తా॥ “దేవతాభ్యః పితృభ్యశ్చ” అనియు “నమస్వధాయైస్సాహాయై” అనునట్టి మృత్యులచే బ్రాహ్మణస్తోత్రమును జేయునప్పుడు నిలుచుండి సవ్యముగానే పార్ధక నమును జేయవలయును.

శ్లో॥ షష్ఠీవిభక్తౌ సంకల్పః తుణశ్చాపైత్యయ్యకర్మచ ।

షష్ఠ్యా వాస్యాచ్చతుర్థ్యా వా సనదానంద్యజాతయే॥ ౧౬॥

ద్వితీయయా వాహానంస్యా ద్విభక్తిస్తుచతుర్థికా ।

అన్నదానేపిండపూజా స్వధాస్వస్తీతివాచనే॥ ౧౭॥

పిండదానేతుసంబుద్ధి ర్యేచత్వేత్యాదితఃపురా ।

తతఃపరంచతుర్థీచే త్యుభయంసర్వసమ్మతం॥ ౧౮॥

శేషాశిసర్వకర్మాశి సంబుద్ధ్యంతేయథాక్రమమ్ ।

ఇదంతేవాఇదంవోవా ప్రయుజ్జ్యేవసమాచరేత్॥ ౧౯॥

తా॥ సంకల్పము, తుణమునిచ్చుట, అత్యయమునుడువుట, ఇవి షష్ఠీవిభక్తిపూర్వకముగా నాచరింపవలయును. షష్ఠీవిభక్తిగాని, చతుర్థీవిభక్తిగాని యాసనముని చ్చునప్పుడు చెప్పవలయును. ద్వితీయావిభక్తిజెప్పి యావాహనమును జేయవలయును. అన్నమును త్యక్తముజేయునపుడు చతుర్థీవిభక్తిచెప్పవలయును. పిండములపూజించు నపుడు స్వధాస్వస్తులను చెప్పనపుడు సంబోధనము చెప్పవలయును. పిండప్రదానసమయంబున “యేచత్వానును” అను వాక్యమునకు పూర్వముసంబోధనయు నటుపిమ్మట చతుర్థీవిభక్తియు జెప్పవలయునని పెద్దలందరి యభిప్రాయమైయున్నది. మఱియు నింక మిగిలిన సమస్తక్రియలు సంబోధనయే చెప్పవలయును. ‘ఇదంతే’ అని గాని ‘ఇదంవో’ అనిగాని యెచ్చటయెట్లుపయోగించునో యావిధముగా ప్రయోగింపదగును.

శ్లో॥ అన్నదానేవిశేషస్సాన్య దాదానంబుద్ధిర్భుచ్చ్యతే ।

ప్రథమాశచతుర్థీన్య ద్యధాలింగంవిభక్తితః॥ ౨౦॥

విభక్తిలింగాన్యజ్ఞత్వా శ్రాద్ధంయదిసమాచరేత్ ।

హవ్యంజేవానగృహ్లాంతి కవ్యంచపితరస్తథా॥ ౨౧॥

తా॥ అన్నమును త్యక్తమును జేయునపుడు మొదటసంబోధనయు పిమ్మట ప్రథమావిభక్తియు తర్వాత చతుర్థీవిభక్తియునని విశేషముకలదు గాన ఆయాలింగములు

ననుసరించి విధత్తులను చెప్పవలయును. విధక్తియన్నియును దెలిసికొనక శ్రాద్ధమాచరించినచో హవ్యమును దేవతల్కుగ్రహింపరు. కవ్యమును పితృదేవతలగ్రహింపరు.

శ్లో॥ ఇష్టిశ్రాద్ధేదక్షుక్రతూ సంకీర్త్యవై శ్వదేవకా॥

నాందీముఖేసత్యవనూ సాపిండ్యకాలకామకా॥ ౨౨॥

పురూరవాద్ధివాచైతే పార్వణేసముదాహృతే॥

హేమశ్రాద్ధేధనురుచీ తీర్థేధునివిలోచనా॥ ౨౩॥

ఏకోద్దిష్టేరుద్రసంజ్ఞో విశ్వేదేవాస్త్రయోదశ॥

ప్రేతశ్రాద్ధంసోదకుంభం నిత్యశ్రాద్ధమదైవికం॥

ఏకోద్దిష్టంపురాణంతు సదైవమితిచస్మృతమ్॥ ౨౪॥

తా॥ ఇష్టిశ్రాద్ధములయందు దక్షు, క్రతు, పులనియునాందీ శ్రాద్ధమునందు సత్య, వసు, పులనియు సపిండీకరణమునకాల, కాముతు, లనియు ప్రత్యాద్దికమునందు పురూరవ, అర్ధిపులనియు హిరణ్యశ్రాద్ధమున ధను, రుచు, లనియు తీర్థశ్రాద్ధమునందు ధునివిలోచన, లనియు ఏకోద్దిష్టమునందు రుద్రఁడు, అనియు విశ్వేదేవతలు పదముగ్గురుగా నేర్పడియుండిరి. ప్రేతశ్రాద్ధము జలకుంభసహితముగాను, నిత్యశ్రాద్ధము విశ్వేదేవరహితముగాను, ఏకోద్దిష్టము విశ్వేదేవసహితముగా నాచరింపవలయును.

శ్లో॥ సంబంధంప్రథమంబూరియా న్నామగోత్రమనంతరం॥

పశ్చాద్భూమిపంచాసీయా త్కృమవషసనాతనః॥ ౨౫॥

తా॥ ముందుగా సంబంధమును చెప్పవలయును. పిమ్మటపేరును తర్వాత గోత్రమును అనంతరము రూపము నీప్రకారము క్రమముగా జెప్పవలయునని పూర్వాచారమైయున్నది.

శ్లో॥ శర్యేతిబ్రాహ్మణస్యోక్తం వర్యేతిక్షత్రసంశ్రయం॥

గుప్తవాసాత్తేకంనామ ప్రళస్తంవైశ్యశూద్రయోః॥ ౨౬॥

తా॥ బ్రాహ్మణునకు శర్యుఅనియు క్షత్రియునకు వర్యుఅనియు వైశ్యులకు గుప్త అనియు శూద్రులకు చాసఅనియు అర్థికంబులయందు, వారివారి విధ్యుక్తప్రకారం జరుపుకొనదగును.

శ్లో॥ సంకల్పేచాసనేపాద్యే పిండేచాచ్ఛాదనేక్షణే॥

అన్నేచావాహనాక్షయ్యే తైలేస్యాదంజనేపిచ॥

సంబంధనామగోత్రాణి రూపాణ్యేవానువాదయేత్॥ ౨౭॥

తా॥ (దేవ)త్వమునందు తేజమునందు పాద్యమునందు పిండప్రదానమునందు అచ్చాదమునందు తేజమునందు అన్నమును త్యక్తముజేయునపుడు అవాహనమునందు అక్షయ్యక్తియందు తిలాంజనమునందు సంబంధము నాచుము గోత్రము రూపమును జెప్పవలయును.

శ్లో॥ ప్రాదేశేమాత్రందేవానాం మండలంచతురశ్రమ్ |

అరత్నిమాత్రంపితృం ద్వయోర్మధ్యేషడంగుళమ్॥ ౨౮॥

తా॥ విశ్వేదేవతలకు పాదప్రక్షాళనజేయునట్టి మండలము సమయముగా చతురశ్రముగాను లొడిగెడుపాదపు అంతియే, వెడల్పునుండునట్లుగాను పితృదేవతల గురించిన మండలము గుండ్రముగాను జూనెడు విశాలముగలదిగాను, ఈ రెండు మండలముల మధ్య వారంగుళముల వ్యవధియుండునట్లుగాను జేయవలయును.

శ్లో॥ వివాహాత్సవయజ్ఞేషు శ్రాద్ధేచైవతుసర్వదా |

విప్రాణాముపవిష్టానాం పాదాప్రక్షాలయేద్బధః॥ ౨౯॥

తా॥ వివాహమునందు మతీయక వైధవములందు యజ్ఞములయందు శ్రాద్ధములయందును బ్రాహ్మణులను కూర్చుండబెట్టి పాదప్రక్షాళనమును జేయవలయును.

శ్లో॥ మండలాత్పశ్చిమేదేశే బ్రాహ్మణేష్వాగతేషుచ |

తత్రైవంవిసృజేత్పాద్యం తౌలనంమండలోపరి॥ ౩౦॥

తా॥ మండలములకు షడమటిప్రదేశమునకు బ్రాహ్మణులను రప్పించి పాద్యమును విడిచి పిమ్మట మండలమువైని పాదములుండునట్లుజేసి పాదప్రక్షాలనము జేయవలయును.

శ్లో॥ మండలాత్పూర్వతోదేవైః పితృభిశ్చతథోత్తరే |

కర్త్రాచైవతుఈశాన్యా మేవమాచమనంస్మృతమ్॥ ౩౧॥

తా॥ మండలమునకు తూర్పుభాగంబున విశ్వేదేవులును మండలమునకు నుత్తర భాగంబున పితృదేవతలును ఈశాన్యభాగంబున యజమానియును గూర్చుండి యాచమనము జేయవలయును.

శ్లో॥ స్వాగతంస్వస్తివచనం దక్షిణాచప్రదక్షిణం |

గోత్రవాదనమర్ఘ్యంచ షడేతాన్యపవీతినా॥ ౩౨॥

తా॥ స్వాగతము, స్వస్తిపలుకుట, దక్షిణనిచ్చుట, ప్రదక్షిణముజేయుట, గోత్రమునుచర్చించుట, అర్ఘ్యమునిచ్చుట, ఈయారును పితృస్థానమునందును సవ్యముగాజేయవలెనవలయును.

శ్లో॥ నిపాత్యదక్షిణంజాను దేవాస్పరిచోత్యదా॥

పితౄణాంపరిచర్యాతు వామజానునిపాతనాత్॥ 33॥

ప్రదక్షిణంతుదేవానాం పితౄణామప్రదక్షిణం॥

పితౄణాంద్విగుణాభుగ్నాదర్భాదైవేఋజుత్వగాః॥

దైవేతూదబృథుఃకర్తా పితౄణాంద్వక్షిణాముఖః॥ 34॥

తా॥ విశ్వేదేవస్థానమునందు జేయఁదగినక్రియలను మడిమోకాలునువంచియు ప్రదక్షిణముగునట్లుగా నాచరింపవలయును. పితౄస్థానమునందు జేయఁదగినక్రియలను ఎడమ మోకాలునువంచి యప్రదక్షిణముగునట్లుగా జేయవలయును. పితౄస్థానముం దుపయోగింపబడు దర్బలుద్విగుణముగాను వంచబడియుండునట్లుగాను, విశ్వేదేవస్థానముం దుపయోగింపబడు దర్బలు తిన్నగానుండునట్లును జేయవలయును. విశ్వేదేవస్థానమునందు పూజాదిక మాచరించునపుడు త్తరముఖంబుగాను పితౄస్థానమునందుండునపుడు దక్షిణాభిముఖుండుగాను కర్తవ్యుండవలయును.

శ్లో॥ ద్యాభ్యామేవతుపగ్నాభ్యా మర్ఘ్యపాత్రాణివైత్వత్కే॥

సపిండికరణైవేత కాగ్యేష్వేకేనచైవహి॥ 35॥

తా॥ అర్చికాదులయందు నర్ఘ్యపాత్రములను రెండుయావలనేత సేర్పరచవలయును. సపిండికరణమునందు మఱియు నితరములగు ప్రేతకాగ్యములందు నొక్కొక్క యావలతోనే నర్ఘ్యపాత్రముల సేర్పరచవలయును.

శ్లో॥ పవిత్రమంగుళౌకృత్వా నదద్యాద్గంధలేపనం॥

దీయతేయదీమూఢాత్మా రౌరవంనరకంప్రజేత్॥ 36॥

తా॥ పవిత్రమును క్రేలియందుంచికొని గంధము నియ్యకూడదు. అట్లుతెలియక యిచ్చెనేని రౌరవమును నరకమును బొందును.

శ్లో॥ స్వధార్ఘ్యస్వస్తిసంపన్న గంధపుష్పతిలేషుచ॥

ధూపదీపాదిదానేషు నామధేయాదినేవ్యతే॥ 37॥

తా॥ స్వధార్ఘ్య, స్వస్తి, సంపన్న, గంధ, పుష్ప, తిలలు, ఇత్యాదిప్రదేశములయందును ధూపము దీపము మొదలగునవి యిచ్చు సమయంబునను నామధేయము చెప్పనగత్యములేదు.

శ్లో॥ వాసాంసివాససీవాసో యోనదద్యాస్మృతేహని॥

పితరస్తస్యతద్వర్షం నగ్నావవనసంశయః॥ 38॥

తా॥ (శ్రీ) కవస్త్రములనుగోచరించువస్త్రములనుగాని లేక యొకవస్త్రమును గాని యాబ్దికదినంబున భోక్తలకు నివ్వకుండిన యాతని పితృదేవతలు సంవత్సరపర్యంతము దిగంబరులై యుండును.

శ్లో॥ పితృస్సత్కృత్యవాసోభిర్దద్యాద్యజ్ఞోపవీతకం |
యజ్ఞోపవీతదానేన వినా శ్రాద్ధంతునిష్ఫలమ్ || 3౯॥

తా॥ పితృదేవతలను మొదట వస్త్రములనిచ్చి పూజించి పిమ్మట యజ్ఞోపవీతము నియ్యవలయును. యజ్ఞోపవీతముల నియ్యకుండినేని యాశ్రాద్ధమవ్యర్థమగును.

శ్లో॥ కుర్వీతభోజనార్థంసో మండలానియథాక్రమం |
దైవికేచతుర్రతంతు పితృనృనాయత్నతః || ౪౦॥

తా॥ శ్రాద్ధాభోజనము నిమిత్తమై వారివారికి చెప్పబడినీతిగా మండలములను విశ్వేదేవస్థానమునందు చతుర్రశముగాగాన పితృస్థానమునందు గుండ్రముగా నేర్పరచవలయును.

శ్లో॥ షీచేద్దైవేయవాదర్భాక్ పైతృకేసకుశాతిలాః |
మండలేదైవికేపాత్రే సౌవర్ణరజతేన్యథా || ౪౧॥
తదభావేనుపర్ణాని భాజనానిన్యసేదధ ||

తా॥ విశ్వేదేవస్థానమునందు యవలను దర్భలను చల్ల వలయుననియు పితృస్థానమునందు తిలసహితముగా దర్భలనుజల్ల వలయుననియు చెప్పబడినది. విశ్వేదేవస్థానమునందు బంగారపు పాత్రయును, పితృస్థానమునందు వెండిపాత్రయును, మండలముల యంధుంచవలయును. అవి సంభవించని పక్షంబున యోగ్యములగు యావలతో కుట్టబడిన విస్తళ్ల నుంచవలయును.

శ్లో॥ ఆగ్నేయాదిపరిస్తీర్య పితృపూర్వంతిలోదతైః |
కుశైస్తిలైర్భస్మనాద్భిర్మధ్యేమధ్యేజలేనతు || ౪౨॥
కరశుద్ధింతతఃకుర్యాత్త్యోయంమండలేషీచేత్ ||

తా॥ పాత్రములనుండుటకు ముందుగా స్థలశుద్ధిజేయవలయును. అప్పుడు పితృస్థానమునందు ముందుగా ఆగ్నేయదిక్కు మొదలు వెట్టి దర్భలు తిలలు భస్మ మొదలగు వానితో గూడను జలమునుజల్లి స్థలశుద్ధిజేసి పిమ్మట జలముతో వాస్తవమును కడిగికొని యాజలమును పాదప్రక్షాళనముజేయుచుండిన మండలండు విసర్జించవలయును.

శ్లో॥ దైవేవాయవ్యమారభ్య పరిషింశ్శ్చలేనచ॥

కుచైఃపాత్రయశ్చైవ భస్మనాకరశోధనమ్॥

౪౩॥

తా॥ విశ్వేదేవస్థానమునందు నాయువ్యదిక్కు మొదలిడి స్థలశోధనజేయుచు జలము దగ్గలు యనలు మొదలగువానిని జల్లి కుద్ది జేసి భస్మముతోకరకుద్ది జేసి కొనవలెను.

శ్లో॥ అకృత్వాభస్మమర్యాదాం నకుర్యాత్పాణిశోధనం॥

ఆసురంతద్భవేచ్ఛార్ధం పితౄణాంనోపతిష్ఠతే॥

౪౪॥

తా॥ భస్మసహితముగా జలముతో వాస్తకుద్దిని జేసికొననియెడల వాక్యాధము రాక్షస శ్రాద్ధముని చెప్పబడును. పితౄదేవతలును తృప్తిపొందరు.

శ్లో॥ అన్యప్తక్యంచపూర్వేద్యు ర్దాసిమాస్యభపార్వణం॥

కామ్యమాభ్యుదయోష్టమ్యా మేకోద్దిప్తమథాష్టమమ్॥ ౪౫॥

తా॥ ప్రతిహాసంబునను పార్వణ శ్రాద్ధము నాచరింపవలయును. పూర్వదినమందు అష్టకాశ్రాద్ధము నాచరింపవలయును అష్టమియందున కామ్యంబు నభ్యుదయకరమైన శ్రాద్ధము నాచరింపవలయును. యెనిమిదవదియేకోద్దిప్తముగా నాచరింపవలయును.

శ్లో॥ చతుర్వాద్యేషుసాగ్నీనాం వహ్నాహోమోవిధీయతే॥

పితౄబ్రాహ్మణహస్తేన్యా దుత్తరేషుచతుర్వపి॥

౪౬॥

తా॥ అగ్నిహోత్రములుగలవారు అష్టకాశ్రాద్ధములలో మొదటిసాలుగు శ్రాద్ధములయందు సగ్నిహోత్రములో హోమముజేయవలయును. మిగిలినసాలుగు శ్రాద్ధములయందు పితౄస్థానమందు నియమింపబడిన బ్రాహ్మణ హస్తమునందు హోమముజేయవలయును. (అనగా వాస్తమందుంచవలెను. ఋగ్వేదము)

శ్లో॥ ప్రేతకార్యేషుసర్వేషు సపిండికరణైతథా॥

పాణావేవతుహోమంస్యా దన్యత్రాగ్నాకరేపివా॥

౪౭॥

తా॥ అగ్నివిధములగు ప్రేతకార్యములందును సపిండికరణమునందును హస్తము నందేహోమముజేయవలయును. ఇతరశ్రాద్ధములయందు సగ్నిహోత్రంబునగాని హస్తము నందుగాని హోమముజేయదగును.

శ్లో॥ అనగ్నికస్సదారశ్చే దగ్నాకర్మపితుఃకరే॥

వైశ్వదేవకరేకుర్యా ద్భ్రహ్మచార్యకళత్రకః॥

౪౮॥

తా॥ ఋగ్వేదాద్వికథాశ్వాసః నైవవాదు అగ్నిహోత్రమునందు కేయ దగిన క్రియలు పితృస్థాన నిమంత్రితుడైన బ్రాహ్మణుని హస్తమునందు హోమముజేయ వలయును. బ్రహ్మచారియు భార్య విహీనుడును విశ్వేదేవస్థాన నిమంత్రితుడగు బ్రాహ్మణుని హస్తమునందు హోమముజేయవలయును.

శ్లో॥ అనగ్నిర్బ్రహ్మచారిచ శ్రాద్ధంకుర్వీతపార్యణం |
పితృభిస్సమన్వజ్ఞానో నైశ్వదేవేతుహూయతే | ౪౯॥
హుత్యాదేవక లేనగ్ని శ్చేషంపిశ్చేషునిశ్చిపేత్ |
సహస్మృతాశ్చేషభాజో విశ్వేదేవాపురాణైః | ౫౦॥

తా॥ అగ్ని హోత్రములేనివాడును బ్రహ్మచారియునగువాడు శ్రాద్ధమును పార్య ణయుక్తముగా నాచరింపుచు పితృస్థానీయభోక్తచేసనుజ్ఞనుబొంది విశ్వేదేవస్థానముందుం దిన బ్రాహ్మణుని హస్తమునందు హోమముజేయవలయును. ఇట్లు భార్యగ్ని లేనివాడు విశ్వేదేవుని హస్తమునందు హోమముజేసి మిగిలినది పితృపాత్రయందుంచవలయును. ధర్మ కాస్త్రజ్ఞులు శేషమునకు విశ్వేదేవతలు పొందలేని వారుకారనిచెప్పిరి.

శ్లో॥ కుశైరాజ్యంగృహీత్వాతు మూర్ధానందివళిత్సృచా |
దైవపూర్వాణిపర్వాని భాజనాన్యభిఘారయేత్ | ౫౧॥

తా॥ అజ్యములూ దన్వలనుమంచి “మూర్ధానందివ” అను మంత్రము నుచ్చరింపుచు పాత్రాభిఘారము ముందు విశ్వేదేవస్థానమునందును పిమ్మట పితృస్థానమునందును జేయ వలయును.

శ్లో॥ ఆమాస్విత్యాదికాన్మంత్రాన్ సూక్తానిచజహస్వయం |
సవ్యేనైవతతోన్నాది విధినాపరివేషయేత్ | ౫౨॥

తా॥ “ఆమాసు” ఈమొదలగు మంత్రములను సూక్తములను జదువుచు తాను సవ్యముగా నన్నముమొదలగువానిని యథావిధిగా నుంచవలయును.

శ్లో॥ అన్నంచపాయసంభక్త్యం ఘృతంచవ్యంజనాదికం |
సూపమంతేప్రదాతవ్యం సర్వంస్యాద్దేవపూర్వకమ్ | ౫౩॥

తా॥ ముందుగా నన్నమును పిమ్మట పాయసము భక్త్యములు నెయ్యి కూరలు మొదలగునవి చివటము సూపమునుంచవలయును. ముందువిశ్వేదేవస్థానమునందును పిమ్మట పితృస్థానమునందు నుంచవలయును.

శ్లో॥ పత్నీ చావ్యభవాపుత్ర శ్చిష్యోవాచివేషయేత్ |
శాకాదీపురతోస్థాప్య భక్ష్యంభోజ్యంచనామతః॥ ౧౪॥

మధ్యేచాన్నంప్రతిస్తాప్య దక్షిణేస్మృతపాయసం |
నాపవిత్రేణహస్తేన నచైకేనవినాకుశమ్॥ ౧౫॥
నాయసేనైవపాత్రేణ శ్రాద్ధేషుపరివేషయేత్ |

తా॥ తానుగాని, తనభార్యగాని, కుమారుడుగాని, కిష్కుడుగాని భోజనపదార్థముల నుంచవలయును. కూరలను ముంధరను భక్ష్యములు భోజ్యములను ఎడమప్రక్కను నెయ్యి పరమాన్నము కుడిప్రక్కను నడుమ అన్నము నుంచవలయును. ఒక్కహస్తముతో గాని దగ్గలలేకుండా రిక్తహస్తముతోగాని, యిసుపపాత్రలతోగాని శ్రాద్ధములయందు పదార్థములను వడ్డించకూడదు.

శ్లో॥ అన్నప్రశంసాసూక్తాని కర్తావాన్యోపివాచయేత్ |
యదిభోక్తాన్నసూక్తాని జపేచ్ఛార్ధవినిశ్యతి॥ ౧౬॥

తా॥ అన్ననూక్తములను కర్తగాని, యితరబ్రాహ్మణులుగాని, పఠించవలయును గాని, శ్రాద్ధభోక్తలు పఠించగూడదు. ఆలాపించినయెడల శ్రాద్ధమువ్యర్థమగును.

శ్లో॥ సజపేయ్యుద్విజామంత్రా న్యోక్తారశ్చార్ధకర్తృణి |
స్వాదోస్సూక్తంజపేయ్యస్తే నతుయద్వామధైవ్యకమ్॥ ౧౭॥

తా॥ శ్రాద్ధభోక్తలు శ్రాద్ధమందు మంత్రములను జరువగూడదు. స్వాదునూక్తమునుమాత్రము పఠించవలయును.

శ్లో॥ ప్రేతశ్చార్ధేసమిడేచ సజపేదన్నసూక్తకం |
తీర్థశ్రాద్ధేగయాశ్రాద్ధే సజపేత్పితృసూక్తమ్॥ ౧౮॥

తా॥ ప్రేతశ్రాద్ధమునందు సపిండికరణమునందు అన్ననూక్తమును పఠింపగూడదు. తీర్థశ్రాద్ధమునందు గయాశ్రాద్ధమునందు పితృనూక్తములను పఠింపగూడదు.

శ్లో॥ షోషశేమాసికేచైవ తీగ్ధేచైవసపిండకే |
నిత్యశ్రాద్ధోధకుంభేచ పితృసూక్తానివర్జయేత్॥ ౧౯॥

తా॥ షోడశమునందు మాసికమునందు తీర్థశ్రాద్ధమునందు సపిండికరణమునందు నిత్యశ్రాద్ధమునందు ఉడుకుంభశ్రాద్ధమునందు పితృసూక్తములను విడువవలయును.

శ్లో॥ కర్మభూతపాశానం పరిరంపజీవారణం॥

చురికశ్చవినర్గశ్చ వడేతేపితృపూర్వకాః॥

౬౦॥

తా॥ హస్తాదకము, అపాశనము, వికిరాన్నము, పజీవారణము, చురికము, వినర్గము, ఈయారును, పితృస్థానమునందు ముందుగా శాచరించి పిమ్మట విశ్వదేవస్థానము నందు జేయవలయును.

శ్లో॥ చిత్రగుప్తబలిందద్యా న్నిశిత్రాధకర్మణి॥

యదికుర్యాత్సమూఢాత్మా చారవంసరకంప్రజేత్॥

౬౧॥

తా॥ రాత్రులయందు శ్రాద్ధమాచరించవలసినప్పుడు చిత్రగుప్త బలినియ్యగూడదు అజ్ఞానుడై యిచ్చి నేనిరారవమును సరకమునుబొందును.

శ్లో॥ భుంజానాశ్రావయేద్విప్రా రక్షిహాపితృత్రింశకాః॥

పురాణాదీనిమంత్రాణి విష్ణుసూక్తాపితృస్తుతిం॥

౬౨॥

తా॥ భోక్తలు భుజింపుచుండగా రాక్షస పరిహారము కొఱకు పితృసూక్తములు విష్ణుసూక్తములు మంత్రములు పురాణములు మొదలగు వానిని పఠియించవలయును.

శ్లో॥ లభిత్రవణహీనంతు శ్రాద్ధంకుర్వీతమూఢధీః॥

తదన్నంచాసురైర్భుక్తం తద్రసంసురయానమం॥

౬౩॥

తా॥ అజ్ఞానుడై శ్రాద్ధమునందు అధికవణము పఠింపజేయుటచే నేని అట్టియన్నమును రాక్షసులు భుజియించుదురు ఆశ్రాద్ధమునందు కల్పింపబడిన రసములు కల్లుతో సమానమైనవి.

శ్లో॥ బ్రాహ్మణైఃప్రోక్షయిత్వాన్నం గాయత్రీంసముదీరయేత్॥

పరిషేచనమన్నస్య కారయేద్దేవపూర్వకమ్॥

౬౪॥

తా॥ గాయత్రీమంత్రమును జదువుచు బ్రాహ్మణులన్నమును ప్రోక్షించవలయును అన్నపరిషేచనము విశ్వదేవస్థానమునందు ముందుగా జేయవలయును.

శ్లో॥ ఊర్ధ్వపుండ్రంతిపుండ్రంవా లలాటేయస్యదృశ్యతే॥

కర్తుశ్చైవాధభోక్తుశ్చ నిరాశాఃపితరోగతాః॥

౬౫॥

తా॥ కర్తయుక్కాగాని భోక్తయుక్కాగాని ముఖమునందు ఊర్ధ్వపుండ్రముగాని త్రిపుండ్రముగాని యుండి నేని దానినిజూచి పితృదేవతలు శ్రాద్ధమును విడిచిపోవుదురు.

శ్లో॥ రంగవల్ల్యాంకృతాంరేఖాం స్కంధేమాలాంద్విశ్రస్యచ|

లలాటేతిలకంధృష్ట్వా నిరాశాఃపితరోగతాః॥ ౬౬॥

తా॥ గృహమునందు రేఖలుగా నలంకరింపఁబడిన ముగ్గును, బ్రాహ్మణులయొక్క మాపునపుష్పమాలికను ముఖమునందు అలంకారమును జూచి పితృదేవతలు ఆశపదలి కొని వెళ్ళిపోవుదురు.

శ్లో॥ తులసీబిల్వవత్రంచ రక్తపుష్పాణి కేతకీం|

జాజీదర్శనమాత్రేణ నిరాశాఃపితరోగతాః॥ ౬౭॥

తా॥ తులసీదళములను మారేడుదళములను ఎఱ్ఱనిపుష్పములను మొగలిజాజీమొదలగు పుష్పములను జూచి సంతమాత్రముననే పితృదేవతలూకారహితులై వెడలిపోదురు.

శ్లో॥ ఘంటానాదంవిఘాదంచ హుంకారంహాస్యరోదనే|

అవాచ్యవచనంశృత్వా నిరాశాఃపితరోగతాః॥ ౬౮॥

తా॥ ఘంటాధ్వనిని కలహమును హుంకారమును పరిహాసవచనములను రోదనమును వచింపరాని మాటలను వినుటయును సంభవించెనేని పితృదేవతలూకారహితులై వెళ్ళిపోవుదురు.

శ్లో॥ భుక్షైయచ్చార్ధిధకృన్మర్త్యో యదిపక్షాద్విజన్మనాం|

సయాతినరకంఘోరం పితృభిస్సహమజ్జతి॥ ౬౯॥

తా॥ శార్ధిధమాచరించిన యాజమాని భోక్తలయొక్క సంపత్తి గాభుజించినయెడల వాడు వానిపితృదేవతలతోగూడ నరకమును పొందుచున్నాడు.

శ్లో॥ శ్రాద్ధపక్షాతుభుంజానో బ్రాహ్మణోబ్రాహ్మణంస్పృశేత్|

తదన్నమత్యజన్భక్త్వా గాయత్ర్యప్తశతంజపేత్॥ ౭౦॥

తా॥ శార్ధిధమునందు పంక్తిలో బ్రాహ్మణులు భుజింపుచుండగా నొకబ్రాహ్మణుని మఱియొక బ్రాహ్మణుఁడు స్పృశించినేని యప్పుడుండియన్నమును విడిచివెట్టిక భుజించి పిమ్మట నష్టోత్తరశతగాయత్రీజప మాచరించవలయును.

శ్లో॥ ఉచ్ఛిష్టలేపసంస్పర్శే ప్రత్యుశ్యాన్యేనవారిణా|

భోజనాంతేనరస్సాత్వా గాయత్రీప్తశతంజపేత్॥ ౭౧॥

తా॥ ఉచ్ఛిష్టపదార్థముల స్పర్శకలిగినయెడల నితరమును జలముచే కడిగికొని భోజనాంతరము స్నానముచేసి గాయత్రీమంత్రజపము మూడువందల తర్కాయములు చేయవలయును.

శ్లో॥ ఋగ్వేదాద్వికథర్కాః స్మృత్యంత్రాపిసృజ్యచ।
సర్వాన్నంపూర్వవత్త్విత్వా భోజయేత్తుద్విజోత్తమాః॥ ౨౨॥

తా॥ బ్రాహ్మణులు భుజియింపుచుండగా ననోయ్యముచ్చిష్టము కలియుచుండగా నాయుచ్చిష్టపాత్రమును విసర్జించి తిరిగి మఱియొక విస్తరియించి దానిలో పూర్వము వలెనే సమస్తపదార్థములనుంచి యాబ్రాహ్మణుని భుజింపజేయవలయును.

శ్లో॥ నిమంత్రితస్తుయశ్శాన్ధే నశ్యేద్వావ్యాధిపీడితః।
వమేద్వాభోజనంప్రాప్తే ద్విజమన్యంతుభోజయేత్॥ ౨౩॥

తా॥ భోక్తగా నియమింపబడినవాడు మృతినొందినను లేకవానికి రోగమునంభించినను లేక భుజింపుచుండగా నన్నము వెళ్ళిపోయినను మఱియొక బ్రాహ్మణుని పిలచి శాన్ధిమాచరింపవలెను.

శ్లో॥ ద్విజాలాభేతుజ్వలనే హువేదితియమోబ్రవీత్॥ ౨౪॥

తా॥ బ్రాహ్మణుడు దొరకని పక్షమున నగ్నిహోత్రములో హోమము జేయవలయునని యముడుచెప్పెను.

శ్లో॥ నిమంత్రితస్యవిప్రస్య భోజనేముఖనిస్సృతే।
తతోనలంసమాధాయ సర్పిషాచరుణాపివా॥ ౨౫॥

ప్రాణాదిపంచభిర్మంత్రైర్హువేద్వాత్రింశసంఖ్యయా।

తా॥ నియమింపబడిన బ్రాహ్మణుడు వమనమును జేసికొనిన యెడల నగ్నిహోత్రమును స్థాపించి చరువునెయ్యి మొదలగువానితో హోమముజేసి పిమ్మట పాణిదాది అయిదుమంత్రములచే ముప్పదిరెండుపర్యాయములు హోమమును జేయవలయును.

శ్లో॥ అకృతేపిండదానేతు భుంజానోబ్రాహ్మణోవమేత్।
పునఃపాకాత్తుకర్తవ్యం పిండదానంయథావిధి॥ ౨౬॥

తా॥ బ్రాహ్మణుడు భుజియింపుచుండగా పిండప్రదానము గావింపకమునుపు అన్నమును వెళ్ళి బోసికొనిన యెడల తిరిగిపాకముగావించి పిండప్రదానమును యథావిధిగా జేయవలయును.

శ్లో॥ అకృతేపిండదానేపి పితౄయదివమేత్తదా।
పునఃపాకంప్రకుత్వీత శ్రాద్ధంకుర్యాద్యథావిధి॥ ౨౭॥

తా॥ పిండప్రదానము జేయక పూర్వము వీర్భిస్థానమందుండిన శ్రోక్తకు వమనము సంభవించినయెడల తిరిగిపాకముజేసి యథావిధిగా శ్రాద్ధమాచరింపవలయును.

శ్లో॥ పిత్రర్థానాంత్రయాణాంచ పితౄచవమతేయది।

తద్దినోపవాసశ్చ పునశ్శ్రాద్ధంపరేహని॥ ౭౮॥

తా॥ పితృస్థానమునందు నియమింపబడిన ముగ్ధురిలో తండ్రికిగా నియమింపబడిన బ్రాహ్మణుఁడు వమనముజేసికొనిన యెడల నాదినమందు కర్తయుపవాసముండి మరు నాడు యథావిధిగా శ్రాద్ధమాచరింపవలయును.

శ్లో॥ శ్రాద్ధవిఘ్నేద్విజాతీనా మామశ్రాద్ధంప్రకీర్తితం।

అమావాస్యాదినియతం మాససంవత్సరాదృతే॥ ౭౯॥

తా॥ శ్రాద్ధమునకు విఘ్నము సంభవించినప్పుడు ఆమశ్రాద్ధము జేయవచ్చును విఘ్నముసంభవించి తిరిగి పెట్టవలసినవచ్చినప్పుడు అమావాస్యమాసము సంవత్సరము మొదలగు నియమములేవియులేవు.

శ్లో॥ సంక్రాంతిషువ్యతీపాతే యుగమన్వప్తకాసుచ।

పితౄచేద్యమతేదర్శే పునశ్శ్రాద్ధంనకారయేత్॥ ౮౦॥

తా॥ సంక్రాంతి శ్రాద్ధములయందు వ్యతీపాతాది శ్రాద్ధములయందు యుగాది శ్రాద్ధములయందు మన్వాదులయందు దర్శాదులయందు నీమొదలగు శ్రాద్ధములందు పితృస్థానమునందు నియమింపబడిన బ్రాహ్మణుఁడు వమనమును చేసికొనిన యెడల తిరిగి శ్రాద్ధమాచరింప నక్కరలేదు.

శ్లో॥ పితౄమహాదిర్దేహానాం బ్రాహ్మణోపమతేయది।

సర్వమన్నంసమాదాయ హువేదగ్నాతులౌకికే॥ ౮౧॥

ప్రాణాదిపంచభిర్మంత్రైః కబళానాంప్రమాణతః।

ద్వాత్త్రింశదాహుతిర్హుత్వా శిష్టంకర్మసమాపయేత్॥ ౮౨॥

తా॥ పితౄమహాప్రపితౄ మహులస్థానమునందు నిమంత్రితులు విశ్వేదేవస్థానము నందు నిమంత్రితులు అగు బ్రాహ్మణులలో నెవరైనను వమనము జేసికొనిన యెడల ఆయన్నము సంతయుతీసి లౌకికాగ్నియందు 'ప్రాణాయస్యాహ' అనునది మొదలగు నయిదు మంత్రములచే వమనము భుజియించెడు కబళములపరిమితిగా ముప్పదిరెండు యా హుతులనుజేసి మిగిలినకర్మను సమాప్తిని పొందించవలెను.

శ్లో॥ విగిరంభువిదాతవ్య ముచ్చిప్తేభ్యష్టదంగుళమ్॥

౮౩॥

తా|| రాక్షసు నుచ్చిష్టపాత్రల సమీపమునందు ఆరంగుళముల నుంచవలయును.

శ్లో|| శ్రాద్ధేషువికిరందత్వా యోనాచామేన్మతిభిమాత్ |

పితర స్తస్యషణ్మాసం భవంతుచ్ఛిష్టభాజనాః || ౮౮ ||

తా|| ఎవరు శ్రాద్ధమునందు వికిరాన్నమునుంచి యాచమనమునుజేయక మరచి పోవునో వానియొక్క పితృదేవతలయ మాసములపర్యంత ముచ్చిష్టమును భుజియించు వారగుదురు.

శ్లో|| ఉత్తరాచమనాత్పూర్వం పిండదానంభవేదిహ |

పశ్చాద్వాపిభవంత్యస్త్యే కేచిద్గృహ్యవిదోజనాః || ౮౯ ||

తా|| భోక్తలు భుజియించి యుత్తరాచమనముజేయక పూర్వమే పిండప్రదానమును జేయవలయునని కొందరు నుత్తరాచమనమయిన పిమ్మట పిండప్రదానము జేయవలయునని మరికొందరు గృహ్యసూత్రవేత్తలును జెప్పిరి.

శ్లో|| పాత్రాణాంబాహుమూతేణ పిండదానంవిధీయతే || ౯౦ ||

తా|| బ్రాహ్మణ భుక్తపాత్రలకు చేతెడదూరముగా పిండప్రదానము జేయవలయును.

శ్లో|| మాషాన్నంపాయసాన్నంచ భక్ష్యంభోజ్యాదికంచయత్ |

యద్యద్భుక్తంద్విజైశ్చాద్ధే సర్వంపిడార్థముద్ధరేత్ || ౯౧ ||

తా|| అన్నము గారెలు పరమాన్నము మరియు భక్ష్యములు భోజ్యములు మొదలగునవి భోక్తలచే భుజియింపబడిన వనగా శ్రాద్ధపాకపదార్థములన్నియు పిండముల నిమిత్తమైయుంచవలయును.

శ్లో|| మాషాస్సర్వత్రవైగ్రాహ్య దైవేపితృచకర్మణి |

పితృపిండేనచగ్రాహ్య ఇత్యేవంకాశిగోబ్రవీత్ || ౯౨ ||

తా|| దేవకర్మలయందు పితృకర్మలయందును మినుములుపయోగించవలయును పితృ పిండమునందు మినుముకలియగూడదని కాశికుడను మునీశ్వరుడుచెప్పెను.

శ్లో|| ఏకోద్దిష్టేనపిండేచ కపిత్థస్యప్రమాణతః |

నారికేళసమంకుర్యా తృప్త్యర్థేమాసికేపిచ | ౯౩ ||

సంక్రాంతౌగ్రహణేచైవ కుక్కుటాండంప్రళప్యతే |

తీర్థేషుహాలయశ్చాద్ధే గయాయామప్తకాశుచ | ౯౪ ||

ఆమలకైశ్వర్యైస్సామ్యం పిండహీనేవిధీయతే॥

ప్రమాణహీనయత్పిండం తత్పిండంనిష్కలంభవేత్॥ ౯౧॥

తా॥ ఏకోద్దిష్టము సపిండీకరణములయందు వెలగపండంత పరిమితిగల పిండములను, ప్రత్యాద్వికముమాసికములయందు కొబ్బరికాయంతపరిమితిగల పిండములను, సుకాగ్రంతులయందు గ్రహణములయందు కోడిగుడ్డు పరిమితిగల పిండములను, తీర్థశ్రాద్ధము మహాలయశ్రాద్ధము గయాశ్రాద్ధము మన్వాదులయందును, ఉసిరికాయ పరిమితిగల పిండములను జేయవలయును. దేనికెంతపరిమితిచెప్పెనో యావిధముగా పిండములుండనియెడల యాపిండములు క్యధములేయగును.

శ్లో॥ శ్రాద్ధేవస్తాదికంచైవ విప్రేభ్యోదీయతేతథా॥

పిండేభ్యోపితథాదద్యా దన్యథానిష్కలంభవేత్॥ ౯౨॥

తా॥ శ్రాద్ధమునందు బ్రాహ్మణులకు వస్తువులు మొదలగు నేవి యిచ్చికోవాని నన్నియును పిండములయందుకూడ నుంచవలయును ఆలాయించని పక్షముకు నాశ్రాద్ధమువ్యర్థమగును.

శ్లో॥ మాజ్జాలమూషకస్పర్శే పిండేచద్విదళీకృతే॥

పునఃపిండఃప్రదాతవ్యస్తేనపాకేనత్రైతత్॥ ౯౩॥

తా॥ పిండమును పిల్లి యెలుక మొదలగునవి స్పృశించిననులేక పిండమువిడిపోయినను తిరిగి కీక్రుముగా నాపాకములలో పదార్థముతోనే పిండమునుజేసి పూర్తికొని దించవలయును.

శ్లో॥ పాత్రాణిచాలయేచ్ఛాద్ధే స్వయంశిష్యోధవాసుతః॥

స్త్రీభిర్నచాల్యాద్భా లేన నాన్యజాత్యాకథంచన॥ ౯౪॥

తా॥ శ్రాద్ధమునందుభోక్తలపాత్రలనుతానుగాని, శిష్యుడుగాని, కుమారుడుగాని తీసివేయవలయును స్త్రీలుగాని బాలురుగాని మరియొకవంశమునందు బుట్టినవారుగాని తీసివేయకూడదు.

శ్లో॥ అచాలయిత్యాపాత్రాణి స్వస్తికుర్వంతియేద్విజాః॥

నిరాశాఃపితరస్తస్య శప్తాయాంతిపరాంగతిం॥ ౯౫॥

తా॥ ఉచ్చిష్టపాత్రలను తీసివేయక యేబ్రాహ్మణులైనను స్వస్తిచెప్పిలేని వారి యొక్క పితృదేతుల యజమానునికపించి ఆకాశాన్యలై వెళ్లుదురు.

శ్లో॥ గ్రాహ్యార్థోజవిప్రేభ్యో జలేనైవతునితీపేత్ ।

వికిరంతుద్విజోచ్ఛిష్టం భూమాఃఖాత్వాతునితీపేత్ ॥ ౯౧॥

తా॥ వికిరపిండమును బ్రాహ్మణోచ్ఛిష్టమును గోవులకు మేకలకు యితరులకు నియ్యగూడదు జలమువందుంచ గూడదు భూమియందు గొయ్యిత్రవిధి దానిలోనుంచి పూడ్చవలయును.

శ్లో॥ పిండాంస్తుగోజవిప్రేభ్యో దద్యాదగ్నాజలేపివా ।

ప్రతీ పేదపున్విప్రేషు ద్విజోచ్ఛిష్టంనిమార్జయేత్ ॥ ౯౨॥

తా॥ పిండములను గోవులకు మేకలకు బ్రాహ్మణులకు పెట్టగచ్చును జలములో వైస నుంచవచ్చును బ్రాహ్మణోచ్ఛిష్టమును తీసివేసి బాగుచేయవలయును.

శ్లో॥ అవశిష్టంతుయత్కించి దర్శ్యపాత్రస్థితంజలం ।

పిండానాంపురతస్సించే దోంస్వధోచ్యతామిత్యథ ॥ ౯౩॥

తా॥ అర్ఘ్యపాత్రలయందున్న జలము మొదలగునవియేమైనను కొంచముమిగిలియున్న యెడల పిండముల మందరను “ఓంస్వధోచ్యతాం” అని యుచ్చరించి విధువలయును.

శ్లో॥ బ్రాహ్మణేభ్యోక్షుతాశస్తా నాశీర్వచనసంయుతాః ।

ధారయేచ్ఛిరసిస్వస్య స్వశ్రాద్ధేనప్రేతకర్మసు ॥ ౯౪॥

తా॥ బ్రాహ్మణులచే నాశీర్వచనముజేసి యియ్యబడిన శ్రేష్ఠములగు నాయతీతలను అద్వికములో నందరును శిశువునధరింపవచ్చును. ప్రేతకర్మలయందు యజమానిగాక మిగిలినవారు ధరింపగూడదు.

శ్లో॥ పితృప్రసాదతోలభ్యా సంగృహ్యస్వయమక్షతాః ।

ధారయేచ్ఛిరసిస్వస్య స్వగోత్రస్యాభివృద్ధయే ॥ ౧౦౦॥

తా॥ పితృదేవతల యనుగ్రహమునుజూచి వారివలన నక్షతలను గ్రహించి తనవంశము వృద్ధికొఱకు తానుశిరస్సున ధరించవలయును.

శ్లో॥ శ్రాద్ధంకృత్వాతుయోవిప్రో నభుజైచకదాచన ।

దేవాహవ్యంసంగృహ్ణంతి కవ్యానిపితరస్తథా ॥ ౧౦౧॥

తా॥ ఏబ్రాహ్మణుడైనను శ్రాద్ధమాచరించి యెప్పుడును భుజింపకుండగలిగి యశ్రాద్ధమునందియ్యబడిన హవ్యమును దేవతలు గ్రహింపరు. కవ్యమును పితృదేవతలు గ్రహింపరు.

ప్రత్యాబ్ధికే నిత్యతర్పణవిధిః,

శ్లో॥ పితౄః ప్రత్యాబ్ధికే ప్రాప్తే తర్పణంతుకథంభవేత్ ।

జలేనైవ ప్రకుర్వీత నివృత్తే పితృకర్మణి॥

౧॥

శ్రాద్ధం కృత్వా తు విధివ ద్వైశ్వదేవాదికంతతః ।

బ్రహ్మయజ్ఞంతతః కుర్యా త్తర్పణంతుతిలైర్వివా॥

౨॥

తా॥ తల్లిదండ్రుల యాబ్ధిక దినమునందు నిత్యతర్పణమేరీతిగా జేయవలయునగా? యథావిధిగా శ్రాద్ధమునాచరించి యనంతరము బ్రహ్మయజ్ఞము వైశ్వదేవము మొదలగు నవి యాచరించి పిమ్మట తిలలులేకుండా యుదకముతోనే నిత్యతర్పణము జేయవలయును

శ్రాద్ధాంగ తిలతర్పణవిధిః.

శ్లో॥ తతః పరేహ్ని కుర్వీత తర్పణం పురుషస్సుధీః ।

తచ్ఛేషై స్తిలదళై భస్మ పాత్రస్నాన త్యామృతైర్జలైః॥

౧॥

పితౄణామైచ్ఛవాధ సంతర్ప్య పశ్చాత్సంధ్యాదికాః క్రియాః॥

౨॥

తా॥ ఆమరునాడు విద్వాంసుండగు నాయజమాని శుద్ధోదకములచే స్నానముజేసి క్రిందటిదినమున శ్రాద్ధమాచరించగా మిగిలిన తిలలు దర్బలు మొదలగువానిని తీసికొని పాత్రాకాలంబున శుద్ధోదకములచే పితౄదేవతలను తృప్తిపొందించి పిమ్మట సంధ్యమొదలగు క్రియలనాచరింపవలయును.

శ్లో॥ తర్పణంత్యమృతం పాత్రే ద్వితీయే ప్రహరే పయః ।

తృతీయే జలమిత్యా హుశ్చ తుర్థే రుధిరంభవేత్॥

3॥

తా॥ పాత్రాకాలంబున తర్పణముజేసినయెడల యాజలము అమృతముగాను రెండవ జామునందుజేసిన పాలుతో సమానమైనదిగాను మూడవజామునందుజేసిన జలముగాను నాల్గవజామునందుజేసిన రక్తముతో సమానముగాను చెప్పిరి.

శ్లో॥ యస్తు తర్పయ తే ప్రాతః కృత్వా శ్రాద్ధం పరేహ్ని ।

పితరస్తుష్టిమాయాంతి నచ కుప్యంతి వై ధృవమ్॥

౪॥

తా॥ పూర్వదినమందు శ్రాద్ధముపెట్టి మరునాడుదయమున నెవడు శ్రాద్ధాంగ తర్పణముజేయునో వానిపితౄదేవతలు కోపములేనివారలై సంతోషమును

ప్రత్యాభిశే నిత్యతర్పణవిధిః,

శ్లో॥ పితౄః ప్రత్యాభిశేనాప్తే తర్పణంతుకఫలభవేత్ ।

జలేనైవప్రకుర్వీత్ నివృత్తేపిత్వీకర్మణః॥

శ్రాద్ధంకృత్వాతువిధివ ద్వైశ్వదేవాదికంతతః॥

బ్రహ్మయజ్ఞంతతఃకుర్యా త్తర్పణంతుతిలైర్జనా॥

తా॥ తల్లిదండ్రుల యాదీ కదినమునందు నిత్యతర్పణమేరీతిగా కేయవలయుననగా తా
యథావిధిగా శ్రాద్ధమునాచరించి యనంతరము బ్రహ్మయజ్ఞము వైశ్వదేవము మొదలగు
నవి నాచరించి పిమ్మట తిలలులేకుండా యుదకముతోనే నిత్యతర్పణము కేయవలయును

శ్రాద్ధాంగ తిలతర్పణవిధిః.

శ్లో॥ తతఃపరేహ్ని కుర్వీత తర్పణంపురుషస్సుధీః ।

తచ్ఛేషైస్తరిదరైః శస్త్ర పాత్రసాన్నిత్యామృతైర్జలైః॥ ౧॥

పితౄణామైశ్చవాధ సంతర్ప్యపశ్చాత్సంధ్యాదికాక్రియాః॥ ౨॥

తా॥ ఆమరునాడు విద్వాంసుండగు నాయజమాని శుద్ధోదకములచే స్నానముచేసి
క్రిందటిదినమున శ్రాద్ధమాచరించగా మిగిలిన తిలలు దర్బలు మొదలగువానిని తీసికొని
పాత్రాకాలంబున శుద్ధోదకములచే పితౄదేవతలను తృప్తిపఱచింపి పిమ్మట సంధ్యము
దలగు క్రితులనాచరింపవలయును,

శ్లో॥ తర్పణంత్యమృతం పాత్రాద్వితీయేప్రహరేపయః ।

తృతీయేజలమిత్యా హుత్పత్యధేరుధిరంభవేత్ ॥ ౩॥

తా॥ పాత్రాకాలంబున తర్పణముచేసినయెడల యాజలముఅమృతముగాను రెండవ
కామునందుచేసిన పాలుతో సమానమైనదిగాను మూడవకామునందుచేసిన జలముగాను
నాల్గవకామునందుచేసిన రక్తముతో సమానముగానుచెప్పిరి.

శ్లో॥ యస్తుతర్పయతేపాత్రా కృత్వాశ్రాద్ధంపరేహని ।

పితరస్తుప్తిమాయాంతి నచకుప్యంతివైధృవమ్॥

తా॥ పూర్వదినముందు శ్రాద్ధముచేటి మరునాడుదయమున మౌనము
తర్పణముచేయుచో వానిపితృదేవతలు శ్రాద్ధములేనివారలై సంతోషమును

శ్లో॥ పరేద్యశ్శాన్ధిర్ధకస్సోయోనో తర్పయతేపితృః ।

అతృప్తాఃపితరస్తస్య శాపందత్వాన్రజంతచ॥ ౧॥

తా॥ ఏనుషస్యఁడు శాన్ధిమును బెట్టుకొని మరునాడుదయమున పితృదేవతలను తర్పణమునుజేయవోవాని పితృదేవతలు సంతోషింపకవానికి శాపమిచ్చివేళ్ళిపోదురు.

శ్లో॥ శాన్ధిర్ధాంగతర్పణంకుర్యా త్సఖిలంతుపరేహని ।

ప్రిత్యోర్విషయవివస్యా న్నచాన్యవిషయోధవేత్ ॥ ౨॥

తా॥ మరునాడుదయమున తిలసహితముగా శాన్ధిర్ధాంగతర్పణముజేయుట తల్లి దండ్రులవిషయముగాని యితరులవిషయముగాదు.

శ్లో॥ జీవమాసఃపితాయస్య మాతాయదివిపద్యతే ।

మాతుశ్శాన్ధింసుతః కుర్యాన్నకుర్యాత్తితర్పణమ్॥ ౩॥

శాన్ధిర్ధాంగతర్పణం మాతుస్తద్ధినేనాపరేహని ।

సజీవపితృకః కుర్యాదిత్యుద్దాలకోబ్రవీత్ ॥ ౪॥

తా॥ ఎవనికి తండ్రిప్రతికియుండగా తల్లి మృతివొందెనోవాడు తల్లి యాదృశమును పెట్టి తిలతర్పణమును మానవలయును. తల్లియొక్క శాన్ధిర్ధాంగతర్పణము తండ్రిప్రతికి యుండగా నాద్ది కదినంబునగాని మరునాడుగాని యెప్పుడునుచేయగూడదని యుద్దాలక మునీశ్వరుడుచెప్పెను.

అయ్యో, మఱియొక విషయము వ్రాయుచున్నాడను మాతాపితరుల శాన్ధిర్ధదిన ములందు బ్రహ్మయజ్ఞ నిత్యపితృతర్పణములను శాన్ధిర్ధపూర్వమునండే కొందఱును పర మందుఁగొందఱును నాచరింపుచున్నారు. వానిలోసమీచిన మేదనిశోధింపఁగా శాఖా భేదములచేత ఆచారభేదములు కలవు.

శ్లో॥ ఆదానైమిత్తికం కుర్యాత్పశ్చన్నిత్యంసమాచరేత్ ॥

అను ప్రమాణము ననుసరించి ఋక్ శాఖవారు శాన్ధిర్ధానంతరమే బ్రహ్మయజ్ఞ నిత్య తర్పణములు జరిగించుటయును యజుశ్శాఖవారు శాన్ధిర్ధ పూర్వమునండే యాచరించుట యుఁ గలుగుచున్నది.

గ్రంథశ్చయం సమాప్తః. చ॥ ౪॥ తం - నా - త - నీ.

శుద్ధ పత్రిక.

పుట.	ప. జి.	తప్పు.	ఒప్పు.
3	౨౦	సోమ	స్తోమ
"	౨౧	దేవతా	దేవతాః
౪	౪	ఈర్వర్తి	ఈర్వర్తి
"	౧౬	హోమ	హోము
గి	౬	అర్వ	అర్వ
"	౮	తాస్యం	తాస్యం
"	౨౧	శ్చుచయ	శ్చుచయ
"	౨౩	చను	చను
"	"	స్తవ	స్తవ
"	"	తవ	తవ
౬	౨	శుద్ధై	శుద్ధై
"	౪	రయం	రయం
"	౧౦	స్వప్త్య	స్వప్త్య
"	"	వరుణ	వరుణ
౧౦	౯	సంపన	సంపన్న
౧౧	౧౭	మహ్యో	మహ్య
౧గి	౧౪	హిస	హిస
"	౧౮	ప్యభా	ప్యభాః
"	"	తీహ	తీహ
"	౨౧	చర	చర
౧౬	౯	యవా	యవా
"	౧౧	తుర్వ	తుర్వ
"	౧౬	ప్యాధో	ప్యాధో

పుట.	ప. జి.	తప్పు.	ఒప్పు.
"	౨౦	మను	మమృ
౧౭	౪	ఇమె	ఇమె
"	౧౩	మాన	మాన
౨౦	౧౧	విష్ణు	విష్ణు
"	౧౩	శర్మా	శర్మ
"	౨౪	శహ	శహ
౨౧	౨	ఉచ	ఉచ
౨౩	౧గి	స్విద్ర	స్విద్ర
౨౪	౧గి	త్వస్మాత్	త్వస్మాత్
"	౨౨	చత	చత్వా
౨౬	౬	ప్రత్యేత	ప్రత్యేత్య
౨౮	౬	సమి	సమి
"	౨౧	యాచితా	యాచితా
"	౨౨	రశ్చ	యాచితారశ్చ
౩౦	౭	సేత్	సేత్
"	"	వా	వా
"	౮	ప్యాధ్య	ప్యాధ్య
"	౧౪	శ్చేష్టా	శ్చేష్టా
3౧ పుటమొదలు గి౨ పుటవఱకు			
ఋగ్వేదాద్వికప్రయోగః అని యుం			
డను. అచ్చట అధిశ్రవణమని గ్ర			
హించవలెను,			
౩౨	౭	తమ	తమ
౩౩	౧౧	త్రవః	త్రవః

పుట.	ప.జ్ఞీ.	తప్పు.	ఒప్పు.
"	౧౩	రక్షస	రక్షస
౩౪	౧౩	అస్య	అస్య
౩౫	౨	న్రుహా	న్రుహా
"	౧౪	పతం	పతంతం
౩౬	౩	ఏత	ఏ
౩౭	౧౩	మిష్టో	మిష్టో
"	"	యయ	యాయ
"	౨౦	వీయ	వీయ
౪౦	౧౦	విష్ణు	విష్ణు
"	౧౨	మగ్నిః	మగ్నిం
"	౧౪	ధిష్ఠం	ధిష్ఠం
౪౧	౨	ధ్రువా	ధ్రువా
"	౧౫	నిశి	నిశి
"	౨౦	మన్యు	మన్యు
౪౨	౧౧	రంత	రంత
౪౩	౧౨	భవ	భవ
"	౧౪	శశు	శశు
"	౨౦	మానో	మానో
౪౪	౩	హస్తో	హస్తో
౪౫	౩	వానం	వానం

పుట.	ప.జ్ఞీ.	తప్పు.	ఒప్పు.
"	౫	పర	పర
౪౬	౮	దైవ్యాః	దైవ్యా
"	౧౦	తైవ్య	తైవ్య
౪౭	౬	పంచ	పంచ
"	౧౭	నిషత్తో	నిషత్తో
"	౧౪	ప్రిత్య	ప్రిత్య
౪౮	౩	స్త్యధి	స్త్యధి
౫౦	౧౪	ద్రవ్యైం	ద్రవ్యైం
"	౧౬	మాధ్యం	మాధ్యం
౫౧	౮	మాశ	మాశి
"	"	తద్య	తద్య
౫౨	౧౬	విష్ణో	విష్ణో
"	౧౮	విశ్వధ	విశ్వధ
౬౦	౧౪	ద్యాభ్యా	ద్యాభ్యా
౬౪	౨౪	పోష	పోష
౬౭	౨	ఉచ్చిష్టో	ఉచ్చిష్ట
౬౪	౩౦	కాసు	కాసు
౭౦	౧౬	నత	నత
"	౨౧	కథం	కథా
౭౨	౧౫	తురు	చేతురు

10054

